T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI SUALTI ARKEOLOJİSİ BİLİM DALI

2007-2008 YILLARINDA BELENTEPE VE MENGEFE YÖRESİNDEKİ SONDAJLARDA ORTAYA ÇIKARILAN AMPHORA DİPLERİ VE MÜHÜRLÜ AMPHORA KULPLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ahmet A. TIRPAN

HAZIRLAYAN

Hatice KORKMAZ
084203051003

KONYA 2011

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin

Adı Soyadı	Hatice KORKMAZ
Numarası	084203051003
Ana Bilim / Bilim Dalı	ARKEOLOJİ / SUALTI ARKEOLOJİSİ
Programı	Tezli Yüksek Lisans ■ Doktora □
Tez Danışmanı	PROF. DR. AHMET A. TIRPAN
Tezin Adı	2007-2008 YILLARINDA BELENTEPE VE MENGEFE YÖRESİNDEKİ SONDAJLARDA ORTAYA ÇIKARILAN AMPHORA DİPLERİ VE MÜHÜRLÜ AMPHORA KULPLARI

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan "2007-2008 YILLARINDA BELENTEPE VE MENGEFE YÖRESİNDEKİ SONDAJLARDA ORTAYA ÇIKARILAN AMPHORA DİPLERİ VE MÜHÜRLÜ AMPHORA KULPLARI" başlıklı bu çalışma 12/10/2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı	Danışman ve Üyeler	İmza
PROF. DR.	Ahmet A. TIRPAN	
DOÇ. DR.	Asuman BALDIRAN	
YRD. DOÇ. DR.	Ertekin M. DOKSANALTI	

Alaaddin Keykubat Kampüsü Selçuklu/ KONYA
Tel: 0 332 223 2446 Fax: 0 332 241 05 24
http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin

Adı Soyadı	Hatice KORKMAZ
Numarası	0842-03051003
Ana Bilim / Bilim Dalı	Arkeoloji / Sualtı Arkeolojisi
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tezin Adı	2007-2008 Yıllarında Belentepe ve Menoşa Yerleşimindeki Sondajlarda Ortaya Çıkarılan Amphora Dipleri ve Mühürlü Amphora Kulpları

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

H. Korkmaz

Alaaddin Keykubat Kampüsü Selçuklu/ KONYA
Tel: 0 332 223 2446 Fax: 0 332 241 05 24
http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin

Adı Soyadı: Hatice KORKMAZ

Numarası 084203051003

Ana Bilim / Bilim Dalı ARKEOLOJİ/SU ALTI ARKEOLOJİSİ

Programı Tezli Yüksek Lisans ■ Doktora

Tez Danışmanı: PROF.DR. AHMET.A. TIRPAN

Tezin Adı, 2007-2008 YILLARINDA BELENTEPE VE MEGENFE YÖRESİNDEKİ SONDAJLARDA ORTAYA ÇIKARILAN AMPHORA DİPLERİ VE MÜHÜRLÜ AMPHORA KULPLARI

ÖZET

Antik dönem deniz ticaretinde önemli liman kentlerinden olan Keramos'un Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde, başkanlığını Prof. Dr. Ahmet A. Tırpan'ın yürüttüğü kurtarma kazıları 2007-2008 yıllarında yapılmıştır. 2007-2008 yıllarında yapılan kurtarma kazılarında ele geçen amphora kaideleri ve mühürlü amphora kulpları bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Khios, Knidos, Kos, Lesbos, Rhodos, Samos (Sisam) Adası ve Sinop antik kenti gibi belli başlı merkezlerin amphora kaideleri incelenmiş, Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde yapılan kurtarma kazıları sırasında ele geçen amphora kaideleri ve mühürlü amphora kulpları değerlendirilerek hangi antik kente ait olabileceği konusunda bir gruplandırma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda, 2007-2008 yıllarında kurtarma kazıları yapılan Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında ele geçirilen amphora kaidelerinin ve mühürlü kulpların, alanlarda ortaya çıkarılan zeytinyağı ve şarap işlikleri, mimari kalıntılar ve arkeolojik buluntular göz önüne alınarak, hangi kentlere ait oldukları ve üretim tarihleri belirlenmeye çalışılmıştır. Söz konusu olan alanlarda ele geçirilen ve kökenleri belirlenerek gruplandırılan amphora kaidelerinin ve mühürlü kulpların, yerleşim alanlarında hangi dönemden itibaren ne oranda kullanım gördükleri, üretilen ve tüketilen, ticareti yapılan malların ve bu alanların sosyo-ekonomik durumları tespit edilmeye çalışılmıştır.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin
Adı Soyadı Hatice KORKMAZ
Numarası 084203051003
Ana Bilim / Bilim Dalı ARKEOLOJİ/SU ALTI ARKEOLOJİSİ
Programı Tezli Yüksek Lisans ■ Doktora □
Tez Danışmanı : PROF. DR.AHMET A. TIRPAN

Tezin İngilizce Adı: 2007-2008 Belentepe and Mengefe residential areas seized bases and sealed amphorae handles, uncovered olive oil and wine presses

SUMMARY

Which were the important port cities of the ancient maritime trade Belentepe and Mengefe sites of Keramos rescue excavations were conducted by the presidency of Prof. Dr. Ahmet A. Tırpan in 2007-2008.Uncovered amphorae bases and stamped amphora handles in 2007-2008 digs constitute the subject of this study.

Chios, Knidos, Kos, Lesbos, Rhodes, Samos (Sisam) Island and the major centers such as the ancient city of Sinop amphorae bases were examined, and evaluating the possibility of which ancient city they belong unearthed amphora bases and sealed amphorae handles during the rescue excavations of Mengefe and Belentepe positions a grouping made. In result of these activities, the rescue excavations in 2007-2008 Belentepe and Mengefe residential areas seized bases and sealed amphorae handles, uncovered olive oil and wine presses, architectural remains and archaeological finds, taken into account and which cities they could belong to and determining of the manufacturing dates been studied. Seized in the areas in question and grouped by determining the origins, amphora bases and sealed amphorae handles, which in urban areas the beginning period of usage and rate of usage, produced and consumed, traded goods, and the socio-economic status of these areas tried to determine.

İÇİNDEKİLER

ÖZET……i
ÖNSÖZ……..……....ii

1. GİRİŞ……..1
2. Amphoraların Kökeni ve Tarihçesi…….3
2.1. Amphoraların Kullanım Şekli ve Taşınması ……6
2.1.1. Deniz Taşımacılığı……7
2.1.2. Kara Taşımacılığı……..8
2.2. Amphoralarda Taşınan Maddeler……..8

3. Amphora Mühürleri, Teknikleri ve Mühürlenme Nedenleri……...9
4. Antik Çağda Deniz Ticareti Ve Taşımacılık…….13
5. Keramos Antik Kenti ve Tarihi Coğrafyası……..15

6. 2007-2008 Belentepe Ve Mengefe Mevkii Kazı Çalışmaları……...18
6.1. 2007-2008 Belentepe Mavkii Kazı Çalışmaları……..18
6.2. 2007-2008 Mengefe Mevkii Kazı Çalışmaları……20

7. 2007-2008 Belentepe-Mengefe Mevkii Buluntuları…….....21
7.1. Keay'in Afrikan Modeli…….21
7.2. Khios Amphoraları…….22
7.3. Knidos Amphoraları……...24
7.4. Kos Amphoraları……26
7.5. Lesbos Amphoraları…….…..28
7.6. Rhodos Amphoraları……..29
7.7. Samos (Sisam) Amphoraları…….…….31
7.8. Sinop Amphoraları…….32
7.9. Adlandırılamayanlar……..….34
7.10. Mühürlü Kulplar…….....35

SONUÇ…….38
KISALTMALAR VE BİBLİYOGRAFYA……..48

KATALOG……...52
RESİMLER…….133
TABLOLAR……...137
HARİTALAR …….147

ÖNSÖZ

Taşıma ve depolama aracı, çocuk mezarı ve bunların yanı sıra birçok farklı alanda kullanılan amphoralar, bu kullanım amaçlarının dışında, üzerlerinde bulunan mühürler sayesinde antik dönemin ticaret rotalarına, ticaret tarihine, kentlerin ekonomisi, gelişim yönleri ve antik dönemin bilinmeyen birçok alanına ışık tutarak antik dönemi anlamamıza ve yorumlamamıza yardımcı olmaktadırlar. Amphoraların ya da mühürlü amphoraların kökenlerinin saptanması, tüketim merkezi ile ticari ilişkilerde bulunan üretim merkezini ortaya koyacağından, antik ticaret rotası ve ticaret tarihi açısından önemlidir. Kent veya nekropolis kazıları sırasında sıklıkla ele geçen mühürlü ve mühürsüz amphoralar, kentin farklı semtleri veya bölümlerinde yaşayan halkın ekonomik durumu, kentin veya nekropolün gelişim yönü hakkında bilgi vermektedir. Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde ortaya çıkarılan ve kökenleri belirlenen amphora kaideleri ve mühürlü amphora kulpları, kentin antik dönemde zeytinyağı ve şarap üretimi ve ticareti, farklı birçok antik kentle ticari hareketliliği ve ekonomik gelişimi, Keramos antik kentinin diğer antik kentlerle ilişkileri ve ticaret yönü hakkında bilgi edinmemize yardımcı olmaktadır.

Öncelikle tez konumun belirlenmesinde ve bu malzemelere erişmem konusunda yardımcı olan sayın danışman hocam Prof. Dr. Ahmet A. TIRPAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez konumun literatür çalışmalarındaki İngilizce makalelerin çeviri aşamasında yardımını ve desteğini esirgemeyen abim Mehmet KORKMAZ'a, tez konumun belirlenmesinden bitim aşamasına kadar her konuda yardımını ve literatür çalışmalarında desteğini gördüğüm Arkeolog Güzin BİLİR'e, amphoralar konusunda benden hiçbir zaman bilgisini esirgemeyen sayın hocam Arş. Gör. Erdoğan ASLAN'a, göstermiş oldukları özveriden dolayı bütün bölüm hocalarımıza ve maddi ve manevi desteğini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

1. GİRİŞ

Antik dönem deniz ticaretinde önemli liman kentlerinden olan Keramos'un Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde, başkanlığını Prof. Dr. Ahmet A. Tırpan'ın yürüttüğü kurtarma kazıları 2007-2008 yıllarında yapılmıştır. 2007-2008 yıllarında yapılan kurtarma kazılarında ele geçen amphora kaideleri ve mühürlü amphora kulpları bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Hangi yüzyılda kurulduğu bilinmeyen ancak, M.Ö. 6. yy sonlarında Helenleşmeye başlayan Keramos antik kentinin, Hellenistik Dönem'de birçok deniz aşırı ülke ve kent ile ticari ve sosyal ilişkileri olduğu yazılı kaynaklardan bilinmektedir. Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında ele geçirilen farklı kentlere ait olan amphora kaideleri ve mühürlü amphora kulpları da bu dönemde ticaretin yoğun olarak yaşandığını kanıtlar niteliktedir. Ayrıca, kentin antik dönem ticari hareketliliği, ekonomik gelişimi ve Keramos antik kentinin diğer antik kentlerle ilişkileri ve ticaret yönü hakkında bilgi edinmemize yardımcı olmaktadır. Bugünkü iskelenin bulunduğu Çamaltı Koyu'nda olan Keramos Limanı, Belentepe ve Mengefe yerleşimlerinin ticari faaliyetlerde rol oynamasına olanak tanımıştır.

2007-2008 yıllarında kurtarma kazıları yapılan Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında ele geçirilen amphora kaidelerinin ve mühürlü kulpların, alanlarda ortaya çıkarılan zeytinyağı ve şarap işlikleri, mimari kalıntılar ve arkeolojik malzemeler göz önüne alınarak, hangi kentlere ait oldukları ve üretim tarihleri belirlenmeye çalışılmıştır. Kökenleri belirlenen ve gruplandırılan amphora kaidelerinin ve mühürlü kulpların, söz konusu olan alanlarda üretilen ve tüketilen, ticareti yapılan malların ve bu alanların sosyo-ekonomik durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Ele geçirilen amphora kaideleri ve mühürlü kulplar, yerleşim alanlarında hangi dönemden itibaren ne oranda kullanım gördüklerine dair önemli ipuçları vermektedir.

Belentepe ve Mengefe mevkilerinde gerçekleştirilen kurtarma kazılarında ele geçen ve etütlük malzeme olarak depoda muhafaza edilen amphora kaideleri ve mühürlü kulplar, çıktıkları sondaj alanlarına göre fişlenmiş, kökenleri belirlenip ait oldukları kentlere göre gruplara ayrılmış ve gelişim aşamalarına göre tarafımızdan verilen özel numaralarla envanter numaraları düzenlenmiştir. Kaidelerin yapıldığı madde, eserin devri, ölçüleri, kazıda bulunduğu yer ve tabaka, tanımı (formu, tipi),

astar renkleri, kil yapısı, taşıdığı olası madde ve bibliyografyadan oluşan maddeler yer almaktadır. Mühürlü kulplarda ise yönetici veya üretici mühründen hangisine ait ise bu kişinin adı, yazıt ve sembollerin açıklamaları da yer almaktadır. Bu çalışmada amphora kaidelerinin ve mühürlü kulpların dijital kamera ile çekilmiş fotoğrafları ve profil çizimleri bilgisayarda oluşturulan fişlere eklenmiştir. Amphora kaideleri ve mühürlü kulpları üzerine yapılan bu çalışmada, kaidelerin ve mühürlerin daha önce yayınlanmış benzerlerinin saptanması gerektiği için, bu konuda çeşitli yayınlardan, yabancı kaynaklardan ve makalelerden yararlanılmıştır. Kökeni konusunda problemli olanlar ise, adlandırılamayanlar başlığı altında anlatılmıştır. Ağırlıklı olarak Knidos, Khios ve Rhodos kaideleri bulunmaktadır. Bunların yanı sıra Kos, Lesbos, Samos ve Sinop kaideleri de bulunmaktadır. Birde farklı olarak, Keay'in Afrikan Modeli olarak tanımladığımız kaideler bulunmaktadır.

Bu çalışmada ele geçen amphora kaideleri ve mühürlü kulpları ile Belentepe ve Mengefe yerleşimlerinin ve Keramos antik kentinin, Hellenistik Dönem'de üretimi, tüketimi, ticaretteki dalgalanmaları ve sosyo-ekonomik durumu hakkında sonuçlar elde edilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle yapılan çalışmada, 2007-2008 yıllarında söz konusu alanlarda ortaya çıkarılan zeytinyağı ve şarap atölyeleri ve faaliyet gösterdikleri dönemler üzerinde durularak güvenilir sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde, kurtarma kazılarında ele geçirilen amphora kaidelerinin ve mühürlü kulpların, antik kentin tarihi, ticari canlılık gösterdiği dönem ve kazılarda ele geçen buluntular göz önüne alınarak değerlendirilmesi yapılmıştır.

2. Amphoraların Kökeni ve Tarihçesi

Eski Yunancada "Amphi" iki taraflı ve "Phoros" taşınabilir, kelimelerinden oluşan ve iki tarafından tutulup taşınabilen anlamına gelen Amphora; kilden yapılmış, iki kulplu sivri dipli testidir[1].

Amphora kelimesinin kökeni, Miken Linear B tabletlerindeki "Amphoreus" ya da "Amphiphoreus"a dayanmaktadır. Tek heceli Linear B tabletlerinde çoğunlukla "Amphoreus" karşılığı olarak kabataslak bir resim kullanılmıştır. Romalılar ise bu iki kulplu testilere "Amphoras" demişlerdir. Bu testiler, Erken Hristiyanlık döneminde "kouphon", Bizans döneminde ise "megarikon" ya da "magarikon" olarak adlandırılmışlardır. Amphoraları tanımlayan bu isim ilk önceleri Megara'dan gelen amphoralar için, daha sonra bütün amphoralar için kullanılmıştır[2].

Antik dönem yazarı Homeros'un İÖ. VIII. yy'da yazdığı Odysseia adlı eserinde, Telemakhos'un, Ithake'den Pylos'a giderken gemide amphoraların da olduğu ve içlerindeki şaraptan tanrılara sunu sunulduğundan bahsediyor (Homeros 1998 s:57). Amphoralar kil çamurunun hazırlanması, çömlekçi çarkının kullanılması ve uygun ısıda fırınlanmasıyla üretilir.

Ticari amphoralar sade görünüşlü, ağızları bir tıkaçla kapatılabilecek kadar dar, taşımaya uygun, simetrik ya da düşey kulplu ve içindekini boşaltmak için üçüncü bir kulp olarak kullanılabilen sivri dipli ya da tutamaklı testilerdir. Bu çift kulplu testilerin ilk örneklerine M.Ö. 3000'de Troia'da (Hisarlık tepe) rastlanmaktadır[3]. Bununla birlikte yaygın olarak ilk örneklere Doğu Akdeniz'de Eski Tunç Çağı'nda (M.Ö. 2000) karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde Kenanlıların egemenliğinde olan Suriye ve Filistin yerleşim merkezlerinde ve mezarlarda bol miktarda amphoralar bulunmuştur[4].

Kenan amphoraları Geç Bronz Çağında, deniz ticaretinin artmasıyla yuvarlak gövdeli ve gövde merkezinden iki kulplu formdan gelişmiştir. Amphora form olarak içinde bozulabilecek maddeleri bulunduran ve bir kişinin tek başına taşıyabileceği boyutlarda, yeterli hacimde bir testi olması nedeniyle bu bölge dışında geniş bir alana yayılmıştır. Filistin dışında batıya da yayılan bu amphora örnekleri Mısır, Miken,

[1] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.13; Doğer 1991, s.7.
[2] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.13.
[3] Doğer 1991, s.8.
[4] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.15.

Atina, Kıta Yunanistan, Güney Girit'te, Knossos ve Thera'da bulunmuştur[5]. Anadolu kıyılarında Kaş-Uluburun batığı kazısında çok sayıda Kenan amphorası ortaya çıkarılmış. M.Ö. 15-14. yy'larda Mısırlılar iki kulplu amphorayı, kendi kulpsuz kaplarına tercih etmişler ve Kenan amphoralarından gelen fakat, daha uzun ince gövdeli formu üretmeye başlamışlardır. Kenan amphoraları Tunç çağında Yunanistan ve Girit'te benimsenmemiş. M.Ö. 8. yy'dan itibaren Akdeniz'de Fenike, Yunan ve Etrüsk hakimiyeti vardı. Kenan amphoralarının formu batı Akdeniz'de değiştirilerek yöreye özgü bir yapı kazanır. Fenike amphoralarının en erken örneği de bu tip içinde yer alır. M.Ö. 8-7. yy'larda bu tip amphoralar İspanya, Malta ve Tunus'a kadar yayılmıştır. Geç Fenike amphoraları daha çok Doğu amphoralarının etkisinde olmakla birlikte, zamanla geniş, ince ve silindirik gövdeye doğru genel bir eğilim göstermiştir. Cezayir'deki Kausa, Kartaca ve Tripoli bilinen amphora üretim merkezleridir[6].

İlk Yunan amphoraları M.Ö. 8. yy sonlarında ve 7. yy başlarında ortaya çıkmaktadır. Bunlar "SOS" amphoraları olarak adlandırılırlar. Geniş kaideleri nedeniyle ayakta durabilen bu amphoralar M.Ö. 6. yy ortalarına kadar kullanılmışlardır[7]. Klasik dönemde amphora geleneği gelişmeye başlamış, Yunan dünyasında birçok yerde farklı ve çeşitli formlarda üretilmiştir. Knidos, Rhodos, Kos, Chios, vb. amphoralarının tamamının farklı form ve yapıları vardır. Bu belki amphoraların içinde taşınan malların pazarlarda tanınmasını sağlamaktaydı[8].

M.Ö. 7.- M.Ö. 2. yy'lar arasında Yunanistan'da, Ege adalarında, Yunan kolonilerinde ve Anadolu'da üretilen amphoralar kendi aralarında belirgin farklılıklar göstermektedirler. Arkaik dönem Yunan amphoraları geniş omuzlu, geniş karınlı, basık ve küçük kulpludur. Daha sonraki dönemlerde, hacimler küçülürken boylar uzar, formlar yapım merkezlerine göre değişim gösterir. Dip şekillerinde ise oldukça belirgin bir çeşitlilik görülmektedir.

Antik çağda Karadeniz bölgesinde önemli bir merkez olan Sinop'ta özellikle M.Ö. 4. yy'ın ikinci yarısından M.Ö. 1. yy'a kadar ki süre içinde, şarap ve zeytinyağı ihracatında kullanılan amphoralar bol miktarda üretilmiştir ve birçoğu da

[5] Peacock-Williams 1986, s.21.
[6] Peacock-Williams 1986, s.22.
[7] Doğer 1991, s.11-12.
[8] Peacock-Williams 1986, s.22.

mühürlüdür. Karadeniz bölgesinin diğer önemli merkezleri olan Heraklia Pontike (Karadeniz Ereğlisi) M.Ö. 4. yy'dan 3. yy'ın ikinci yarısına kadar, Sinop ve Heraklia arasındaki Amastris (Amasra) olasılıkla M.Ö. 300 ile 275 yılları arasında önemli ticari amphora üretim merkezleri olmuştur[9].

M.Ö. 4. yy sonu ile 3. yy başlarında şarap üretimine bağlı olarak amphora kullanımı Ege ve Akdeniz'de artmıştır. Aynı yüzyıllarda Rhodos, Knidos ve Kos amphoraları pazarlarda yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Anadolu kıyılarında Rhodos amphora üretim atölyelerinden birisi Datça yarımadasının doğusunda Hisarönü-Çubucak mevkiinde bulunmuştur[10]. Yine aynı yüzyıllar içinde, Greko-İtalik amphora formu Batı Akdeniz'de ortaya çıkmıştır ve genel özelliği mantar şekilli dışa taşkın üçgen profilli bir ağız yapısına sahiptir. Bu amphora hakkında yapılan araştırmalarda 5 grup ortaya çıkmış; form A en erken (olasılıkla Sicilya ve Ege'de üretilmiş), form D en geç örnektir (Pompei ve Cosa yakınlarında üretilmiş) ve Akdeniz'de çok geniş bir alana yayılmıştır. Greko-İtalik amphoraların gelişiminden Dressel 1A (M.Ö. 130'larda) ve Dressel 1B (M.Ö. 1. yy ortalarında) ortaya çıkmıştır. Bu iki form Etruria'dan İtalya'ya kadar uzanan geniş bir alan içinde imal edilmiştir. Dressel 1B ve ona benzerlik gösteren Dressel 1C İtalya dışında da taklit edilmiş. Bunlar M.Ö. 1. yy- M.S. 1. yy arasına tarihlenirler[11].

M.Ö. 1. yy'ın son yıllarında Dressel 2-4 ya da Koan tipi amphora ortaya çıkmaktadır. Bu amphoralar Kos amphoralarının taklitleri şeklinde üretilmişlerdir. Bu formdaki belirgin değişikliğin nedeni şarap alışkanlığına bağlanmaktadır. Dressel 2-4 (Koan) amphoralar İtalya ve Catalonia dışında, Fransa'da Velax, Baetica ve İngiltere'de Brockley Hill'de üretilmiştir[12]. Diğer önemli amphora formları ise M.Ö. 1. yy sonu ile M.S. 1. yy'larda İtalya'da üretilen Lamboglia 2 (Apulia Bölgesi) ile Dressel 6 (İstria Bölgesi) amphoralardır. Bu amphoralar Dalmaçya, Yunanistan ve Anadolu'ya kadar yayılmıştır[13]. Bu süre içinde Yunanistan'da amphora üretimi devam etmiştir. Rhodos amphoraları gibi bazı formlar Batı Akdeniz ve Kuzey Avrupa'ya kadar ulaşmıştır. Doğu Akdeniz'de ticaretin ne kadar devam ettiği kesin

[9] Doğer 1991, s.15-18.
[10] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.43-45.
[11] Peacock-Williams 1986, s.24
[12] Peacock-Williams 1986, s.24-25.
[13] Peacock-Williams 1986, s.25.

olarak belli değildir, fakat M.S. 7. yy ortalarında Arap-İslam istilasıyla son bulmuştur. Doğu Akdeniz'de amphora üretimi az miktarda, yalnızca küçük yerel atölyelerde devam etmiştir. Kahire ve Geniza bölgelerinde M.S. 11-12. yy'larda yağ taşımacılığında keramik testilerin yerine deri tulumların kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ortaçağ başlarında Avrupa'daki şarap ticaretinde büyük ahşap fıçılar kullanılmıştır. Ortaçağ öncesine ait zeytinyağı testileri çoğunlukla İspanya, Kuzey Avrupa ve Amerika'da bulunmuştur[14].

Amphora geleneği, özellikle sıvı madde taşımacılığına çok uygun bir yapıda olması nedeni ile Akdeniz'in birçok bölgesinde hala devam etmektedir. Buna Anadolu'dan Geyre testileri örnek olarak gösterilebilir[15].

2.1. Amphoraların Kullanım Şekli ve Taşınması

Esas kullanım amacı depolama ve taşıma olan amphoraların, süs olarak da kullanıldığı bilinmektedir. Özellikle ticari amphoraların diplerinin sivri olması nedeniyle ayakta durmaları sorun olarak görünse de bunu çeşitli yöntemlerle kolaylaştırılmıştır. Mısır fresklerinde bunların üç ayaklı altlıklar üzerine oturtuldukları görülür. Bu altlıklar ağaç, söğüt dalı ve saz örgü gibi malzemelerden yapılmış olabilecekleri gibi madenden de olabilmekteydi. Yunanlılar ise amphoraları topraktan yapılmış, dibe doğru genişleyen halka şeklindeki altlıklara oturtmuşlardır. Bu altlıkların dışında, dükkân ve evlerdeki amphoralar kimi zaman birbirlerine destek olacak şekilde duvarlara dayatılıyor veya toprağa açılan deliklere yerleştiriliyorlardı[16].

Amphoralar iki kulpundan tutularak omuzda tek kişi tarafından ya da ağ şeklinde örülmüş bir torbaya konularak bir sopa yardımıyla taşınabilmekteydi.

Amphoralar depolama ve taşıma amacı dışında çocuk mezarı olarak da kullanılmıştır. Bunun dışında soğutucu, su taşıma aracı, ısıyı tutması için ocak ve hamamların duvarlarında, akustik sağlayıcı malzeme olarak tiyatro ve stadyumların duvarlarında kullanılmıştır. Roma döneminde kanalizasyon borusu olarak, yollarda

[14] Peacock-Williams 1986, s.29.
[15] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.50.
[16] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.16; Doğer 1991, s.59-61.

alt yapı malzemesi olarak kullanılmıştır ve askeri bazı hilelere hizmet ettikleri bilinmektedir[17].

Kısa mesafelerde insanlar tarafından taşınan amphoraların uzak yerlere naklinde arabalar veya yük hayvanları kullanılmaktaydı. En ucuz ve büyük miktarlardaki taşımalar için en iyi yol ise deniz taşımacılığıydı.

2.1.1. Deniz Taşımacılığı

Denizaşırı ticarette amphoraların kullanılması ile ilgili en erken kanıtlar, Mısır'da İ.Ö. 14. yy'a tarihli duvar resimlerindeki gemilerden indirilen çift kulplu Kenaan testileridir (Res.1). Gerek bu tasvirlerden, gerekse sualtındaki batık gemilerde yapılan kazılardan, ticari amphoraların gemilerde nasıl taşındığına ve istiflendiğine ilişkin bazı kanıtlar elde edilmiştir.

Fransa'da bulunan ve M.Ö. 1. yy'a tarihlenen bir batığın kazısında amphoraların geminin içinde üst üste istiflenmiş olduğu anlaşılmıştır. Dikey olarak alta yerleştirilen amphoraların arasındaki boşluklara üst sıradaki amphoralar yerleştirilmiştir (Res.2). Bu şekilde iki ya da üç kat amphora istiflemek mümkün olmaktadır. Amphoralar, sefer sırasında yerlerinden oynamamaları için, ip veya amphoraların kulplarından geçirilen sırıklarla sağlamlaştırılıyordu. Özellikle şarap ve zeytinyağı bulunanlar dikey, diğerleri yatay olarak istiflenmiş ve aralarına hasır ya da çalı parçaları konularak birbirlerine sürtünmeleri önlenmiştir. Bazı durumlarda ise sivri dipleri geminin ambarında bulunan ringa balığı kemiğinden veya ağaçtan yapılmış delikli raflara ya da samanlar üzerine yerleştiriliyordu, bazen de güvertedeki uygun alanlara sıkıştırılıyordu. Antik çağda normal boyutlardaki bir gemiye ortalama 2000-3000 amphora yüklenebildiği anlaşılmaktadır[18].

[17] Doğer 1991, s.64-65.
[18] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.16-18; Doğer 1991, s.52-55.

2.1.2. Kara Taşımacılığı

Denizaşırı taşımacılığa elverişli olan ticari amphoralara, kıyılardan uzak yerleşmelerde de rastlanmaktadır. Amphoraların karayolu ile taşınmasında Geometrik Dönem'e ait (İ.Ö. 9-8. yy) bir atlı araba modeli en erken örnektir. Paris Louvre Müzesi'nde bulunan bir vazo üzerindeki sahnede 2 adet amphoranın bir katır tarafından çekilen iki tekerlekli arabayla taşınması tasvir edilmektedir. Bazı pişmiş toprak heykelciklerde görülen amphora yüklenmiş eşek tasvirleri bu hayvanların bu tür taşımada kullanıldıklarını göstermektedir[19].

2.2. Amphoralarda Taşınan Maddeler

Antik yazarlar, arkeolojik buluntular, sikkelerin üzerindeki tasvirler, tabletler ve yazıtlardaki ifadeler, vazo ve duvar resimleri üzerindeki sahneler amphoralar içinde taşınan nesneler ile ilgili bilgiler vermektedir.

Firavun Tutmosis'in yıllıklarında Suriye'den ballı şarap getirildiğine dair kanıtlar vardır. Bu hieroglif metinlerde ve Mısır mezarlarının duvarlarında bulunan (M.Ö. 15. yy sonu, 14. yy başlarına tarihli) freskolardaki tasvirlerin kenarlarında ve aralarında yer alan hieroglif yazılarda amphoralarda taşınan maddeler arasında bal, şarap, bira, zeytinyağı, meyveler, baharatlar, kurutulmuş balık, peynir, baklagiller, fındık, badem, ceviz, şeker, merhem, göz boyası ve arap tutkalı sayılmaktadır[20]. Bazı Latin yazarlar, amphoralarda taşınan maddeler arasında üzüm, erik, şeftali, mürdüm eriği, incir, hurma, fındık, biber, fasulye, mercimek, hububat, un, mısır, su ve sirkeyi saymaktadırlar[21]. Zenon Papirüslerinde[22] amphoralar içinde, Anadolu'nun güney sahillerinden zeytinyağı ve şarap, Khios ve Thasos'dan şarap, Samos'dan toprak (olasılıkla kil), Theangela'dan bal, Pontika'dan fındık, Milet ve Samos'dan zeytinyağı, Rhodos'dan bal, kuru incir ve karnabahar sevk edildiği belirtilmektedir[23].

---

[19] Doğer 1991, s.56-59.
[20] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.22-23; Doğer 1991, s.33; Grace 1961, s.6-7.
[21] Doğer 1991, s.38.
[22] Zenon, Kaunoslu Agreophon'un oğlu olup, Ptolemaios II.Philadelphos'un finansal işlerine bakan, Suriye ile aktif ticari ilişkilerde bulunan, ticari deniz filosunun da sahibi olan, devletin ticari bir acentası konumundaki Apollonios'un hizmetinde çalışmaktadır. "Zenon Papirüsleri" olarak adlandırılan kayıtları İ.Ö. 261'den İ.Ö. 229 yılına kadar tarihlenmektedir.
[23] Şenol 2006, s.26.

Antik Yunan dünyasında bu kapların taşımada kullanıldıklarını belirten kaynaklar destanlardır. Homeros Odysseia'da, tanrıça Athena Telemakhos'a, babası Odysseus'u aramak için yolculuğa çıkmasını bildirirken "şarabı amphoralara koymasını" öğütler. Homeros İlliada'da, Akhilleus'un zeytinyağı ve bal dolu amphoraları ölü hediyesi olarak arkadaşı Patroklos'un mezarına bıraktığını anlatır.
Eski tarihçi Herodotos kitabında su taşımacılığında kullanıldığından bahsetmektedir (Herodot1973, III, s.5). Yunan dünyasında özellikle şarap ve zeytinyağı için amphoralar üretilmiştir. Bunlar daha sonra değişik amaçlar için de kullanılmıştır. Kıbrıs'ta Girne Batığı kazısında amphoralar içinde badem bulunmuştur[24]. Kaş-Uluburun M.Ö. 14. yy Geç Bronz Devri batığındaki amphoralarda menengeç reçinesi taşındığı anlaşılmış, bir tanesinin içinde de kehribar boncuklar bulunmuştur[25]. Yassıada M.S. 7. yy Bizans batığındaki amphoralar içinde üzüm çekirdeği bulunmuştur[26]. Batı Akdeniz'de balık çeşitleri özellikle M.S. 1. ve 2. yy'larda İspanya'da amphoralar içinde taşınan önemli bir ticari ürünü oluşturmuştur[27].

Amphoraların bazılarında tanıtıcı markalar olarak yorumlayabileceğimiz boya-yazılar (Tituli Picti), taşınan ürünün cinsini, yöresini, kalitesini ifade etmektedir[28].

3. Amphora Mühürleri, Teknikleri ve Mühürlenme Nedenleri

Arkeolojik kazı çalışmaları sırasında ele geçen amphoraların kökenlerinin saptanmasında mühürler kolaylık sağlamaktadır. Üzerindeki yazıttan bilgi edinebildiğimiz ölçüde amphoraların kökenini saptamak mümkün olmaktadır. Mühürleme işlemi, kap fırınlanmadan önce (henüz kil hamuru yumuşakken, atölyede basılmaktadır) veya fırınlama sonrasında boyama, kazıma ve firnis şeklinde yapılmıştır. Dolayısıyla amphoralar üzerindeki mühürler üretim yeri, yani atölye ile direk ilişkilidir.

Amphoraların ya da mühürlü amphoraların kökenlerinin saptanması, tüketim merkezi ile ticari ilişkilerde bulunan üretim merkezini ortaya koyacağından, antik

[24] Alpözen 1975, s.5
[25] Pulak 1991, s.295.
[26] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.23
[27] Peacock, Williams 1986, s.27-28
[28] Doğer 1991, s.30-38.

ticaret rotası ve ticaret tarihi açısından önemlidir. Kent veya nekropolis kazıları sırasında sıklıkla ele geçen mühürlü ve mühürsüz amphoralar, kentin farklı semtleri veya bölümlerinde yaşayan halkın ekonomik durumu ve kentin veya nekropolün gelişim yönü hakkında bilgi vermektedir. Mühürlerin bazılarının kesin tarihler vermeleri açısından önemli epigrafik belgeler olmasının yanı sıra, mühürlü ya da mühürsüz amphoraların kırılıncaya kadar defalarca kullanılması, tarihlemelerde dikkat edilmesi gereken unsurlardan biridir. Bu nedenle elde edilen tarih aslında amphoranın üretim tarihidir[29].

Klasik dönemden itibaren daha sık görülmeye başlayan mühürleme işleminin sistemli olarak yapılması, Helenistik dönem içerisinde, özellikle şarap ve amphora üretiminin yoğun olduğu (M.Ö. 5. yy sonlarında Thasos'da ortaya çıkmaktadır, bunu Sinope, Herakleia Pontike (Karadeniz Ereğlisi), Rhodos, Kos (İstanköy) ve Knidos kentleri izlemiştir [30]) merkezlerde olmuştur ve İ.Ö. I. yy'ın ikinci yarısından itibaren de iyice azalmıştır. Daha çok Yunan kökenli veya Yunan etkisinde olan merkezlerde görülen mühürlemenin kökeni Mısır'a, İ.Ö. XIV. yüzyıla kadar gitmektedir[31].

Amphoralar üzerindeki mühürleme, büyük olasılıkla erken Mende amphoralarında Atina'nın istediği standartlarda M.Ö. 449 yıllarında yapılmıştır. M.Ö. 4. yy'ın ortalarında Thasos mühürlerinin kullanım şekli, olasılıkla adanın M.Ö. 340'da Makedonya'ya katılması nedeniyle değişmiştir. Thasos amphoralarında "Thasian" kelimesi ile iki isim ve bir sembol içeren mühürler kullanılmıştır. Rhodos amphora mühürleri M.Ö. 4. yy'da ortaya çıkmaktadır. Amphora üretimi adada M.Ö. 3. yy ile 2. yy başlarında artmış ve karakteristik mühürleme M.Ö. 1. yy'a kadar sürmüştür. Mühürlerin geneli yuvarlak ya da dikdörtgen formlu, yuvarlak olanlarda genelde kent simgesi olan gül motifi, dikdörtgenlerde ise çoğunlukla güneş tanrısı Helios başı ya da Rhodos takviminde bulunan ay isimlerinden birisi bulunmaktadır. Knidos'un Helenistik dönem tipik mühürleri M.Ö. 3.yy'ın sonunda görülürken, daire içinde yer alan bukraniumlu mühürler ise M.Ö. 150 yıllarında ortaya çıkmaktadır. Knidos amphoralarının kulplarındaki mühürlerde, özellikle M.Ö. 3.-2. yy'a ait

[29] Şenol 2006, s.30-33; Şenol 2005, s.139-140
[30] Doğer 1991, s.75.
[31] Şenol 2006, s.11; Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.29.

Knidos amphoraları üzerinde, "KNIDION" kelimesi ve bunun yanı sıra iki isim ve bir sembol bulunmaktadır (dikdörtgen ve yuvarlak formludur)[32].

Samos amphora mühürleri genellikle oval, yuvarlak, kare ya da dikdörtgen olarak karşımıza çıkar. Bazı mühürlerde harfler, değişik türde vazolar, kuşlar, böcekler, hayvan başları, insan başı veya büstü, tanrı ve tanrıçalar, gemi pruvaları vardır. Mühürlerin çoğunluğu zeytinyağı taşıyan amphoralara aittir. Korinth B amphoralarında mühürler, M.Ö. 4. yy sonlarında kulpun üstünde ya da altında yer alır. Çoğunluğu M.Ö. 4. yy sonları 3. yy başlarında mühürlenmiştir. Bunlar genelde basit harfler, semboller veya monogramlar şeklindedir[33].

Roma dönemi amphora mühürleri omuz ve boyunda uzun yazılar şeklindedir ve bu boya yazılar (tituli picti) taşınan ürünün cinsini, kalitesini, yöresini ve amphora kapasitesini göstermektedir[34].

Bizans dönemindeki mühürler ise boyama ve kazıma tekniğiyle yapılmış monogram ya da şekiller olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde resmi makamlarca mühürlenmiş amphoralar içinde taşımacılık yapılmıştır[35].

Mühürler, üretim merkezlerine ve uygulandıkları döneme göre farklılık gösterse de Arkaik, Klasik ve erken Helenistik dönem amphora mühürleri fazla bilgi içermemektedirler. Mühürlerde sembol, basit bir monogram, ligatür, tek harf veya isim bulunmaktadır. Bunlar olasılıkla yerel bir anlam taşımakta ve bölge dışında fazla bir şey ifade etmemektedir. Dikdörtgen, kare veya daire formunda olan amphora mühürleri bir kaşe ile çoğunlukla kulpun üst kısmına, zaman zaman da boyun veya kulpun alt kısmına vurulmaktaydı. Her üretici devletin mühürlerinde yer almasa da Knidos, Thasos, Kos, Samos, Paros, Amastris gibi merkezlerin amphora mühürlerinde köken, kısaltma[36] ya da tam olarak görülmektedir[37]. Bilgi içeren mühürler üzerinde görülen isimler yönetici ve/veya üreticilere aittir[38]. Bazı merkezler sadece üretici veya yönetici adını kullanırken, bazıları da (Rhodos ve Knidos gibi) her iki ismi de taşıyan mühürleri kullanmışlardır. Yönetici, yetki sınırları tam olarak

[32] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.29-34; Doğer 1991, s.75-76.
[33] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.29-34.
[34] Peacock-Williams 1986, s.11-15.
[35] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.34.
[36] Kat. No: 75.
[37] Şenol 2006, s.17; Doğer 1991, s.75; Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.33.
[38] Kat. No: 73, 79.

bilinmeyen ancak belirli faaliyetlerin denetlenmesinden sorumlu, bir yıllığına görevli olan ve söz konusu yıla adını veren kişidir. Üretici ise, ya amphoraları üreten kişi ya atölye sahibi ya da amphoralar içerisinde taşınan malın üreticisi olduğu düşünülmektedir. Mühürler üzerinde üretici adının yer almasının nedeni, ürüne yönelik bir reklâm olabileceği gibi, şarap satışı ya da amphora üretimi ve satışı sonucu elde edilen gelirde kimin vergi mükellefi olacağına ilişkin de olabilir[39].

Amphoraların mühürlenmesindeki genel kanı, yönetici isimlerinin bulunmasından hareketle, devlet düzenlemesi veya izin sistemi ile ilişkili olduğudur. Mühürler üzerinde yönetici adının yer alması, taşınan ürünün cinsini, ürünün yılını ve kalitesini, vergi denetimini, ürünün yöresini veya kabın kapasitesini göstermektedir[40].

Mühür taşımayan çok sayıda amphora ya da kiremidin varlığı da bilinmektedir. O halde mühürsüz olanlar istenilen ölçü ve boyuttan yoksun olmalıdırlar ve dolayısı ile kapasiteleri de farklı olmalıdır. Kapasite ölçümlerinde mühürlü veya mühürsüz benzer amphora formlarının aynı veya yakın kapasiteye sahip olabildikleri görülmektedir. Tüm amphora ve kiremitlerin mühürlü olmayışı, belki de, devlet kontrolünün periyodik olarak yapıldığını göstermektedir[41].

Mühürler üzerinde yönetici ve/veya üretici isimleri ve sembolleri olabileceği gibi üretici kentin simgesi de olabilir. Üretici devletlerin kullandıkları diğer bir sembol de, kentlerinde tapım gören tanrı ve tanrıçalardır. Bunların kült heykelleri, başları ya da stilize olarak tasvirleri mühürlerde sembol olarak yer almaktadır. Kimi merkezlerde de tanrıların simgeleri mühürler üzerinde sembol olarak yer almaktadır. Bunların yanı sıra, üretici devletlerin ürettikleri amphoralar ve içerisinde sevk ettikleri ürünlerin veya bu ürünlerle ilişkili figürler mühürler üzerinde yer alabilmektedir. Bu semboller içinde en sık rastlanan üzüm, üzüm salkımı[42] ve asma yaprağıdır[43].

[39] Şenol 2006, s.18; Doğer 1991, s.76-79.
[40] Şenol 2006, s.19; Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.34; Peacock, Williams 1986, s.11-15,39-40.
[41] Şenol 2006, s.20.
[42] Kat. No: 74
[43] Şenol 2006, s.23-24.

4. Antik Çağda Deniz Ticareti Ve Taşımacılık

Ahşaptan yapılan ilk dayanıklı tekneleri Mısırlılar yapmışlardır. Üçüncü sülalenin sonunda ise, teknelerin boyu 20 m'yi aşmıştır. Bu imkânlarla denizcilik bilgilerini geliştiren Mısırlılar Akdeniz'e açılmışlardır. Geç Bronz çağında gemi yapım ve yelken tekniğinin de gelişmesiyle açık denizlere açılma olanağı doğmuştur. Böylece M.Ö. 3000'den beri bilinen ve üretilen şarabın ticaretine başlanmıştır.

Doğu Akdeniz'de ilk olarak amphora imal eden Kenanlılar, bu kapları özellikle ihracatta kullanmışlardır. Yunanistan ve Kıbrıs'ta ele geçen verilere göre, bu dönemdeki şarap ticaretinin Kenanlılar tarafından yönlendirildiği anlaşılmaktadır. Kenanlılara ait amphora formu daha sonra Mısırlılar tarafından taklit edilerek kendi ihtiyaçlarına uygun bir hale getirilmiştir. M.Ö. 2000'e ait Suriye bağlantılı silindir mühürlerin yayılım alanına bakıldığında (Doğu Akdeniz'den Güney Anadolu, Girit ve Ege'ye kadarki bir alan) doğulu tüccarların önemi ve varlığı ortaya çıkmaktadır. Geç Tunç çağında Fenikeliler deniz ticaretinde önemli bir rol oynamışlardır. Bu dönemde Kıbrıs, Güney Anadolu, Ege, Yunanistan ve Sardunya'ya kadar gittikleri bilinmektedir. M.Ö. 2000'de deniz ticaretinde önemli olan Kaş-Uluburun batığında bakır külçelerden sonra en fazla ele geçen malzeme Kenan amphoralarıdır. Yapılan kazıda Uluburun batığında bulunan eserlerin Miken, Yunan, Kıbrıs, Mısır, Kast, Assur ve Nubya kültürlerine ait olduğu anlaşılmıştır.

Hellenistik dönemde, özellikle Doğu Akdeniz'de Fenike Bölgesi Yunanistan, Ege Adaları ve Kıbrıs'tan şarap ithalatı yapılana kadar şarapçılıkta ünlü bir merkez olmuştur. Daha sonraları ise Yunan şarabı buradaki pazara hâkim olmuştur[44].

Ege bölgesine şarap, olasılıkla Kenanlılar veya Mısırlılar tarafından Girit üzerinden ulaşmıştır. Yunanistan'a ise Orta Doğu üzerinden gelmiştir. Yunan kolonizasyonunun M.Ö. 8. yy ortalarından M.Ö. 6. yy'a kadar sürmesi, ana kıta ile koloniler arasında yoğun bir ticarete neden olmuştur. Klasik dönemde Yunan ekonomisinde (M.Ö. 450-332) ithalat hububat üzerine olurken, bunların karşılığı olarak takas şeklinde gerçekleşen ihracat ise şarap, zeytinyağı, incir ve keramik kaplarla olmaktaydı. Şarap ticareti çoğunlukla Thasos, Knidos, Rhodos, Chios, Kos ve Samos adalarından yapılmıştır. M.Ö. 4. yy'dan itibaren Yunan ekonomisi

[44]Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.52-53.

güçlenmeye başlamış, bu dönemdeki ekonominin önemli bir bölümü, devlet kontrolündeki şarap ihracatının üzerine oturtulmuş. Hellenistik dönem boyunca birçok pazarda Yunan şarabının önemi artmıştır. Şarabıyla ünlü adalar Samos, Lesbos ve Thasos olmuştur. M.Ö. 260-259 yıllarına tarihlenen Zenon Papirüslerinde Thasos, Knidos, Chios ve Leucas'dan şarap ithal edildiği belirtilmektedir. Mısır kendi üretimini korumak için ithal şaraptan yüksek vergi almış ve M.Ö. 2. yy'da şarap ile zeytinyağı fiyatı çok düşmüştür. Bu nedenle Ege adaları ve Yunanistan 'da üretim azalmış ve ihracat daha çok İtalya ve Balkanlara yapılmış. M.S. 1. yy'da şarap ticaretinde en önemli Ege adası Rhodos olmuştur[45].

Deniz ticareti ve taşımacılığında Batı Akdeniz bölgesine baktığımızda M.Ö. 3-4. yy'da Roma şarabının pazarlara girmeye başladığını görmekteyiz. M.Ö. 2. yy'da şarap ihraç mallarının başında gelmiştir. İmparatorluk dönemi boyunca (M.Ö. 1. yy-M.S. 4. yy) üzüm bağları ve şarap üretim merkezleri kıyı şeridinde toplanmıştır. Batı Akdeniz ve Kuzey Avrupa'da İspanya ve Galya (Fransa) amphoraları M.Ö. 1. yy'dan M.S. 2. yy'ın ortalarına kadar piyasaya hakim olmuşlar. İspanya amphoralarında balık ürünleri, zeytinyağı ve şarap taşınırken, Galya amphoralarında şarap ve bazen de az miktarda zeytinyağı ile deniz ürünleri taşınmıştır. Afrika'da M.S. 3. yy'da İspanyol zeytinyağı ve ürünlerinin ihracatının durmasıyla, Tripolitania amphora formu ortaya çıkarak geniş bir alana yayılmıştır[46]. Roma imparatorluğunun en yüksek döneminde, şarapta serbest ticaret yoluna gidilmiştir. Bu değişim, M.S. 3-4. yy'daki ekonomik kriz, sonrasında yapılan devalüasyon vb. ekonomik baskılar sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Fransa önemli bir ihracat merkezi olmuştur. Roma imparatorluğunun yıkılmasından sonra Vikingler ve Müslümanlar şarap endüstrisini büyük ölçüde ortadan kaldırmışlardır. Arapların kontrol alanlarında ise şarap üretimi tamamen durmuştur[47].

[45] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.53-54.
[46] Peacock, Williams 1986, s.26-28.
[47] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.54-55.

5. Keramos Antik Kenti ve Tarihi Coğrafyası

Tez konum olan Belentepe ve Mengefe Mevkilerinin yer aldığı Keramos antik kentinden bahsetmeden önce, bu bölgedeki ticaret ağını anlamamız açısından Karia bölgesinin sınırlarına kısaca değinmek yerinde olacaktır. Küçük Asya'da Lykia Bölgesi'nin kuzeybatısında kalan bölge olarak tanımlanan Karia Bölgesi güneybatı Anadolu'nun; batıda ve güneyde Ege Deniziyle, kuzeyde Menderes Irmağıyla, kuzeydoğuda Salbakos/Babadağ ile doğuda Kızılhisar-Acıpayam Ovasıyla, güneydoğuda İndos/Dalaman Çayı (Kocaçay) ile sınırlanan bölümüdür. Aydın ilinin Menderes güneyinde kalan parçası, Denizli ilinin Babadağ güneyinde ve Kızılhisar-Acıpayam Ovası'nın batısında kalan parçası, Fethiye ilçesine bağlı parça dışında Muğla ilinin tümü Karia kapsamındadır[48] (Harita 1).

Karia bölgesinin kıyı şehirlerinden biri olan antik Keramos şehri, bugün Muğla ilinin Milas ilçesine bağlı olan Ören bucağının yerleşim sahası içinde yer almaktadır. Bu bucağın ve yakınındaki körfezin adı, Evliya Çelebi'nin de sözünü ettiği üzere 17.yy.da Gerame, daha sonra Kerme, bugün ise Ören olmuştur (Harita 2).

Antik çağda Halikarnassos-Idyma yolunun tam ortasında yer aldığı ve Stratonikeia'ya Panarama üzerinden bir yol ile bağlandığı bilinmektedir.

İlk çağ Keramos kentinin günümüzdeki ardılı olan bucak merkezi Ören Kasabasına, Milas yakınından başlayıp Peçin Kale'nin eteğinden geçen yolu izleyerek ulaşılır.[49] Ören'e ulaşım son zamanlara kadar zahmetli bir yolculuk gerektiriyordu, 1932 yılında Ören'e gelen L.Robert bu yolculuğu Milas'tan 10 saatte tamamlandığını söyler. Şimdi Milas'tan Ören'e kalkan düzenli minibüs seferleri vardır.

Keramos adı Yunanca'da "çömlek-seramik" anlamına gelmekte ise de bunun Yunanca ile alakalı olmayıp sadece bir tesadüf olduğu bilinmektedir[50]. Yöre halkının hala Gereme diye andığı Keramos'un hangi yüzyılda kurulduğu bilinmiyor. Keramos'ta bulunan M.Ö. 4.yy.a tarihlenen bir yazıttan dolayı şehrin Kar kökenli olduğu kanıtlanmış bulunmaktadır. Şehirde ayrıca Frig yazıtları da ele geçmiştir. Bunun yanında ele geçen Yunan tipi Arkaik yontudan kentin M.Ö. 6.yy sonlarında

[48] Umar 1999, s.1.
[49] Umar 1999, s.82.
[50] Kızıl 1997, s.393.

Hellenleşmeye başladığı anlaşılıyor. Kent İ.Ö. 5.yy.da Attik-Delos Deniz Birliği'ne 1,5 talent vergi ödüyordu. Daha sonra bölgede sahip olduğu köylerin sayısı artınca Khysaorik Birliğin önemli bir üyesi oldu. Köylerden meydana gelen birliklere Khysaoren deniyordu[51].

Kent 189'da tüm Karia ile birlikte Rhodos'a verilmiş, 167'de geri alınmıştır. M.Ö.81'de Anadolulu Pontos Devleti Kral VI. Mithridates'in Roma Cumhuriyeti'ne karşı giriştiği savaşta Mithridates'ten yana çıkmış; bu yüzden de Romalılar, savaşı kazanınca Keramos'u cezalandırmışlar, bağımsızlığını kaldırarak onu Stratonikeia / Eskihisar'lılara vermişlerdi. Sonra kent bağımsızlığını yeniden elde etmiş olmalı ki, İ.S. 2.yy.dan başlayarak, Roma egemenliğinin geri kalan yıllar boyunca para bastığı görülür. Bu paraların bazılarının üzerindeki kabartmalarda, çoğu kez, bir elinde labrys (çifte ağızlı balta), diğerinde mızrak tutan genç bir tanrı vardır. Bazı paralarda Zeus Khrysaoreus ile birlikte gösterilen bu genç tanrı, Hellen tanrılarının hiçbirine benzememektedir ve onun yörede Hellenleşme öncesinden beri tapınım gören yerli bir tanrı olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu genç tanrı, Hititler çağında baş tanrının oğlu kimliğiyle tapınım gören, Hattusa Yazılıkaya kabartmalarında baş tanrı Teşup ile Ana Tanrıça Hepat'ın buluşması sahnesinde annesinin arkasında duran Telepinu / Şarruma olsa gerektir[52].

Küçük Asya'daki diğer şehirler gibi Keramos da Roma İmparatorluğu Çağı'nda gelişip büyümüştür. Şehir yönetimi varlıklı ailelerden çıkan Stephanephoroslar tarafından yönetiliyor ve bunlar aynı zamanda başrahiplik görevini de yükleniyorlardı. Roma ve Bizans dönemlerinde, sur dışına taşan birçok kalıntının bulunması, Keramos şehrinin bu dönemlerde daha büyük ve daha nüfuslu bir şehir olduğunu ispat eder. Ele geçen Roma dönemi kitabelerinden, Keramoslu bir baba ve oğlun, Miletos'un para basımını üstlenmiş olduğunu, diğer bir Keramoslunun ise Asia eyaletinin imparatorluk tapınmasının başrahibi olup, aynı zamanda Ephesos şehrinin mali denetçiliğini yürüttüğünü öğreniyoruz. Keramos, Bizans döneminde de şehir yaşamını sürdürmüş ve bir piskoposluk merkezi olmuştur. Bunu şehirdeki kilise kalıntıları ve piskoposluk listelerinde Keramoslu piskoposların isimlerinin bulunması kanıtlar.

[51] Kızıl 1997, s.394.
[52] Umar 1999, s.84-85.

Antik Keramos şehrini görüp onun hakkında ilk bilgi veren Robert Wood'tur. C.F.Newton, şehirle ilgili iki yazıt yayınlamıştır. W.R.Paton, şehrin yeri ve kitabelerinden bahseder. G.E.Bean ve J.M.Cook Karia bölgesi araştırmalarına Keramos şehrini de dahil ederek, şehrin tarihi gelişimi ve yapıları hakkında bilgiler vermişlerdir. Keramos şehri üzerinde uzun yıllar çalışan Ender Varinlioğlu da şehrin yapıları, yazıtları ve sosyal yaşantısı hakkında yayınlar yapmıştır. Aşkıdil Akarca ise, Keramos'un tarihi, antik yapıları ve surları konusunda çalışmıştır[53].

[53] Tuna 1988, s.364-365.

6. 2007-2008 BELENTEPE VE MENGEFE MEVKİİ KAZI ÇALIŞMALARI

Belen Tepesi Muğla ili, Milas ilçesi, Çakıralan Köyü'nün 500 m güneyindeki tepe üzerinde yer almaktadır. Kuzey ve güneyde iki tepeden oluşan bu yerleşim alanı Belen Tepesi olarak bilinmektedir. Yerleşim eski Milas-Ören kara yolunun 300 m batısındadır. Burası Güney Ege Linyitleri İşlemesi Müessesesi Müdürlüğü, Yeniköy işletmesine bağı olan dekupaj alanlarından birisidir.

Mengefe Mevkii, Muğla ili, Milas ilçesi, Hüsamlar Köyü sınırları içinde, Belentepe'nin kuş uçumu 3 km. güneydoğusunda Karahasan Boğazı'nda, dekupaj alanı içinde yer almaktadır (Harita 3).

6.1. 2007-2008 Belentepe Mevkii Kazı Çalışmaları

Milas İlçesi, Çakıralan Köyü sınırları içinde yer alan Belentepe'de, GELİ Müessese Müdürlüğü'ne bağlı Yeniköy İşletme Müdürlüğü tarafından yapılan dekupaj çalışması sırasında, köyün 1 km. güneyinde ortaya çıkarılan bir mezarda 2006 yılı sonunda Milas Müzesi Müdürlüğü ilk çalışmaları başlatmıştır. Bu alanın dekupaj sahasında bulunması ve uzun süreli bir çalışma yapılması gerektiği için, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinlerine bağlı olarak, Lagina kazı ekibi buradaki çalışmalara başlamıştır.

2007 yılında Belentepe'de 46 mezar ve 15 sondajın kazısı yapılmıştır (Harita 4). Açılan mezarların birçoğunda hiç dokunulmamış kontekstler ile karşılaşılmış olması, Karia Bölgesi ölü gömme geleneklerine yönelik oldukça önemli verilere ulaşılmasını sağlamıştır. Mezarlar araziden toplanan kireç taşı düzgün yüzeyli plaka taşlarla inşa edilmiş, üstleri büyük boyutlu aynı tip bloklar ile kapatılmıştır. Mezarların boyutuna göre üzerindeki kapak taşı sayısı değişmektedir. Mezarların zemininde ana kaya, sıkıştırılmış kireçli toprak veya plaka taşlar kullanılmıştır. Mezarların çoğunluğu örgü teknedir. Düzensiz plaka ve dörtgen düz yüzeyli ince yonulu kesme taşlardan dromoslu ve dromossuz oda mezarlar bulunmaktadır. Ayrıca oygu tekne ve pythos da görülmektedir. Bu mezarlarda hem inhümasyon hem kremasyon gömülere rastlanmıştır. Geç Geometrik dönem buluntusu veren mezarların yanında Helenistik döneme tarihlendirilen mezarlar da yer almaktadır.

Mezarlarda farklı dönemlere ait pişmiş toprak, kemik, cam ve farklı metallerde oluşan kontekstler bulunmuştur.

2007 yılında Belentepe'de açılan 15 sondaj alanında 7 yapı ve bağımsız duvar kalıntıları tespit edilmiştir. Yüzeye yakın çıkan duvarlar araziden toplanan plaka şeklindeki düzgün yüzeyli, irili ufaklı taşlardan inşa edilmiş, birleştirici malzeme olarak çamur harç kullanılmış ve mekanların zemini sıkıştırılmış toprak tabakası ile düzlenmiştir. 07BTS01 ve 07BTS05 numaralı sondaj alanlarında yapılan kazı çalışmalarında, zeytinyağı yapım aşamalarının tamamını gösteren işlikler ortaya çıkarılmıştır. Bunlardan 07BTS01 numaralı sondajdaki yapı başlı başına atölye olarak planlanmış iken, 11 mekândan oluşan 07BTS05 numaralı sondaj alanındaki yapı, yaşam alanları ve atölyeden oluşmaktadır. Belentepe'de açığa çıkarılan yapılardan üçü Klasik Döneme, üçü Hellenistik Döneme, biri ise Bizans Dönemine tarihlenmektedir. Buradaki kalıntılar Belentepe'nin Geç Geometrik Dönemden Bizans Dönemine kadar kullanıldığını göstermektedir. Bu tarihi süreç içinde Roma dönemine ait yapı kalıntısına rastlanmamıştır[54].

2007 yılında kazısına başlanan kuzey tepenin tamamı 2008 yılında açılmış, sonrasında kuzey tepe ile güney tepe arasındaki düzlük alanda çalışılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde toplam 60 mezar ile 14 sondajın kazısı tamamlanmıştır. Belentepe'de açılan mezarlardan 4 tanesi Eski Tunç Çağına, 9 tanesi Geç Geometrik Döneme, 19 tanesi Klasik Döneme, 28 tanesi ise Hellenistik Döneme tarihlenen mezarların büyük çoğunluğu sondaj alanlarında tespit edilmiştir. Mezarlar, Belentepe'nin ilk iskânının Geç Tunç Çağına kadar uzandığını göstermesi açısından önemlidir. Güney tepenin kuzey eteklerinde yapılan çalışmalarda, Bizans Dönemi yapı kalıntılarının altında Hellenistik Dönem mezarları ile karşılaşılmıştır. Mezarlar M.Ö. 330-320 yıllarına tarihlenmektedir.

2008 yılında Belentepe'de yapılan sondaj kazılarında Helenistik Dönem mezar ve yapıları üzerinde Bizans Dönemi yapı kalıntılarına rastlanmıştır. Bizans Dönemi yapılarında iki evre tespit edilmiş. Birincisi M.S. 6-7. yy'a tarihlenmekte iken, ikinci evre M.S. 11. yy'a aittir. Kazısı tamamlanan Bizans yapılarının

[54] Tırpan, Söğüt 2007, s.254-256.

çoğunluğunu şarap işlikleri oluşturmaktadır. Bu da Belentepe'de Bizans Döneminde yoğun şarap üretimi ve ticareti yapıldığına işaret etmektedir[55].

6.2. 2007-2008 Mengefe Mevkii Kazı Çalışmaları

Çakıralan Köyü'ndeki Belentepe çalışmalarının devam ettiği sırada, Belentepe'nin kuş uçumu 3 km. güneydoğusunda Hüsamlar Köyü sınırları içinde, Karahasan Boğazı'nda, dekupaj alanı içindeki Mengefe Mevkii'nde defineciler tarafında mezarların tahrip edildiği ihbarı alınması sonucunda gerekli incelemeler yapılarak bu mevkiide bir ekip ve çalışma alanı oluşturularak, 20.06.2007 tarihinde ilk kazılar başlamıştır. 2007 yılı içerisinde 37 mezar ve 2 sondaj kazısı yapılmıştır (Harita 5). Yapılan kazı çalışmalarında yapıların işlevi ile ilgili kesin verilere ulaşılamamış, ancak tamamının yaşam alanı olduğu düşünülmüştür. Yapıların kuzeyindeki alanda bulunan mezarların bazıları Geç Geometrik Döneme kadar inmesine rağmen 07MS01 ve 07MS02 numaralı sondaj alanlarında bulunan sikkelerin Hellenistik Döneme tarihlenmesi, nekropol alanı yakınında Helenistik bir yerleşmenin olduğunu göstermektedir. Mezar çalışmalarında ise 37 mezarın birçoğunda hiç dokunulmamış kontekstler ile karşılaşılmıştır. Mezarlar araziden toplanan plaka taşlardan inşa edilmiş, üstleri büyük boyutlu kireç taşı plaka bloklar ile kapatılmıştır. Mezarlarda pişmiş toprak, kemik, cam ve farklı metallerden oluşan kontekstler ele geçirilmiştir (Res. 3). Geç Geometrik döneme tarihlenen mezarların bu dönem içinde birkaç kez kullanıldığı tespit edilmiştir[56].

Mengefe Mevkii'nde 2008 yılı çalışmalarında 109 mezar ve 7 sondaj kazısı yapılmıştır (Res. 4). Yapılan sondaj kazılarında "aile mezarlığı" olarak adlandırılan yapıyla, yaşam ve depolama alanları tespit edilmiştir. 08MS03 numaralı sondaj alanında yapılan çalışmalarda 8 odadan oluşan günlük yaşam ve şarap depolanmasında kullanılan bir yapı ortaya çıkarılmıştır. Ana kaya üzerine çift sıra örgülü inşa edilen kireçtaşı duvarlar temel seviyesinde korunabilmiştir. Doğu yönde ise arazi eğimi ve alanın tarım arazisi olarak kullanılmasından dolayı temel izleri görülememektedir. Kuzey yönde sundurma ile kapatılarak depolama alanı oluşturulduğu düşünülen yapıda, Geç Klasik ve Hellenistik Döneme ait 2 kullanım

[55] Tırpan, Söğüt 2008, s.516-518; Tırpan, Gider, Büyüközer 2008, s.175-180.
[56] Tırpan, Söğüt 2007, s.257-258.

evresi tespit edilmiştir. Geç Geometrik, Klasik ve Hellenistik Döneme tarihlenen mezar kazılarında ise çukur dromoslu örgü tekne, örgü tekne ve plaka tekne mezarların kazısı yapılmıştır. Mezarlarda yön birliği olmamakla birlikte gömü sayısı ve tipleri de değişiklik göstermektedir[57].

7. 2007-2008 BELENTEPE-MENGEFE MEVKİİ KAZI BULUNTULARI

Milas İlçesi, Çakıralan Köyü sınırları içinde yer alan Belentepe'de ve Hüsamlar Köyü sınırları içinde, Karahasan Boğazı'nda, dekupaj alanı içindeki Mengefe Mevkii'nde, 2007 yılında yapılan kazı çalışmalarında toplam 23 adet amphora dibi ve 2 adet mühürlü kulp ortaya çıkarılmıştır. Bunların 3 tanesi Khios, 8 tanesi Knidos, 1 tanesi Kos, 3 tanesi Lesbos, 5 tanesi Rhodos ve 2 tanesi de Sinop amphora dibi özelliği göstermektedir. 1 adet amphora dibinin ise hangi bölgeye ait olduğu belirlenememiştir.

Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde 2008 yılında yapılan kazı çalışmalarında ise, 49 adet amphora dibi ve 5 adet mühürlü kulp ortaya çıkarılmıştır. Bunların 4 tanesi Khios, 31 tanesi Knidos, 2 tanesi Kos, 2 tanesi Lesbos, 1 tanesi Rhodos, 3 tanesi Samos, 1 tanesi Sinop ve 3 tanesi de Keay'in Afrikan modeli özelliği göstermektedir. 2 adet amphora dibinin ise hangi bölgeye ait olduğu belirlenememiştir.

7.1. Keay'in Afrikan Modeli

Geç Roma Dönemi'nde M.S. 4. ve 6. yy arasında Kuzey Afrika amphoraları ağız kenarı, gövde ve dip kısımlarında görülen farklılıklarından, birbirinden ayrılabilen çok çeşitli silindirik formlar geçirmişlerdir. Bu amphoralar 1984 yılında Keay tarafından değerlendirilmişlerdir. Keay Catalonia mezarlarındaki çok sayıdaki buluntudan 93 amphora tipini tanımlamış, bunların 56 tanesinin kesinlikle Kuzey Afrika (Tunus) orijinli olduğunu belirtmiştir[58].

Keay tarafından yapılan araştırmada M.Ö. 2. yy'dan M.S. 6. yy'a kadar kullanım gördüğü bilinen bu amphoralar; bazen bilezik şeklinde bazen de mantar şeklinde ağız kenarına, kısa bir boyuna, oldukça büyük ve uzun bir gövdeye ve ağız

[57] Tırpan, Söğüt 2008, s.518-519.
[58] Peacock, Williams 1968, s.158.

kenarının altında başlayıp amphoranın omzunda sonlanan kısa silindirik kulplara sahiptir. Kaide kısımları ise, bazen Khios amphora diplerinde görülen ancak onlardan biraz daha büyük içi dolu tutamak formunda uca doğru sivriltilmiş kaideler görülürken, bazen de bizim tezimiz de belirttiğimiz gibi, içi dolu tutamak formunda, kalın plastik halka eklentili topaç dipli amphora kaideleri görülmektedir[59].

2008 yılında Belentepe Mevkisinde yapılan kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan 3 adet amphora kaidesi, Almagro ve Keay'in Geç Roma Kuzey Afrika amphora kaidelerine benzer olduğu için, Keay'in Afrikan modeli olarak adlandırılmıştır. Bu kaidelerin form özellikleri genel olarak içi dolu tutamak formunda, kalın plastik halka eklentili topaç diplidirler. Kaideler deve tüyü renginde, mika katkılı hamur yapısına sahiptir ve hamuru az pişirilmiş olduğu için yüzeyinde erimeler mevcuttur[60].

Farklı tipleri ile dikkatimizi çeken ve Keay'in Afrikan modeli olarak adlandırdığımız kaideler, bizlere Belentepe'de yapılan üretim ve ticaretle ilgili fikirler sunmaktadır.

7.2. Khios Amphoraları

Ege Denizinde, Erythrai'ın karşısında yer alan ve antik dünyanın en önemli şarap üreticilerinden olan Khios (Harita 6), İ.Ö. VII. yüzyılın sonundan İ.S. II-III. yüzyıllara kadar ürettiği ticari amphoralar içerisinde ünlü şaraplarını dünya pazarına sunmuştur. Khios olasılıkla şarabının pahalı olması nedeniyle, küçük boyutlu amphora ve lagynoslar üreterek ürününü tüketiciye ulaştırmaya çalışmıştır. Khios amphoraları zaman içinde form değiştirerek farklı gövde ve dip özellikleri göstermiştir.

İ.Ö. VII. yy sonu İ.Ö. VI. yy başlarında Khios amphoralarında form değişikliği gözlenmektedir; yuvarlak ağız kenarlı, kalın ve çok uzun olmayan omuza doğru daralan boyunlu, düşük omuzlu, ovoidal gövdeli ve düğme forma yakın içi oyuk kaidelidir. İ.Ö. V. yy içerisinde ise form değişmez, sadece omuzlar düşük yuvarlak form verir ve kaidenin bazen dışa doğru hafif çıkıntı yaparak, kozalak şekline yakın bir form verdiği gözlenmektedir. Kozalak şekline yakın olan kaidelerin

[59] Peacock, Williams 1968, s.159-163.
[60] Kat. No: 1-2-3.

de içinin oyuk olduğu görülmektedir. İ.Ö. V. yy'ın sonundan İ.Ö. I. yy'a kadar form değişiklikleri çok belirgin olarak gözlenmektedir. Boyun ve kulplar giderek uzar. İ.Ö. I. yy içerisinde uzun silindirik boyuna sahip amphoralarda kulp boyunun ortasından çıkmakta ve omuz üzerinde sona ermektedir. Amphoraların kaide kısımları kozalak formdan çıkarak oldukça uzamış ve sivrilmiştir. Bu sivri dipli kaideler İ.Ö. I. yy başlarında gövdeden içe doğru kavis yaparak daralıp sivri bir form verirken, İ.Ö. I. yy sonlarından itibaren gövde ile birleşmiş ve düz inerek sivri dipli bir form vermeye başlamıştır[61].

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde ortaya çıkarılan 7 adet amphora kaidesi, Khios amphora kaidesi özelliği gösterdiği için, Khios kaideleri olarak adlandırılmıştır. A ve B grubu olarak adlandırdığımız kaidelere baktığımızda, Khios amphora kaidelerindeki form değişimini gözlemleyebiliriz.

A grubu olarak adlandırdığımız, Khios kaidelerinin erken örnekleri; içi dolu tutamak şeklinde, bazıları hafif üçgen profilli ve altı oyuk, düğme dipli bir form sergilemektedir. Amphora gövdesi ile birleşik olan bu kaideler, gövde ile birleşim yerlerinden kırılmışlardır. Kaideler genel olarak deve tüyü renginde, mika katkılı hamur yapısına sahip ve hamuru az pişirilmiş olduğu için kaidelerde erimeler mevcuttur[62].

B gurubu olarak adlandırdığımız kaideler ise, A grubundan tamamen farklı bir form göstermektedir. B grubu kaideleri, düğme dipli formdan tamamen farklı olarak, kaide kısımları amphora gövdesinden ayrılmış, içi dolu tutamak şeklinde ve uca doğru oldukça uzamış ve sivrilmiştir[63].

Khios amphoraları zaman içinde form değiştirerek, düğme dip ve uzun sivri dip gibi, farklı dip özellikleri göstererek bizlere Khios'ta üretilen amphoraların tarihleri ve formları hakkında bilgiler sunmaktadır.

[61] Doğer 1991, s.82-87; Şenol 2006, s.94-97.
[62] Kat. No: 4-5-6-7.
[63] Kat. No: 8-9-10.

7.3. Knidos Amphoraları

Güneybatı Anadolu'da Datça yarım adasında yer alan Knidos'ta (Harita 7) amphora üretimi, Arkaik Dönem'de başlamış. Özellikle Hellenistik Dönem'in en büyük amphora ve şarap üreticisi olan kentte üretim İ.S. VII. yy'a kadar bin yıldan fazla devam etmiştir. Arkaik Dönem'den itibaren amphora üretimini sürdüren Knidos, amphoralar üzerinde İ.Ö. IV. yy sonu, İ.Ö. III. yy başında mühür kullanma geleneğine başlamıştır ve bu gelenek İ.Ö. I. yy içlerine kadar devam etmiştir. Batı Anadolu'nun en önemli üretici devleti konumuna gelen Knidos, Hellenistik Dönem'in önemli üreticisi Rhodos ile rekabet etmiştir.

İ.Ö. IV. yy'dan itibaren mantar formunda ağız kenarına sahip amphoralar üretilirken, Knidos amphoralarının kaidelerinde de belirgin farklılıklar görülmektedir. İ.Ö. IV. yy sonlarından İ.Ö. III. yy'a kadar, Rhodos'un aynı dönemde kullandığı, içi hafif oyuk topaç biçimindeki kaidenin yanı sıra içi daha oyuk ve daha stilize topaç biçimindeki dipler de görülmektedir. İ.Ö. III. yy'ın ilk çeyreğinin sonundan itibaren bu form zamanla değişmiş, ağız kenarı bilezik formlu, kalın boyunlu, aşağı doğru daralan geniş karınlı gövdeye sahip topaç dipli amphoralar üretilmiştir. Kaidenin formu zamanla uzayarak plastik halka eklentiye dönüşmekte ve tarihleyici bir kriter olarak görülmektedir. İ.Ö. III. yy'ın ortalarından sonra üretilen amphoralar daha uzun ovoidal dibe sahiptir. İ.Ö. II. yy'ın II. yarısına kadar amphoraların boyunları ve boyları uzamakta ve gövdeleri incelmektedir. Bu yüzyılın ortalarında sonra dip üzerinde yer alan plastik halkanın profili keskinleşmiştir. İ.Ö. II. yy'ın sonu I. yy'ın başlarında dipteki plastik halkadan sonra gelen çıkıntı en uzun halini almaktadır.

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkiilerinde yapılan kazılarda ortaya çıkan 39 adet amphora dibinin, Knidos amphora kaidesi özelliği gösterdiği tespit edilmiş ve bu kaideler Knidos kaideleri olarak adlandırılmıştır. A, B ve C gruplarına ayırdığımız kaidelerin dönem içindeki form değişimini gözlemlemek mümkündür. Hellenistik Dönem tabakasında ortaya çıkan, A grubu olarak adlandırdığımız Knidos kaidelerinin erken örnekleri; içi dolu tutamak şeklinde konik ve üçgen profile sahiptir. Bazılarının altı oyuk bazılarının düz bırakılmıştır. Kaideler genelde deve tüyü renginde ve mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamurları az

pişirilmiş olduğu için kaidelerin çoğunda erimeler mevcuttur ve kaideler amphora gövdesi ile birleşim yerlerinden kırılmışlardır[64].

Bu erken örneklerin ardından üretilen, B grubu olarak adlandırdığımız kaidelere baktığımızda, A grubu kaidelerinin gelişim göstererek form değiştirdiğini net bir şekilde gözlemleyebiliriz. Kaideler yine hafif konik ve üçgen profil gösterir, ancak kaidelerde, Knidos amphoralarının belirleyici bir özelliği olan, belli belirsiz kalın bir plastik halka eklentisi görülmeye başlar. Kaidelerin dipleri sivrilmeye ve uzamaya başlamıştır. Amphora gövdesinden ayrılmaya başlayan kaidenin, plastik halka eklentisi de, kaideden ayrılarak kendini gösterir[65]. E. Doğer ve A. K. Şenol'un Rhodos Periası'nda, Karaca Naltaş mevkiindeki amphora atölyelerinde yaptıkları çalışmalarda ele geçen bir kaide de, tez konumu oluşturan Mengefe Mevkiinde ele geçen kaide gibi[66], plastik bandın altındaki bölüm alışılmışın dışında uzun ve silindiriktir. Kaidenin alt bölümünün dışa çekik olması Hioreteles'in içi oyuklu erken amphoralarında da gözükmektedir[67]. Mengefe Mevkiinde ele geçirilen kaide, Karaca-Naltaş Mevkiinde ele geçirilen ve Rhodos üretimi olduğu düşünülen kaideye benzemektedir ancak, Knidos'ta İ.Ö. IV. yy sonlarında ve sonrasında, Knidos amphoralarında tarihleyici bir kriter olarak görülen, topaç formlu kaidelerden gelişerek, belli belirsiz bir plastik halka eklentiden belirgin bir plastik halkaya geçiş süreci olarak değerlendirilmiştir. Bu yüzden 08MS03-PT06b env. num. verilen kaide Knidos amphora kaidesi olarak adlandırılmıştır.

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkiilerinde yapılan kazılarda ortaya çıkan, C grubu olarak adlandırdığımız Knidos amphora kaidelerinin son örneklerinde ise, Knidos amphoralarında tarihleyici bir kriter olarak görülen plastik halka eklentisi, kaideden tamamen ayrılmıştır. Plastik halka eklentiden sonra gelen çıkıntı en uzun halini alarak sivri bir form göstermeye başlamıştır. E. Doğer ve A. K. Şenol'un Rhodos Periası'nda, Karaca Naltaş mevkiindeki amphora atölyelerinde yaptıkları çalışmalarda ele geçen bir kaide de, tez konumu oluşturan Mengefe Mevkiinde ele geçen kaide gibi[68], plastik bandın altındaki bölüm daha kısa ve oturma

[64] Kat. No: 11-12-13-14-15-16-17.
[65] Kat. No: 18-19-20-21-22-23.
[66] Kat.No: 23
[67] Doğer, Şenol 1997, s.70-71, fig.16/2.
[68] Kat. No: 44

düzleminde çok küçük bir oyuk gözlenmektedir. Kaidenin alt bölümünün dışa çekik olması Hioreteles'in içi oyuklu erken amphoralarında da gözükmektedir[69]. Mengefe Mevkiinde ele geçirilen kaide, Karaca-Naltaş Mevkiinde ele geçirilen ve Rhodos üretimi olduğu düşünülen kaideye benzemektedir ancak; Knidos amphora kaidelerinde plastik halkadan sonra gelen çıkıntı, zamanla uzayıp kısalarak Knidos amphoralarında tarihleyici bir kriter oluşturduğu[70] göz önüne alınarak değerlendirildiğinde, plastik halka eklentinin üzerindeki bölüm gövdeye geçişte biraz daha uzun bırakıldığı için 08MS07-PT21c env. num. kaide, Knidos kaidesi olarak adlandırılmıştır.

7.4. Kos Amphoraları

Helenistik Dönem'in önemli şarap üreticileri arasında olan Kos Adası (İstanköy) Karia bölgesinin karşısında yer almaktadır (Harita 8). Kos Adası'nda amphora üretimine İ.Ö. III. yy'ın ilk yarısında başladığı kabul edilmekteydi. Ancak son yıllarda yapılan araştırmalar, adada tespit edilen bir atölyede İ.Ö. V. yy'da amphora üretiminin gerçekleştiğini ortaya koymuştur[71]. Adada yapılan araştırmalar sonucunda, Rhodos amphoralarının taklidi niteliğinde amphora üretiminin de yapıldığı bilinmektedir. Kos adasında Rhodos ve Knidos gibi geleneksel bir mühürleme sistemi yoktur[72].

Kos Adası'nda üretilen amphoralarda da zaman içinde ağız, boyun, gövde ve kaide kısımlarında form değişiklikleri gözlenmektedir. Erken örneklerinin karakteristik özellikleri; üçgen kesitli/mantar formunda ağız kenarına, kısa boyuna, bazen ikiz kulplara bazen de oval kesitli monofide kulplara, küresel gövdeye ve oyuk düğme şeklinde kaideye sahiptirler. Özellikle adanın ünlü kili ve usta çömlekçileri sayesinde oldukça ince çeperlidirler. Kaide formu çok değişmezken, İ.Ö. IV. yy'ın sonlarına doğru bu amphoraların boyun ve kulpları uzamış, gövde kısmı ise küçülerek üçgen bir form vermeye başlamıştır. Kaide boyu da oldukça uzamış ve iç kısmında derin bir oyuk yer almaktadır[73]. İ.Ö. III. yy'ın ikinci yarısından itibaren bu

[69] Doğer, Şenol 1997, s.70-71, fig.15/2
[70] Kat. No: 24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49.
[71] Doğer 1991, s.95; Şenol 2003, s.40; Şenol 2006, s.101.
[72] Şenol 2000, s.51-52.
[73] Şenol 2006, s.101.

amphoraların gövdelerinin inceldiği ilinmektedir. Helenistik Dönem şarap ticaretinde önemli bir rakip olan Knidos'un amphora kaidelerini andıran alttan yuvarlak bir çıkıntı oluşturan kaideleri ve ikiz kulpları Kos amphoralarına özgü önemli bir özelliktir[74]. Kos amphoralarının erken örneklerinde, kaidelerin oldukça uzadığı görülse de düğme formunu korumuştur. Helenistik dönemde de düğme formu kullanılmaya devam edilmiş, ancak Helenistik Dönem'in sonlarına doğru düğme formun yanında, içi dolu tutamak formunda sivri dipli kaideler de kullanılmış[75].

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde ortaya çıkarılan 3 adet amphora kaidesi, Kos amphora kaidesi özelliği gösterdiği için, Kos kaideleri olarak adlandırılmıştır. A ve B grubu olarak adlandırdığımız kaidelere baktığımızda, Kos amphora kaidelerindeki değişik form özelliklerini gözlemleyebiliriz.

A grubu olarak adlandırdığımız kaideler, Khios kaidelerinde olduğu gibi, içi dolu tutamak formunda, bazılarının altı oyuk, uç kısmı düğme şeklinde bir kaide formu göstermektedir. Bu kaideler Khios kaidelerinin erken örneklerinden farklı olarak, amphora gövdesinden ayrı yapılmıştır. Kaideler genel olarak açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir ve üzerlerinde hafif kireçlenmeler vardır. Kaidelerin hamuru az pişirilmiş olduğu için, kaidelerde erimeler vardır ve kaideler amphora gövdesi ile birleşim yerlerinden kırılmışlardır[76].

B grubu olarak adlandırdığımız amphora kaidesi ise, A grubunda tamamen faklı bir form göstermektedir. İçi dolu tutamak formunda olan kaide, amphora gövdesinden aşağı doğru daralarak hafif uzamış ve uç kısımda içe doğru keskin bir dönüş yaparak, yine uç kısımda küçük sivri ve altı ovoidal bir çıkıntı ile sonlanmıştır[77].

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkiilerinde yapılan kazılarda ortaya çıkan Kos amphora kaideleri, gösterdikleri farklı form özellikleri ile, Kos kaidelerinin gelişimi hakkında bilgiler sunmaktadır.

[74] Şenol 2003, s.40.
[75] Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995, s.97.
[76] Kat. No: 50-51.
[77] Kat. No: 52.

7.5. Lesbos Amphoraları

Kaliteli şarabıyla ve önemli bağcılık faaliyetleri ile bilinen Lesbos (Midilli) adası, Edremit körfezinin girişinde yer almaktadır (Harita 9). Adada amphora üretimi İ.Ö. VII. yy'dan itibaren gerçekleşmiştir. İ.Ö. IV. yy'ın sonuna kadar, oksijensiz bir ortamda fırınlanmış oldukları için, tipik gri renkli amphoralar ve bunların yanı sıra kırmızı renkli amphoralar da üretilmiştir. Hellenistik Dönem'de de üretildiği bilinen Lesbos amphoralarının neden aniden ortadan kalktıkları halen çözülemeyen bir konudur[78].

Lesbos amphoralarının tanınmasını sağlayan kendine özgü özellikleri şöyledir; dışa çekik yuvarlak ağız kenarına, ağız kenarının altında plastik bir banta, silindirik kulplara, omuza bağlandıkları yerde "fare kuyruğu" olarak tanımlanan hafif çıkıntıya, oval gövdeye ve düz ayaklı bir kaideye sahiptir. Erken örneklerinde kaidenin alt kısmı düz ve oldukça kaba görünüşlüdür. İ.Ö. IV. yy sonlarına doğru gövde incelmeye başlar, kaidenin uzadığı ve hafif sivrilmeye başladığı görülür[79]. İ.Ö. III. yy'da boyun ve gövde oldukça incelerek uzamıştır. Kaide ise düz ve kaba görünüşünden sıyrılmış, uzayarak sivrilmiş ve ovoidal formlar sergilemeye başlamıştır. Hellenistik Dönem kaidelerin bazılarında için hafif oyuk örnekler görülür. Yine aynı dönemde kullanım gördüğü düşünülen, ince uzun amphora gövdesi ile birleşen, düğme formuna yakın olan kaide formları da görülmüştür[80].

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde ortaya çıkarılan 5 adet amphora kaidesi, Lesbos amphora kaidesi özelliği gösterdiği için, Lesbos kaideleri olarak adlandırılmıştır. A ve B grubu olarak adlandırdığımız bu kaideler, farklı form özellikleri göstermektedir.

A grubu olarak adlandırdığımız kaideler, içi dolu üçgen formlu sivri dipli basit bir form göstermektedir. Bu kaideler gövdeden uca doğru uzamış ve sivrilmiştir. Kaideler genel olarak açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Kaidelerin hamuru az pişirilmiş olduğu için, kaidelerde erimeler mevcuttur ve kaideler amphora gövdesi ile birleşim yerlerinden kırılmışlardır[81].

---

[78] Doğer 1991, s.100-102; Şenol 2006, s.92.
[79] Doğer 1991, s.100, Şenol 2006, s.93.
[80] Şenol 2006, s.93.
[81] Kat. No: 53-54-55.

B grubu olarak adlandırdığımız kaideler ise, yine gövdeden uca doğru uzayarak sivrilmiş, uç kısımda altı düzleştirilmiş sivri bir kaide ile gövdeden kaideye doğru hafif kalın inen ve düğme şeklinde bir kaide ile sonlanan formlar gözlenmektedir. Bu kaideler de amphora gövdesi ile birleşim yerlerinden kırılmışlardır[82].

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkiilerinde yapılan kazılarda ortaya çıkan Lesbos amphora kaideleri, gösterdikleri farklı form özellikleri ile Lesbos kaidelerinin gelişimi ve amphoraların üretim dönemlerindeki farklı formlar hakkında bilgiler sunmaktadır.

7.6. Rhodos Amphoraları

Akdeniz'de Helenistik Dönem boyunca ekonomisinin önemli bölümünü şarap ihracatının oluşturduğu Rodos Devleti'yle, ona bağlı olarak yönetilen Rhodos Periası'nda (Harita 10), bağcılık ve şarap üretimi önemli bir yer tutmaktaydı[83]. Rohodos'ta ve Anadolu kıyılarında yapılan araştırmalarda ortaya çıkarılan Rhodos Periası'nda Turgut-Bayır'da bulunan amphora atölyesi, Marmaris-Datça asfalt yapımı sırasında ortaya çıkarılan amphora atölyesi ve Çamlı-Çınar mevkiinde ortaya çıkarılan amphora atölyesi, Rhodos amphora üretiminin düşünülenden daha yoğun yapıldığı göstermektedir[84]. Yoğun biçimde şarap ve amphora üretiminde bulunan Rhodos adasında, amphora üretimi ilk İ.Ö. IV. yy'dan itibaren görülmeye başlamaktadır. Egemenliğini üç asır boyunca sürdürmüştür ve İ.Ö. IV. yy sonundan itibaren, yaklaşık üç yüzyıl boyunca amphoralarını mühürlemiştir[85]. Amphoralarda, adanın üretimi olan şarabın yanı sıra zeytinyağı, badem, kuru incir, keçi boynuzu, bal, lahana ve arpa da ihraç edilmiştir.

Rhodos üretimi en erken amphoralar Proto-Rhodos amphoraları olarak adlandırılmaktadır. İ.Ö. IV. yy'da üretilen amphoralar dışa çekik, üçgen kesitli ağız kenarına, yüksek boyuna, ince ve uzun gövdeye, oturma düzlemi oyuk kozalak formuna yakın ve uzun gövde ile birleşmiş kaideye sahiptirler. İ.Ö. III. yy'ın ilk çeyreğinde amphoraların boyları kısalmış ve gövde şişkinleşmeye başlamıştır. Kaide

[82] Kat. No: 56-57.
[83] Doğer, Şenol 1997, s.59.
[84] Doğer, Şenol 1997, s.59-61.
[85] Doğer 1991, s.87-88; Şenol 2006, s.105.

ise, oturma düzlemi oyuk, topaç formunu almış ve yine gövde ile birleşiktir. İ.Ö. III. yy'ın ilk çeyreğinin sonlarına doğru kaide de plastik bir bant geçmiş topaç kaide ile karşılaşılmaktadır. İ.Ö. III. yy'ın ortalarında Rhodos amphoralarının bilezik formunda ağız kenarları, uzun boyunları, oval kesitli dik kulpları, daha dar karın çaplı oval gövdeleri ve tutamak işlevini rahatlıkla gören basit ve gövdeden ayrılmaya başlayan ovoidal sivri kaideleri bulunmaktadır. İ.Ö. II. yy'da ise kaide biraz daha uzayarak altı düzleştirilmiş ve ovoidal bir form almıştır. İ.Ö. I. yy'a tarihlenen Rhos amphoralarının en belirgin özelliği oldukça sivrilmiş ve keskin dönüş yapan kulplarıdır. Bu yüzyılda içi dolu, dışa çekik üçgen profilli, altı düzleştirilmiş ve yine gövde ile birleşmiş ovoidal kaideler görülür. Amphoraların boylarının uzaması, gövdenin daralması, kulpların gittikçe sivrilmesi ve mahmuz biçimini alması, kulp kesitlerinin yuvarlaklaşması ve kaidenin incelip sivrilmesi, Rhodos amphoraları için önemli tarihleyici kriterlerdir[86].

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde ortaya çıkarılan 6 adet amphora kaidesi, Rhodos amphora kaidesi özelliği gösterdiği için, Rhodos kaideleri olarak adlandırılmıştır. A,B,C,D ve E gruplarına ayırdığımız kaideler çok farklı form özellikleri göstermektedir.

A grubu olarak adlandırdığımız kaide, içi dolu tutamak formunda alt bölümü hafif oyuktur. Topaç şeklinde bir dibe sahip olan kaidenin orta kısmında ince bir bant bulunmaktadır[87].

B grubu olarak adlandırdığımız kaide, içi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili silindir şeklindedir. Plastik halka eklentiden sonraki çıkıntı oldukça uzundur[88].

C grubu olarak adlandırdığımız kaide, içi dolu üçgen formlu, sivri dipli, tutamak işlevini rahatlıkla görebilen basit bir kaidedir. Kaide üzerinde ince yivler bulunmaktadır[89].

D grubu olarak adlandırdığımız kaideler, içi dolu tutamak şeklinde, gövdeden uca doğru uzayarak sivriltilmiş, altı düzleştirilmiş ovoidal formludurlar. Bu kaideler de tutamak işlevini rahatlıkla görebilen basit bir forma sahiptir[90].

---

[86] Doğer 1991, s.88-90; Şenol 2006, s.111-114.
[87] Kat. No: 58.
[88] Kat. No: 59.
[89] Kat. No: 60.

E grubu olarak adlandırdığımız kaide ise, diğerlerinden farklı olarak kaide üzerinde dalga şekline benzeyen yivler bulunmaktadır. Kaidelerin geneli deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir ve kaideler amphora gövdesi ile birleşim yerlerinden kırılmışlardır[91].

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkiilerinde yapılan kazılarda ortaya çıkan Rhodos amphora kaideleri, gösterdikleri farklı form özellikleri ile Rhodos kaidelerinin gelişimi ve amphoraların üretim dönemlerindeki farklı form özellikleri hakkında bilgiler sunmaktadır.

7.7. Samos (Sisam) Amphoraları

Khios adasının güney doğusunda yer alan Samos (Sisam) adasında (Harita 11), amphora üretim atölyelerine henüz rastlanmamasına rağmen, kent sikkelerine basılan amphora ve zeytin dalı tasvirleri adada üretim yapıldığı düşüncesini desteklemektedir. Adada zeytinyağı üretimi yapıldığı antik yazarlar tarafından da belirtilmiştir. Ancak ithal şarap kullandığı ele geçen amphoralardan anlaşılmaktadır. Mühürlü Samos amphoralarının mühürlerinde görülen farklılıklar ise, mühürlemenin belirli bir kural içerisinde yapılmadığını göstermektedir.

Samos amphoralarının zaman içinde belirgin bir evrim geçirmediği, ancak değişik dönemlerde değişik formlarda üretildikleri gözlenmektedir. İ.Ö. VI. yy 'ın ilk yarısına tarihlene Samos amphoraları kısa boyunlu, boyunun ortasından başlayan ve omuzda birleşen yay biçiminde kulplu, yuvarlak omuzlu, kaideye doğru incelen gövdeli ve gövde ile birleşmiş, altı düzleştirilmiş, içi oyuk kaba görünümlü kaideye sahiptir. İ.Ö. VI. yy'ın son çeyreğinde değişik bir forma yönelmiş, ağız kenarları dipçik şeklinde, yivli boyunlu, yuvarlak ve şişkin gövdelidir. Kaide kısmında ise belirgin bir fark yoktur. İ.Ö. erken V. yy amphoraları ise yuvarlak ve geniş ağız kenarına sahiptir. Kaide İ.Ö. VI. yy'a ait olan formlara yakın özelliklere sahiptir. İ.Ö. V. yy'ın ikinci ve son çeyreğine ait olan amphoraların ağız kenarları dışa çekik, boyun ve kulpları uzun, gövdeleri oval kesitlidir ve içi oyuk kaideleri biraz yükselerek gövdeden ayrılmaya başlamış, kalın düğme formundadır. İ.Ö. IV. ve III. yy Samos amphoraları mantar formda ağız kenarına, boyunun üst kısmından

[90] Kat. No: 61-62.
[91] Kat. No: 63.

başlayan ve omuz üstünde sona eren kalın kulplara sahiptir. Kaide ise, uzayarak gövdeden ayrılmış, bazılarının içi oyuk, üçgen profilli topaç formunu almıştır.

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde ortaya çıkarılan 3 adet amphora kaidesi, Samos amphora kaidesi özelliği gösterdiği için, Samos kaideleri olarak adlandırılmıştır. A ve B grubu olarak adlandırdığımız Samos kaidelerinin, dönem içinde çok fazla form değiştirmediği görülmektedir.

Knidos kaidelerinin A grubundaki erken örneklerini andıran, Samos A grubu kaideleri, içi dolu alt bölümü hafif oyuk, tutamak şeklinde, dışa çekik üçgen profilli, altı düzleştirilmiş topaç biçiminde bir form sergilemektedir[92]. Samos B grubu kaideleri ise, A grubundaki forma yakındır ancak, daha ovoidal formludur[93]. Kaideler genelde deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip olan kaidelerin hamurları az pişirilmiş olduğu için kaidelerde erimeler ve çatlamalar mevcuttur. Kaideler amphora gövdesi ile birleşim yerlerinden kırılmışlardır.

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkiilerinde yapılan kazılarda ortaya çıkan Samos amphora kaideleri dönem içinde belirgin bir evrim geçirmemiştir. Kent sikkelerindeki tasvirlerden ve antik yazarlardan edindiğimiz bilgilerle adlandırıp gruplandırdığımız Samos kaideleri hakkındaki bilgilerimiz kazılarda ele geçen buluntularla sınırlı kalmaktadır.

7.8. Sinop Amphoraları

İ.Ö. VII. yy'da bir Milet kolonisi olarak kurulan ve Sinope Karadeniz Bölgesinin (Harita 12) en önemli kentlerinden ve şarap üreticilerinden biridir. Şarabın yanı sıra zeytinyağı ve mühürlü çatı kiremidi imal eden önemli bir merkezdir. Sinop amphoraları İ.Ö. IV. yy'ın II. yarısından itibaren ortaya çıkmaktadır ve İ.Ö. I. yy'a kadar ticari amphora ürettiği bilinmektedir. Sinop amphoralarının genellikle bir kulpları da mühürlenmiştir[94].

İ.Ö. IV. yy'da, birbirlerinden form olarak farklı amphoralar üretilmiştir ve İ.Ö. II. yy'ın sonlarına kadar pek çok varyasyonlar içeren farklı tipler saptanmıştır. Kentte üretilen amphoralar farklı formlar gösterse de, genel olarak yuvarlatılmış ağız

[92] Kat. No: 64.
[93] Kat. No: 65-66.
[94] Doğer 1991, s.115-116; Şenol 2006, s.44.

kenarları, şişkin boyunları ve belirgin omuzları ile tanınırlar. Kaide ise, İ.Ö. IV. yy'ın başlarında altı hafif oyuk düzleştirilmiş ve uzundur. Bu yüzyılın sonlarına doğru kaide yine uzun ve hafif düz diplidir, ama sivrilmeye başlamıştır. İ.Ö. III. yy'ın ilk çeyreğine kadar İ.Ö. IV. yy özellikleri gösteren amphoralar üretilmiştir. İ.Ö. III. yy ortalarında gövde daha uzun ve ovoidal, boyun ise hafif şişkindir. Bu yüzyıl içerisinde sivri dipli amphora kaidelerinin yanı sıra, içi dolu uzun tutamak formunda altı düzleştirilmiş burgu şeklinde amphora kaideleri de görülmektedir. İ.Ö. III. yy'ın sonundan itibaren ağız kenarı düz, yuvarlak omuzlu, ince gövdeli ve kaidesi ovoidal sivri dipli amphora formu ortaya çıkar. Bu amphora formu İ.Ö. II. yy'ın II. çeyreği boyunca görülür. İ.Ö. I. yy'a tarihli Sinop amphoraları ise ince ve uzun gövdelidir. Bu yüzyılda yine sivri ve burgu dipli kaideler görülmektedir[95].

2007-2008 yıllarında Belentepe Mevkiisinde ortaya çıkarılan 3 adet amphora kaidesi, Sinop amphora kaidesi özelliği gösterdiği için, Sinop kaideleri olarak adlandırılmıştır. A ve B gruplarına ayırdığımız kaideler çok farklı form özellikleri göstermektedir.

A grubu olarak adlandırılan Sinop kaidesi, içi dolu tutamak formunda, altı düzleştirilmiş, ovoidal sivri dipli, tutamak işlevini rahatlıkla görebilen basit bir form sergilemektedir. Bu kaide amphora gövdesinden uca doğru uzamış ve sivriltilmiştir[96].

B grubu olarak adlandırılan kaideler ise, A grubundan tamamen farklı bir form sergilemektedir. İçi dolu uzun tutamak formunda, altı düzleştirilmiş olan kaideler, burgu şeklinde bir forma sahiptir. Uzun spiral şeklinde olan burgu dipli kaidelerin, kaynaklarda Sinop'ta İ.Ö. I. yy'da görüldüğü belirtilmiştir[97], ancak bu kaidelerin Belentepe Mevkisinde Hellenistik tabakada ortaya çıkmış olması, spiral şeklindeki burgu diplerin, Hellenistik Dönemde de kullanım gördüğünü düşündürmektedir.

[95] Doğer 1991, s.115-116; Şenol 2006, s.44-45.
[96] Kat. No: 67
[97] Doğer 1991, s.116.

7.9. Adlandırılamayanlar

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkiilerinde ortaya çıkarılan 3 adet amphora kaidesinin, yapılan araştırmalarda benzer örneklerine rastlanmamıştır. Bu nedenle kökenleri belirlenemeyen bu kaideler, adlandırılmayanlar başlığı altında incelenmiştir. A ve B grubuna ayırdığımız kaidelerde farklı form özellikleri ile karşılaşılmıştır.

A grubu olarak adlandırdığımız kaideler, esasında Knidos C grubu kaidelerini andırmaktadır. Ancak onlardan farklı olarak içi dolu uzun tutamak formundaki kaidenin ortasında çok kalın bir plastik halka eklentisi yer almaktadır[98]. 07BTS11-PT01a envanter numaralı kaidenin plastik halkadan sonra gelen çıkıntısının alt kısmı hafif oyuktur[99]. Kaideler amphora gövdesinden ayrılmamış, bir bütün olarak yapılmıştır.

B grubu olarak adlandırılan kaide ise, Kos B grubundaki kaideyi andırmaktadır, ancak formu biraz daha farklıdır. İçi dolu tutamak formunda olan kaide, amphora gövdesinden uca doğru daralarak uzamış ve uç kısımda içe doğru yumuşak bir dönüş yapmış, devamında uç kısımda küçük sivri ve altı ovoidal bir çıkıntı ile sonlanmıştır[100]. Kaideler genelde deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir ve amphora gövdesi ile birleşim yerlerinden kırılmışlardır.

Yapılan araştırmalarda benzerleri ile karşılaşılmayan bu kaidelerin, yeni kazı çalışmalarında ele geçen malzemeler takip edilerek, kökenlerinin belirlenmesi umut edilmektedir.

[98] Kat. No: 70-71.
[99] Kat. No: 70.
[100] Kat. No: 72.

7.10. Mühürlü Kulplar

2007-2008 yıllarında Belentepe ve Mengefe Mevkiilerinde ortaya çıkarılan 7 adet mühürlü amphora kulpunun üzerindeki mühürler ve semboller araştırılarak, yerel üretim olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

07BTYB-PT01 env. numarası verilen mühürlü kulp kiremit renkli, mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dairesel bir damga ve damga içinde "Σώ[σαν]δρος ὅν" harfleri görülmektedir. Çevirisi: Bunu Sosandros (üretti)[101].

08BTSYB-PT01 env. numarası verilen mühürlü kulp kiremit renkli, mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dikdörtgen bir damga ve damga içinde "SO" harfleri görülmektedir, yalın ve –in halindedir. Bir şahıs ismi olabilir[102]. Belentepe'de ortaya çıkarılan, 07BTYB-PT01 env. numaralı mühürlü kulp üzerindeki üretici adı (Sosandros) ve kulpların bulundukları bölge gözönüne alındığında, bu iki mühründe üretici Sosandros'a ait olduğu düşünülebilir.

Bu iki mühürlü amphora kulpu üzerinde yapılan araştırmalarda, Gonca Cankardaş Şenol'un 2000 yılında yapmış olduğu doktora tezinde, benzer bir mühürle karşılaşılmıştır[103]. Gonca Cankardaş Şenol'un yaptığı açıklamada, ikiz kulpun bir parçası üzerinde iki harften oluşan ("SO") kısaltma mühürlü amphora kulpunun kil rengi ve kil hamurunun özellikleri nedeniyle Kos kökenli bir amphoraya ait olabileceğini düşünmektedir. Ancak, Numan Tuna'nın yaptığı araştırma sonucunda, Knidos kökenli amphoraların mühürlerinde, M.Ö. III. yy'ın ilk yarısında faaliyette bulunduğu tespit edilen üretici Sophanes'in adının kısaltılmış halinin yer aldığı görülmüştür[104]. Belentepe'de ortaya çıkarılan bu iki mühürlü kulpun kökeni değerlendirilirken Knidos'ta bulunan mühürlü kulplar da göz önünde bulundurulmalıdır.

---

[101] Kat. No: 73
[102] Kat. No: 75
[103] Şenol 2000, s.493.
[104] Tuna 1988, s.144.

07BTS11-PT01 env. numarası verilen mühürlü kulp, kiremit renkli, mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde bir üzüm salkımı litografyası bulunmaktadır[105]. Belentepe'de yapılan kazılar sonucunda Bizans Dönemi'ne ait birçok şarap işliği açığa çıkarılmıştır. Şarap atölyelerinde şarapların nakliye için depolandığı alanlarda pythos ve amphora parçaları açığa çıkarılmıştır. 07BTS11 numaralı sondaj alanında yapılan kazıda bulunan üzüm salkımı mührü olan amphora kulpu amphoraların şarapla bağlantısını ve bu bölgede yapılan şarap üretimi ve ticaretini göstermesi açısından önemlidir[106].

08BTS06-PT01 env. numarası verilen mühürlü kulp, deve tüyü renginde, mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dairesel 8 yapraklı rozet motifi şeklinde iki adet damga vardır[107].

08BTS06-PT02 envanter numarası verilen mühürlü kulp, deve tüyü renkli mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dairesel bir damga vardır ve damga içinde "ἐπ' Ἀριστέως. " harfleri görülmektedir. Çevirisi: Aristeas magistrat iken (üretildi)[108].

08BTS06-PT03 envanter numarası verilen mühürlü kulp, Elips kesit veren amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dairesel bir damga vardır. Kulp deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir[109].

Belentepe'de 08BTS06 numaralı sondaj alanında yapılan kazı çalışmalarında, Bizans Dönemi'nde şarap işliği olarak kullanım gördüğü düşünülen sondaj alanında, Hellenistik Dönem tabakasında ele geçen mühürlü amphora kulpları göz önüne alınarak yapılan değerlendirmelerde bu alanın Hellenistik Dönemde de şarap işliği olarak kullanım gördüğü düşünülmüş[110]. Şarap işliği olarak kullanım gördüğü

[105] Kat. No: 74.
[106] Tırpan, Gider, Büyüközer 2008, s.175-177.
[107] Kat. No: 76.
[108] Kat. No: 77.
[109] Kat. No: 78.
[110] Tırpan, Söğüt 2008, s.30-38.

düşünülen alanda ele geçen 08BTS06-PT01, 08BTS06-PT02 ve 08BTS06-PT03 env. numaralı mühürlü amphora kulpları da bu alanda şarap üretimi ve ticaretinin yapıldığını desteklemektedir.

Yapılan kazı çalışmaları sonucunda ortaya çıkarılan buluntular değerlendirildiğinde, Bizans Dönemi ve Hellenistik Dönem'de Belentepe'de şarap üretimi yapıldığı anlaşılmıştır. Alanda şarap atölyelerinin çokluğu, depolama kaplarının büyüklüğü ve kazı alanında ele geçen farklı mühürlü amphora kulpları göz önüne alındığında, üretimin ticaret amacıyla yapıldığı anlaşılmaktadır. Belentepe'nin antik dönem deniz ticaretinde önemli bir liman kenti olan Keramos'un teritoryumunda yer alması da bu ticareti desteklemektedir. Ancak üretilen malın taşınmasında kullanılan amphoraların yerel üretim yapılıp yapılmadığı konusunda herhangi bir veriye rastlanmamış olması, amphoraların dışarıdan alınmış olabileceğini de düşündürmektedir.

08MMYB-PT01 env. numarası verilen mühürlü kulp, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dikdörtgen bir damga vardır. Damga içinde "ΝΙΚΑΣ ΙΚΡΑΤΗΣ" harfleri görülmektedir. Çevirisi: Nikasikrates (Bu amphorayı mühürledi?)[111]. Mengefe Mevkii'nde yapılan kazı çalışmaları sırasında yüzeyde bulunan 08MMYB-PT01 env. num. bu amphora kulpu, Mengefe'de yapılan çalışmalarda zeytinyağı işlikleri ve depolama amaçlı mekanların ortaya çıkması[112], alanda ihtiyaca yönelik üretim yapıldığını ve Mengefe'nin üretim yapan yakın yerlerden (Belentepe) zeytinyağı veya şarap alınarak depolarda saklandığını düşündürmektedir.

[111] Kat. No: 79.
[112] Tırpan, Söğüt 2008, s.237-246.

8. SONUÇ

Taşıma ve depolama aracı, çocuk mezarı ve bunların yanı sıra birçok farklı alanda kullanılan amphoralar, bu kullanım amaçlarının dışında, üzerlerinde bulunan mühürler sayesinde antik dönemin ticaret rotalarına, ticaret tarihine, kentlerin ekonomisi, gelişim yönleri ve antik dönemin bilinmeyen birçok alanına ışık tutarak antik dönemi anlamamıza ve yorumlamamıza yardımcı olmaktadırlar.

Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde ortaya çıkarılan ve kökenleri belirlenen amphora kaideleri ve mühürlü amphora kulpları, kentin antik dönem ticari hareketliliği ve ekonomik gelişimi, Keramos antik kentinin diğer antik kentlerle ilişkileri ve ticaret yönü hakkında bilgi edinmemize yardımcı olmaktadır. Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde antik dönemde gerçekleştirilen zeytinyağı ve şarap üretimini ve ticaretini, bu alandaki işlikleri inceleyerek amphora kaideleri ve mühürlü amphora kulpları hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

Muğla ili, Milas ilçesine bağlı Çakıralan köyünün 500 m güneyinde yer alan Belentepe yerleşim alanında yapılan kurtarma kazılarında açığa çıkan veriler, bu alanın antik çağda endüstriyel yapı komplekslerinin, yapı sahalarının ve küçük yaşam alanlarının bulunduğu bir taşra yerleşimi olduğunu göstermektedir[113]. Eski Tunç Çağı'nda ilk yerleşimin yapıldığı Belentepe'de, zeytinyağı üretiminin ne kadar eskiye dayandığı bilinmemektedir. Ancak bu alanda yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkan buluntular, yerleşim alanında Geç Geometrik dönem öncesinde zeytinyağı üretimi yapıldığına işaret etmektedir. Bu alanda ortaya çıkarılan pres yataklarının da sayıca fazla olması üretimin ihtiyaca yönelik değil, ticarete yönelik olduğunu göstermektedir[114].

07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkan, 1 numaralı ve 2 numaralı zeytinyağı atölyelerinde, zeytinin yağ haline gelinceye kadar geçirdiği tüm aşamaları görmek mümkündür. 2 numaralı zeytinyağı atölyesinin yer aldığı yapı kompleksinin batısında A ve B olarak adlandırılan iki farklı atölye daha ortaya çıkarılmış. A atölyesinde, bahar döneminde tahıl ya da kuru bakliyatların işlendiği, B atölyesinde ise yaz aylarının sonunda şarap üretiminin yapıldığı anlaşılmıştır. Atölyelerin ortaya çıktığı bu kazı alanlarında ele geçen sikkeler, testiler, amphora kaideleri ve seramik

[113] Söğüt, Gider 2008, s.242.
[114] Söğüt, Gider 2008, s.243.

parçaları incelendiğinde atölyelerin Hellenistik Dönem'de kullanım gördüğü söylenebilir[115].

Muğla ili, Milas ilçesi, Hüsamlar Köyü'nün yaklaşık 1 km kuzeyinde yer alan Mengefe yerleşim alanında yapılan kurtarma kazılarında açığa çıkan mezarlar ve küçük yaşam alanları, bu alanın antik dönemde nekropol alanı ve küçük bir köy yerleşimi olduğunu göstermektedir. Mengefe Mevkiinde bulunan kalıntılar değerlendirildiğinde, bu alanın Geometrik dönemden M.S. 11. yy'a kadar yerleşim gördüğü düşünülmektedir[116].

Nekropol alanı ve yaşam alanı olarak kullanılan Mengefe Mevkiinde yapılan kazı çalışmalarında, mekanlar içerisinde depo alanları, ptyhoslar, testi gibi büyük biriktirme kapları, seramik parçaları, amphora kaideleri, mühürlü amphora kulpları ve işliğe ait pres altı taşları ortaya çıkarılmıştır. 08MS03 ve 08MS07 numaralı sondaj alanlarında ortay çıkarılan küçük depolar ve pres altı taşlarının sayıca az olması göz önüne alındığında, bu küçük yerleşim alanında ihtiyaca yönelik zeytinyağı ve şarap üretiminin yapılmış olduğu düşünülmektedir[117]. Mengefe Mevkiinin, ticarete yönelik üretim yapan Belentepe yerleşim alanı ile yakınlığı, ortaya çıkarılan amphora kaidelerinin çeşitliliği ve bu yerleşim alanının küçük ve üretimin sınırlı olması göz önüne alındığında ise, üretilen malın yetmediği durumlarda ihtiyacın Belentepe'den karşılanmış olduğunu düşünebiliriz. Küçük depoların ve pres altı taşlarının ortaya çıktığı Mengefe yerleşim alanındaki mekanlarda ele geçen sikkeler, testiler, amphora kaideleri ve seramik parçaları incelendiğinde zeytinyağı veya şarap üretimi yapıldığı düşünülen atölyelerin Hellenistik Dönem'de kullanım gördüğü söylenebilir.

Belentepe ve Mengefe Mevkiilerinde ele geçirilen Chios, Knidos, Kos, Lesbos, Rhodos, Samos ve Sinop amphora kaidesi özellikleri gösteren amphora kaidelerinin ve mühürlü kulpların çokluğu ve Belentepe'nin antik dönem deniz ticaretinde önemli bir liman kenti olan Keramos'un teritoryumunda yer alması, Hellenistik Dönem'in önemli şarap ve zeytinyağı üretici kentleri ile büyük ölçüde ticaret yapıldığını kanıtlamaktadır.

[115] Söğüt, Gider 2008, s.243-248.
[116] Tırpan, Söğüt 2007, s.61-89.
[117] Tırpam, Söğüt 2008, 236-465.

Belentepe ve Mengefe Mevkilerinde 2007 yılında 23 adet amphora dibi ve 2 adet mühürlü amphora kulpu, 2008 yılında 49 adet amphora dibi ve 5 adet mühürlü amphora kulpu ortaya çıkarıldığı daha önce belirtilmiştir. Yapılan bu araştırmada kaidelerin ve mühürlü kulpların verdiği özellikler incelenerek, hangi bölgelere ait olabileceği araştırılmış ve kökenleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu kaideler kendi içlerinde gruplandırılarak, kaide gelişimlerinin daha rahat gözlem yapılması sağlanmıştır.

Keay'ın Afrikan modeli olarak adlandırdığımız kaideler, Keay'ın kendi amphora çalışmalarında da tanımladığı gibi, içi dolu tutamak formunda kalın plastik halka eklentili topaç diplidirler. 08BTS08, 08BTS10 ve 08BTS12 numaralı sondajlarda, Hellenistik Dönem'de nekropol alanı ve yerleşim alanı olarak kullanılan Hellenistik tabakada ortaya çıkarılan kaideler, formları benzer olduğu için sadece A grubu olarak adlandırılmıştır. 08BTS08[118] ve 08BTS10[119] num. sondajlarda bulunan Hellenistik Dönem'e ait olan malzemeler, farklı kentlere ait olan kaideler ve 08BTS12 numaralı sondajda bulunan M.Ö. 297-285 yıllarına tarihlenen bronz sikke (Res. 5), tabakaların ve kaidelerin kullanım gördüğü dönemi belirlememizde yardımcı olmaktadır[120].

Antik dünyanın en önemli şarap üreticilerinden olan Khios'ta üretilen ticari amphoralar, zaman içinde gelişerek farklı form özellikleri göstermiştir. Erken örneklerinde düğme forma yakın kaideler görülürken daha sonra bu kaideler kozalak şekline yakın bir form almıştır. İ.Ö. V. yy sonundan İ.Ö. I. yy'a kadar ise, kaideler kozalak formdan çıkarak oldukça uzamış ve sivrileşmiştir. Hatta zamanla gövde ile birleşmiş ve düz inerek sivri bir form sergilemiştir. Khios amphora kaidelerindeki bu gelişimi Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında bulunan A ve B gruplarına ayırdığımız kaidelerde gözlemlemek mümkündür.

A grubu kaideler, Khios'un erken örneklerinde görüldüğü gibi, altı hafif oyuk kalın düğme dipli ve topaç forma yakındırlar. 07BTS10 num. sondajda zeytinyağı işliğinde bulunan 07BTS10-S01 env. numaralı Hellenistik Dönem'e tarihlendirilen

[118] Tırpan, Söğüt 2008, s.62-72.
[119] Tırpan, Söğüt 2008, s.98,99.
[120] Tırpan, Söğüt 2008, s.114-121.

bronz sikke[121], 08MS03 num. sondajlarda ortaya çıkarılan zeytinyağı ve şarap işlikleri, depolar, farklı kentlere ait olan amphora kaideleri ve büyük biriktirme kapları ve M.Ö. 280-270 yy'a tarihlenen mühürlü Rhodos amphora kulpu'nun[122] tarihleri göz önüne alınarak bu alanlarda bulunan Khios amphora kaideleri değerlendirildiğinde, kaidelerin Hellenistik Dönem'e ait oldukları düşünülmektedir. Ayrıca sondaj alanlarında bulunan işlikler amphoraların zeytinyağı ve şarap taşımacılığında kullanıldığını göstermektedir.

Amphora üretimine Arkaik Dönem'de başlayan Knidos antik kenti, Hellenistik Dönem'in ve Batı Anandolu'nun en büyük ve en önemli amphora ve şarap üretici devleti konumuna gelmiştir. Üretimde önemli yeri olan kentteki amphora kaidelerinde belirgin farklılıklar görülmektedir. Knidos kaidelerindeki gelişimi Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında bulunan A, B ve C gruplarına ayırdığımız kaidelerde de çok net bir şekilde görmekteyiz.

A grubu kaideleri, Knidos'un İ.Ö. IV. yy sonlarından İ.Ö. III. yy'a kadar kullandığı kaideler gibi, içi dolu tutamak şeklinde konik ve üçgen profile sahiptir. Bazılarının altı oyuk bazılarının ise düz bırakılmıştır. B grubu kaideler ise, Knidos'ta İ.Ö. III. yy'ın ilk çeyreğinin sonundan itibaren görülen kaideler gibi, hafif konik üçgen profil gösterir ve topaç şeklindedir. Ayrıca, Knidos amphoralarının belirleyici özelliği olan belli belirsiz kalın bir plastik halka eklentisi görülmeye başlar ve bu tarihleyici bir kriter olarak görülmektedir. Knidos'ta İ.Ö. III. yy'ın ortalarından sonra üretilen amphoraların kaidelerinde görülen daha uzun ovoidal dip, Belentepe ve Mengefe yerleşimlerinde bulunan kaidelerde de görülmektedir. C grubu kaideler ise, yine Knidos amphoralarında İ.Ö. II. yy'dan sonra görülmeye başlanan ve tarihleyici kriter olarak görülen plastik halka eklentisi kaideden tamamen ayrılmış ve plastik halkanın profili keskinleşmiştir. Plastik halka eklentisinden sonra gelen çıkıntı en uzun halini alarak sivri bir form sergilemeye başlamıştır. Plastik halkadan sonra gelen bu çıkıntı zamanla uzayıp kısalarak, bizlere Knidos amphoralarının üretim tarihleri hakkında bilgi vermektedir.

[121] Tırpan, Söğüt 2007, s.57.
[122] Tırpan, Söğüt 2008, s.282.

08BTS08[123], 08BTS10[124] numaralı sondaj alanlarındaki Hellenistik tabakada nekropol ve yerleşim alanı olarak kullanılan alanlarda ve 08MS07 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılan mutfak ve zeytinyağı işliğinde[125] bulunan Knidos kaideleri, bu alanlarda ele geçen buluntuların tarihleri göz önüne alınarak benzerleri ile karşılaştırıldığında, kaidelerin Hellenistik Dönem'e ait olduğu düşünülmektedir. Ayrıca 08MS03[126] numaralı sondajda bulunan M.Ö. 280-270 yy'a tarihlenen mühürlü Rhodos amphora kulpu da bu alanlarda bulunan mekanların ve Knidos amphora kaidelerinin tarihlerini belirlememizde yardımcı olmaktadır. Belentepe ve Mengefe yerleşimlerindeki sondaj alanlarında bulunan birçok kaide ve 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılan zeytinyağı atölyesinde depolama işlemi için kullanıldığı düşünülen alanda bulunan ve Hellenistik Dönem'e tarihlenen Knidos kaideleri, bu alanlardaki üretimin ticari boyutta olduğunu ortaya koymaktadır. Sivri dipli amphoralar taşıma kolaylığı sağladığı için özellikle deniz ticaretinde kullanılmıştır. Bu da buradaki üretimin daha büyük çaplı olduğunu düşündürmektedir[127].

Karia bölgesinin karşısında yer alan Kos (İstanköy) Adası'nda İ.Ö.V. yy'da gerçekleşen amphora üretiminde, zaman içinde amphora gövdesinde ve kaidesinde form değişiklikleri gözlenmektedir. Belentepe ve Mengefe yerleşimlerinde bulunan Kos kaidelerinde de bu değişiklikleri görebiliriz. Kos amphoralarının erken örneklerinde kaideler oyuk düğme şeklindedir. Zamanla kaide boyu oldukça uzamış ve iç kısmında derin bir oyuk yer almıştır. Kaidelerin oldukça uzadığı görülse de düğme formunu korumuştur. Hellenistik Dönemde de düğme formu kullanılmaya devam edilmiş, ancak Hellenistik Dönem'in sonlarına doğru düğme formun yanında içi dolu tutamak formunda sivri dipli kaideler de kullanılmış. Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında bulunan A grubu Kos kaidelerinde de, Kos amphoralarının erken örneklerinde ve Hellenistik Dönem örneklerinde olduğu gibi, içi dolu tutamak formunda, bazılarının altı oyuk, uç kısmı düğme şeklinde bir form görülmektedir. B grubu kaide ise, A grubundan tamamen farklı, içi dolu tutamak formunda, amphora

[123] Tırpan, Söğüt 2008, s.62-72.
[124] Tırpan, Söğüt 2008, s.98-99.
[125] Tırpan, Söğüt 2008, s.288-296.
[126] Tırpan, Söğüt 2008, s.282.
[127] Tırpan, Söğüt 2008, s.4-26.

gövdesinden aşağı doğru daralarak hafif uzamış ve uç kısımda içe doğru keskin bir dönüş yaparak, yine uç kısımda sivri ve altı ovoidal bir çıkıntı ile sonlanmıştır.

07BTS11[128] ve 08MS03[129] num. sondaj alanlarındaki zeytinyağı ve şarap işliklerinde bulunan kaideler, 08BTS08[130] num. sondaj alanında Hellenistik tabakada bulunan Kos kaideleri ve ayrıca 08MS03 num. sondajda bulunan M.Ö. 280-270 yıllarına ait olan mühürlü Rhodos kulpu[131] göz önüne alınarak, Kos kaideleri benzerleri ile karşılaştırıldığında, kaidelerin Hellenistik Dönem'e ait oldukları düşünülmektedir. Sondaj alanlarında ortaya çıkarılan işlikler ve depolar amphoraların zeytinyağı ve şarap taşımacılığında kullanıldığını göstermektedir.

Önemli bağcılık faaliyetleri ve kaliteli şaraplarıyla bilinen Lesbos Adası'nda İ.Ö. VII. yy'dan itibaren üretilen amphoraların zaman içindeki kaide gelişimlerini Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında bulunan A ve B gruplarına ayırdığımız kaidelerde gözlemlemek mümkündür.

A grubu kaideler, Lesbos'un Hellenistik Dönem kaidelerinde görüldüğü gibi, uzun tutamak formunda ovoidal sivri dipli bir form sergilemektedirler. B grubu kaideler de yine Lesbos'ta Hellenistik Dönem'de kullanım gören, uzun tutamak formunda amphora gövdesi ile birleşen altı düzleştirilmiş düğme şekline yakın bir form görülmektedir.

08BTS04[132] num. sondaj alanındaki akıntı toprak içinde bulunan kaide ve 08BTS10[133] num. sondaj alanındaki Hellenistik Avlu ve Megaron planlı yapı içinde bulunan amphora parçaları ve Lesbos kaidesi, 07BTS04[134] num. sondajda kutsal alanda ve 07BTS11[135] num. sondaj alanındaki zeytinyağı işliğinde bulunan Lesbos kaideleri bu alanlarda bulunan ve Hellenistik Dönem'e tarihlendirilen malzemeler ile birlikte değerlendirilerek, benzerleri ile karşılaştırıldığında kaidelerin Hellenistik Dönem'e ait oldukları düşünülmektedir.

[128] Tırpan, Söğüt 2008, s.4-26.
[129] Tırpan, Söğüt 2008, s.274-283.
[130] Tırpan, Söğüt 2008, s.62-72.
[131] Tırpan, Söğüt 2008, s.282.
[132] Tırpan, Söğüt 2008, s.28,29.
[133] Tırpan, Söğüt 2008, s.98,99.
[134] Tırpan, Söğüt 2007, s.47,48.
[135] Tırpan, Söğüt 2008, s.4-26.

Hellenistik Dönem'de yoğun olarak şarap ve amphora üretiminde bulunan Rhodos adasında üretilen amphoraların kulpları ve kaideleri zaman içinde farklı form özellikleri göstermiş ve bunlar Rhodos amphoraları için tarihleyici kriterler oluşturmuştur. İ.Ö. IV. yy'dan itibaren görülmeye başlayan Rhodos amphoralarının erken örneklerinde kaideler uzun gövde ile birleşik ve kozalak forma yakın iken, İ.Ö. III. yy'da topaç formunu alan kaideye plastik bir bant eklenmiştir. Aynı dönemde gövdeden ayrılmaya başlayan ovoidal sivri dipli basit kaideler de görülür. Daha sonra bu kaideler biraz daha uzamış ve İ.Ö. I. yy'da üçgen profilli altı düzleştirilmiş ve yine gövde ile birleşmiş ovoidal kaideler görülmüştür. E. Doğer ve A. K. Şenol'un Rhodos Periası'nda, Karaca Naltaş mevkiindeki amphora atölyelerinde yaptıkları çalışmalarda ele geçen kaidelere göre, Rhodos amphoralarında plastik bant eklentili kaidelere Hioreteles'in amphoraları dışında rastlanmamış. Rhodos Periası'nda, Knidos amphoralarıyla bir etkileşim sonucunda ortaya çıktığı düşünülen bu tip kaidelerin Rhodos'ta üretilen amphoralarda görülmemesi bu hipotezi güçlendirmektedir. Halka eklentili silindirik kaidelerin oluşturulan tipolojisi, bunların İ.Ö. IV. yy'ın sonlarında görülen içi oyuklu topaç formlu kaidelerden geliştiğini göstermektedir[136]. Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında bulunan A, B, C, D ve E gruplarına ayırdığımız kaidelerde de Rhodos'un farklı kaide formlarını görebiliriz.

A grubu kaide, Rhodos adasında İ.Ö. III. yy'da görülen kaideler gibi, alt bölümü hafif oyuk topaç dipli ve kaideye ince bir bant eklenmiştir. B grubu kaide ise, A grubundan farklı olarak, plastik halka eklentiden sonra gelen çıkıntı oldukça uzun ve silindir şeklindedir. C grubu kaide üçgen formlu basit sivri diplidir. D ve E grubu kaideler de Rhodos'ta İ.Ö. III. ve II. yüzyıllarda görülen kaideler gibi, uzun altı düzleştirilmiş ovoidal sivri diplidirler. Yalnızca E grubu kaide üzerinde diğerlerinden farklı olarak dalga şeklinde iki boğum bulunmaktadır. Farklı form özelliklerine sahip olan bu kaideler Rhodos kaidelerinin gelişimi ve amphoraların üretim dönemlerindeki farklı form özellikleri hakkında bilgi edinmemizi sağlamaktadır. 07BTS04[137], 07BTS05[138] ve 07BTS11[139] num. sondaj alanlarında bulunan Rhodos kaideleri, bu alanlarda ortaya çıkarılan ve Hellenistik Dönem'e ait

[136] Doğer, Şenol 1997, s.69-70.
[137] Tırpan, Söğüt 2007, s.47,48.
[138] Tırpan, Söğüt 2007, s.49-51.
[139] Tırpan, Söğüt 2008, s.4-26.

oldukları tespit edilen zeytinyağı atölyeleri, depolar ve küçük yaşam alanları ile birlikte değerlendirilerek benzerleri ile karşılaştırıldığında, kaidelerin Hellenistik Dönem'e ait oldukları düşünülmektedir. 08MS03 num. sondaj alanında bulunan Rhodos kaidesi, alanda ortaya çıkarılan pres altı taşları, amphora parçaları ve M.Ö. 280-270 yy'a tarihlenen mühürlü Rhodos amphora kulpu[140] ile birlikte değerlendirildiğinde, kaidenin Hellenistik Dönem'e ait olduğu düşünülmektedir.

Antik yazarlardan edindiğimiz bilgilere göre amphora ve zeytinyağı üretimi yaptığını bildiğimiz Samos adasında üretilen amphoraların zaman içinde çok fazla form değiştirmediği yine, kaynaklarda belirtilmiştir. Kent sikkelerindeki tasvirlerden ve antik yazarlardan edindiğimiz bilgilerle adlandırıp gruplandırdığımız Samos kaideleri hakkındaki bilgilerimiz kazılarda ele geçen buluntularla sınırlı kalmaktadır. İ.Ö. VI. ve V. yy boyunca altı düzleştirilmiş kaba görünümlü olan kaideler çok fazla form değiştirmemiş, İ.Ö. IV. ve III. yüzyıllarda uzayarak gövdeden ayrılmış ve üçgen profilli topaç formunu almıştır. Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında bulunan A ve B gruplarına ayırdığımız kaidelerde Samos amphora kaidelerinin İ.Ö. III. yy özelliklerini gözlemleyebiliriz. A grubu olarak adlandırdığımız kaide, Samos'un İ.Ö. III. yy kaidelerinde görüldüğü gibi, alt bölümü hafif oyuk üçgen profilli topaç formludur. B grubu kaideler de yine aynı şekildedir, ancak biraz daha ovoidal topaç bir form sergilemektedirler. 08MS03[141] num. sondaj alanında bulunan Samos kaideleri, alanda ortaya çıkarılan pres altı taşları, büyük biriktirme kaplar, farklı kentlere ait bir çok amphora kaidesi ve M.Ö. 280-270 yıllarına tarihlenen mühürlü Rhodos kulpu[142] bir arada değerlendirildiğinde, alanda bulunan amphora kaidelerinin Hellenistik Dönem'e ait oldukları düşünülmektedir.

Karadeniz bölgesinin önemli zeytinyağı ve şarap üreticilerinden biri olan Sinope'de amphoralar İ.Ö. IV. yy'ın II. yarısından itibaren ortaya çıkar. İ.Ö. I. yy'a kadar ticari amphora ürettiği bilinen kentte form olarak farklı amphoralar üretilmiş ve farklı tipler saptanmıştır. İ.Ö. IV. yy başlarında uzun altı hafif oyuk ve düzleştirilmiş olan kaide, bu yüzyılın sonlarına doğru sivrilmeye başlamıştır. İ.Ö. III. ve I. yy arasında ise sivri dipli kaidelerin yanı sıra burgu şeklinde amphora kaideleri

[140] Tırpan, Söğüt 2008, s.282.
[141] Tırpan, Söğüt 2008, s.274-283.
[142] Tırpan, Söğüt 2008, s.282.

de görülmüştür. Belentepe yerleşim alanında bulunan A ve B gruplarına ayırdığımız kaidelerde de Sinope'nin İ.Ö. III. yy amphora kaidesi özelliklerini görebiliriz. 07BTS10 num. sondaj alanında zeytinyağı işliğinde bulunan kaide tutamak işlevini rahatlıkla görebilen uzun ovoidal sivri diplidir. B grubu kaideler ise, Sinope'de İ.Ö. III. ve I. yüzyıllarda görülen altı düzleştirilmiş burgu şeklinde olan kaide formundadır. 07BTS03[143] ve 07BTS10[144] num. sondaj alanlarında ortaya çıkarılan zeytinyağı işlikleri, seramik parçaları ve 07BTS10-S01 env. num. Hellenistik Dönem'e tarihlendirilen bronz sikke, bu alanlarda bulunan Sinope kaidelerinin Hellenistik Dönem'e ait olduklarını düşündürmektedir ve kaidelerin kullanım alanlarını belirlememize yardımcı olmaktadır.

Adlandırılamayanlar başlığı altında anlattığımız, Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında bulunan amphora kaideleri, 07BTS11[145], 08BTS08[146] ve 08MS07[147] num. sondajlarda ortaya çıkarılan zeytinyağı ve şarap işlikleri, depolar, Hellenistik Dönem'e tarihlendirilen çok sayıda amphora parçası ve kaidesi göz önüne alınarak değerlendirildiğinde, bu alanlarda bulunan kaidelerin kökenleri belirlenememiştir ancak, Hellenistik Dönem'e ait oldukları düşünülmektedir.

Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında bazı sondajlarda ve yüzeyde bulunan mühürlü amphora kulpları, sondajlarda ortaya çıkarılan Hellenistik Dönem'de kullanım gördüğü tespit edilen zeytinyağı ve şarap atölyeleri, depolar, farklı kentlere ait olan amphora kaideleri, Hellenistik Dönem'e ait olduğu belirlenen mühürlü kulplar[148] ve günlük kullanım kapları[149] dikkate alınarak değerlendirildiğinde, kulpların Hellenistik Dönem'e ait oldukları düşünülmektedir. Ayrıca kulplar üzerindeki damgalar Epigraf hocalarımız tarafından incelenmiş ve damga içinde yer alan yazıların çevirisi yapılarak, Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında bulunan amphora kaidelerinin ve mühürlü kulpların kökenleri belirlenmeye çalışılmıştır. G. C. Şenol'un tezi ve N. Tuna'nın yayınladığı makale incelendiğinde 08BTYB-PT01 ve 07BTYB-PT01 env. num. mühürlü kulpların bir

[143] Tırpan, Söğüt 2007, s.47.
[144] Tırpan, Söğüt 2007, s.57.
[145] Tırpan, Söğüt 2008, s.4-26.
[146] Tırpan, Söğüt 2008, s.62-72.
[147] Tırpan, Söğüt 2008, s.288-296.
[148] Tırpan, Söğüt 2008, s.38.
[149] Tırpan, Söğüt 2007, s.9.

benzeri ile karşılaşılmıştır. Bu iki mühürlü amphora kulpu üzerinde yapılan araştırmalarda, Gonca Cankardaş Şenol'un 2000 yılında yapmış olduğu doktora tezinde[150] yaptığı açıklamada, ikiz kulpun bir parçası üzerinde iki harften oluşan ("SO") kısaltma mühürlü amphora kulpunun kil rengi ve kil hamurunun özellikleri nedeniyle Kos kökenli bir amphoraya ait olabileceğini düşünmektedir. Ancak, Numan Tuna'nın yaptığı araştırma sonucunda, Knidos kökenli amphoraların mühürlerinde, M.Ö. III. yy'ın ilk yarısında faaliyette bulunduğu tespit edilen üretici Sophanes'in adının kısaltılmış halinin yer aldığı görülmüştür[151]. Belentepe'de ortaya çıkarılan bu iki mühürlü kulpun kökeni değerlendirilirken Knidos'ta bulunan mühürlü kulplar da göz önünde bulundurulmalıdır.

Birçok antik kentte amphora kulpları üzerindeki mühürler yuvarlak, kare ve dikdörtgen olarak karşımıza çıkar. Kaynaklardan edindiğimiz bilgilere ve Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında ele geçen mühürlü kulplara göre, Hellenistik Dönem amphora mühürleri fazla bilgi içermemektedir. Mühürlerde basit bir monogram, ligatür, tek harf veya isim bulunmaktadır[152]. Bunlar olasılıkla yerel bir anlam taşımaktadır ve mühürlü olan bu kulplar üretildikleri bölge dışında fazla bir anlam ifade etmemektedir. Mühürler üzerinde sadece yönetici veya üretici isimlerinin yer alması amphoraların üretim yerini belirlememizi zorlaştırmaktadır.

Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarında yapılan kurtarma kazılarında ele geçen, Hellenistik Dönem'e ait olduklarını düşündüğümüz amphora kaideleri ve kökenlerini belirleyemediğimiz ancak tarihi konusunda fikir sahibi olduğumuz mühürlü amphora kulpları; bu taşra yerleşimlerinin ve Keramos antik kentinin, Hellenistik Dönem'de, ticaretin canlanması ve gelişmesine bağlı olarak ada kentleri ve deniz aşırı ülkeler ile ticaretini geliştirdiğini göstermektedir (Harita 13). Yerleşim alanlarında 2007-2008 yıllarında yapılan kurtarma kazılarında ele geçen amphora kaidelerini ve mekanlarda çıkan zeytinyağı işliklerini bir arada değerlendirdiğimizde, ihraç edecek kadar çok üretim yapıldığını göstermektedir. Bu nedenle buradaki yerleşim alanlarında, elde edilen ürünü depolamak ve taşımak için, üretilen bir amphora üretim merkezinin varlığı beklenmektedir, ancak 2007-2008 yıllarında

[150] Şenol 2000, s.493, İsk.Env.No.109 (CRİ.96.4192.2.8.).
[151] VI. AST 1988, s.144.
[152] Kat. No: 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79.

yapılan kurtarma kazılarında herhangi bir seramik çöplüğüne rastlanmamış olması, ticari taşımacılıkta kullanmak için amphoraların dışarıdan temin edildiğini de düşündürmektedir. 2008 yılından sonra yerleşim alanlarında devam edilen kurtarma kazılarında ele geçirilen verilere ulaşıldığında, yerleşim alanlarında amphora üretimi yapılıp yapılmadığı konusunda bir sonuca ulaşabiliriz. Tüm bunlar Hellenistik Dönem'in önemli liman kentlerinden biri olan Keramos'un ve kentin yakınında yer alan Belentepe ve Mengefe yerleşim alanlarının Hellenistik Dönem'deki sosyo-ekonomik tercihlerini ortaya çıkarmaktadır.

KISALTMALAR VE BİBLİYOGRAFYA

Akurgal 1988	Akurgal E, Anadolu Uygarlıkları, İstanbul, 1988.
Alpözen, Özdaş, Berkaya 1995	Alpözen, T. Oğuz, Özdaş, A. Harun, Berkaya, B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", İstanbul, 1995.
Alpözen 1975	T. Oğuz Alpözen, "Bodrum Müzesi Ticari Amphoraları", TAD XXII-2, s: 5-32, 1975.
Bean 2000	Bean G. E., Eski Çağda Menderes'in Ötesinde, İstanbul, 2000.
BTS	Belentepe Sondaj
BTYB	Belentepe Yüzey Buluntusu
Doğer 1991	Doğer, E., "Antik Çağda Amphoralar", İzmir, 1991.
Doğer, Şenol 1997	Ersin Doğer, A. Kaan Şenol, "Rhodos Periası'nda İki Yeni Amphora Atölyesi", Arkeoloji Dergisi IV, s: 59-73, 1997.
Grace 1961	V.R. Grace, "Amphoras and the Ancient Wine Trade", Princeton, 1961.

Kızıl 1997	Abuzer Kızıl, "Keramos Roma Hamamı Temizlik Çalışmaları", VIII. Müze Kurtarma Kazıları Semineri, s: 393-406.
MM	Mengefe Mezar
MMS	Mengefe Mevkii Sondaj
MS	Mengefe Sondaj
MMYB	Mengefe Mevkii Yüzey Buluntusu
Peacock, Williams 1968	D.P.S. Peacock, D.F. Williams, "Amphorae and the Roman Economy", London and New York, 1986.
Pulak 1991	Cemal Pulak, "Uluburun (Kaş) Sualtı Kazısı: 1989 Kampanyası", Kazı Sonuçları Toplantısı XII-I, s: 293-310
Söğüt, Gider 2008	Bilal Söğüt, Zeliha Gider, "Antik Çağda Anadolu'da Zeytinyağı ve Şarap Üretimi, Belentepe Hellenistik Dönem Zeytinyağı Atölyeleri", s: 241-258, Uluslar arası Sempozyum Bildirileri, 06-08 Kasım Mersin, 2008.
Şenol 1995	Şenol A. K., "Erken Knidos Amphoralarında (İ.Ö. III. yy) Monogram Mühürler", Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1995.

Şenol 2005	Gonca Cankardeş Şenol, "Amphora Mühürlerinin Köken ve Sosyal Statünün Belirlenmesindeki Etkileri Ve Kent Lokalizasyonunun Tespitine Katkıları", OLBA XII, 2005, s: 139-165.
Şenol 2006	Gonca Cankardaş Şenol, Klasik ve Helenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler ve Mühürleme Teknikleri, İstanbul, 2006.
Şenol 2000	Gonca Cankardaş Şenol, İskenderiye (Mısır) Kurtarma Kazılarında Ele Geçen Hellenistik Dönem Amphora Mühürleri, (Yayınlanmış Doktora Tezi), İzmir, 2000.
TAD	Türk Arkeoloji Dergisi
Texier 2002	Texier C., Küçük Asya Coğrafyası, Tarihi Ve Arkeolojisi, III.Cilt, Ankara, 2002.
Tırpan, Söğüt 2008	Ahmet A. Tırpan, Bilal Söğüt, "Lagina Ve Börükçü 2007 Yılı Çalışmaları", Kazı Sonuçları Toplantısı 30.4., s. 26-30 Ankara.

Tırpan, Söğüt 2007	Ahmet A. Tırpan, Bilal Söğüt, "Belentepe ve Mengefe Kazıları 2007 Yılı Çalışma Raporu". 2007.
Tırpan, Söğüt 2008	Ahmet A. Tırpan, Bilal Söğüt, "Belentepe ve Mengefe Kazıları 2008 Yılı Çalışma Raporu, 2008.
Tırpan, Söğüt 2008	Ahmet A. Tırpan, Bilal Söğüt, "Lagina, Börükçü, Belentepe ve Mengefe 2008 Yılı Çalışmaları", Kazı Sonuçları Toplantısı, 31.3., s: 505-527.
Tırpan, Gider, Büyüközer 2008	Ahmet A. Tırpan, Zeliha Gider, Aytekin Büyüközer, "Wine Production And Trade İn Belentepe İn Byzantine Period", Proceedings of the International Symposium Trade and Production Through the Ages", s.175-188, Konya, 25-28 November 2008.
Tuna 1988	Numan Tuna, "Datça Yarımadası Arkeolojik Yüzey Araştırmaları 1987" VI. Araştırma Sonuçları Toplantısı, s.141-158", Ankara.
Umar 1999	Umar B., "Karia", Ankara, 1999.

KATALOG

Kat. No: 1

Kazı Envanter No: 08BTS08-PT01a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem
Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 5,5 cm
Yük: 9,0 cm

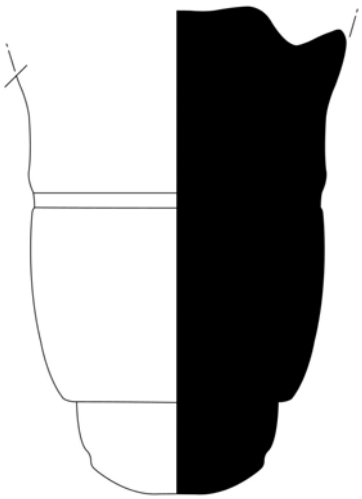
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS08 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, kalın plastik halka eklentili topaç dipli amphora kaidesi, kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Keay, S.J., "Late Roman Amphorae İn The Western Mediterranean A typology and economic study: The Catalan evidence", 1984, s.79, Fig.19-3.T/1/77; TYPE VB i.s (Africana IIB), Fig. 23, TYPE XXV.B-3.T/1/239

Kat. No: 2

Kazı Envanter No: 08BTS10-PT02a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

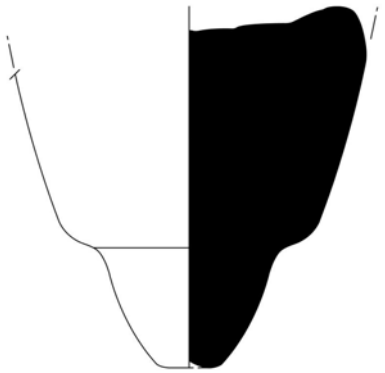
Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 4,6 cm
Yük: 6,2 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.
Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, kalın plastik halka eklentili topaç dipli amphora kaidesi, kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Keay, S.J., "Late Roman Amphorae İn The Western Mediterranean A typology and economic study: The Catalan evidence", 1984, s.79, Fig.19-3.T/1/77; TYPE VB i.s (Africana IIB), Fig. 23, TYPE XXV.B-3.T/1/239

Kat. No: 3

Kazı Envanter No: 08BTS12-PT03a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 6,0 cm
Yük: 7,4 cm

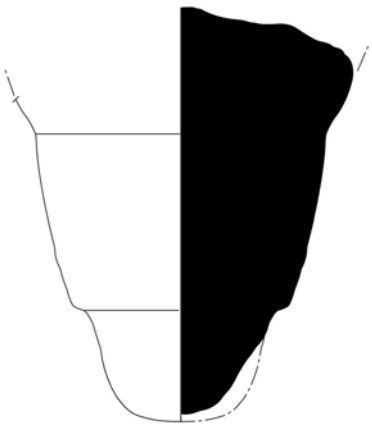
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS12 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, kalın plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Keay, S.J., "Late Roman Amphorae İn The Western Mediterranean A typology and economic study: The Catalan evidence", 1984, s.79, Fig.19-3.T/1/77; TYPE VB i.s (Africana IIB), Fig. 23, TYPE XXV.B-3.T/1/239

Kat. No:4

Kazı Envanter No: 07BTS10-PT01a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,4 cm
Gen: 6,2 cm
Yük: 5,4 cm

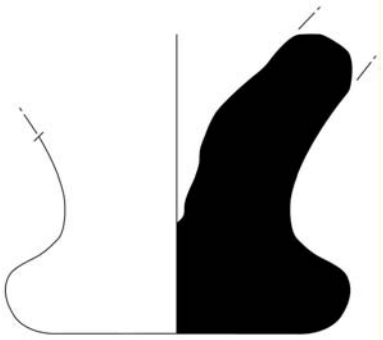
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde, hafif üçgen formlu altı düzleştirilmiş amphora kaidesi, kiremit renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da kırıklar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.85, R.76 (Khios tip. 3C)

Kat. No:5

Kazı Envanter No: 08BTYB-PT02a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,8 cm
Gen: 5,2 cm
Yük: 6,1 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Tanımı: Belen Tepesi yüzey buluntusu

Tanımı: İçi dolu altı bölümü oyuk, tutamak formunda düğme dipli amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır

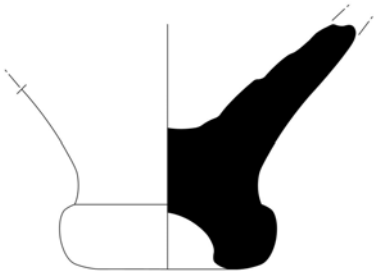
Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.95, fig.123 (Khios amph.);

Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.83, Env. No: 2.15.80 (Chios-Sakız amph)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.135, Plate 4.36-SS1838 (Chian amph.)

Kat. No:6

Kazı Envanter No: 08MS03-PT03a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 5,8 cm
Yük: 5,7 cm

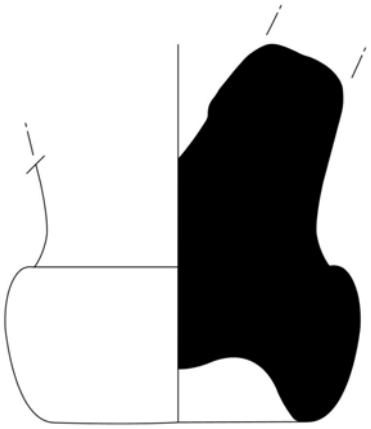
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu altı bölümü oyuk, tutamak formunda kalın düğme dipli amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Bulba, M., Anados. Studies of the Ancient World 8/2008, " HandelsamphorenfüBe aus der Hafenstadt Kaunos", s.100, Abb.4-1 (Chios);

Kat. No:7

Kazı Envanter No: 08BTYB-PT04a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,3 cm
Gen: 5,7 cm
Yük: 8,0 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Tanımı: Belen Tepesi yüzey buluntusu

Tanımı: İçi dolu altı bölümü oyuk, tutamak formunda hafif üçgen profilli düğme dipli amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır

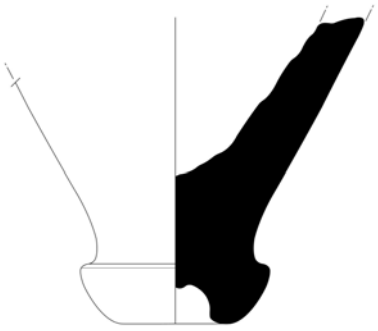
Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.95, fig.123 (Khios amph.);

Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.83, Env. No: 2.15.80 (Chios-Sakız amph.)

Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.86, R.77 (Khios amph. Tip.4)

Kat. No:8

Kazı Envanter No: 08BTS04-PT01b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1 cm
Gen: 4,4 cm
Yük: 6,6 cm

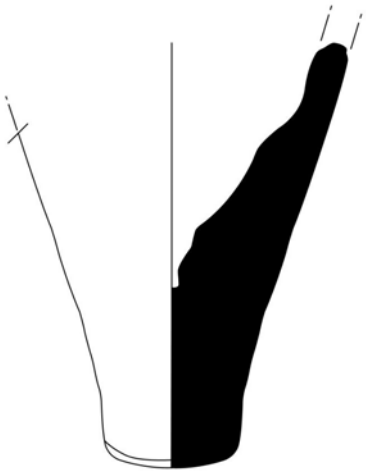
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS04 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda uca doğru oldukça sivriltilmiş amphora kaidesi, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır, kaidenin alt kısmında da kırılmalar vardır. Üzerinde az miktarda kireçlenmeler vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.96, Fig. 126 (Khios)

Kat. No:9

Kazı Envanter No: 07BTS10-PT02b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,8 cm
Gen: 3,1 cm
Yük: 5,3 cm

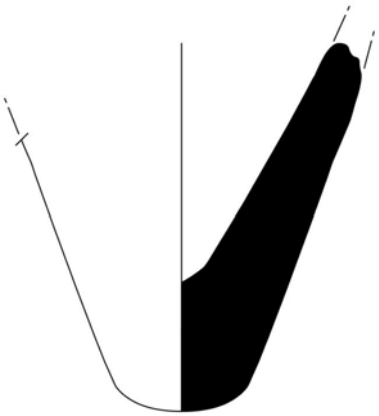
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda uca doğru oldukça sivriltilmiş amphora kaidesi, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.96, fig.126 (Khios amph.);

Kat. No:10

Kazı Envanter No: 07BTS05-PT03b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cidar Kalınlığı: kırık cm
Gen: 4,5 cm
Yük: 7,0 cm

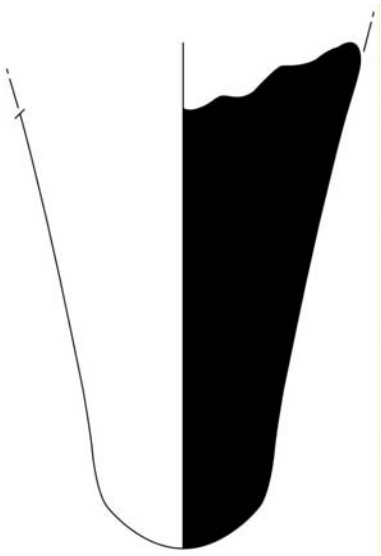
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS05 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda uca doğru oldukça sivriltilmiş amphora kaidesi, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.96, fig.126 (Khios amph.)

Kat. No:11

Kazı Envanter No: 08BTS10-PT01a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 6,6 cm
Yük: 5,0 cm

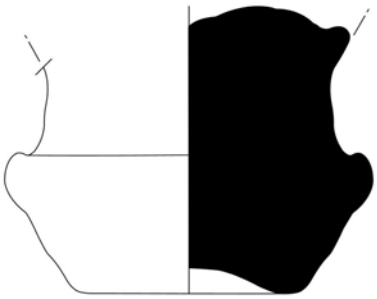
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu alt bölümü hafif oyuk, tutamak şeklinde dışa çekik üçgen profilli kozalak formlu amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 70 (Knidos amph.)

Kat. No:12

Kazı Envanter No: 08MS03-PT02a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,4 cm
Gen: 4,9 cm
Yük: 7,5 cm

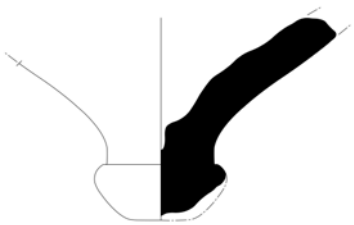
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde, konik ve üçgen profilli kozalak formlu amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 70 (Knidos amph.)

Kat. No:13

Kazı Envanter No: 08MM26-PT03a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 2,1 cm
Gen: 4,5 cm
Yük: 7,8 cm

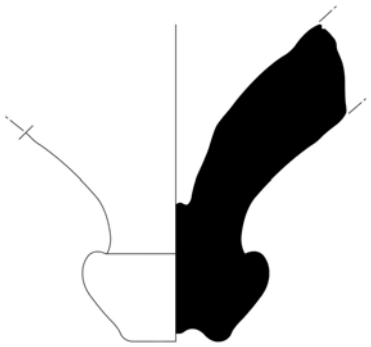
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MM26 numaralı mezarda bulunmuştur.

Tanımı: İçi dolu alt bölümü oyuk, tutamak şeklinde konik ve üçgen profilli kozalak formlu amphora kaidesidir. Kaide kiremit renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, üzerinde kireçlenmeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 70 (Knidos amph.)

Kat. No:14

Kazı Envanter No: 08MS03-PT04a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,6 cm
Gen: 6,2 cm
Yük: 8,5 cm

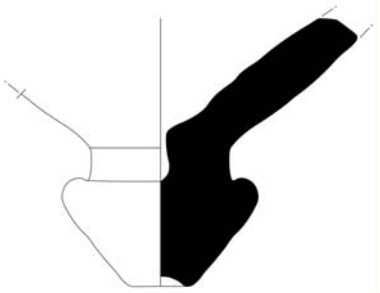
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu alt bölümü oyuk, tutamak şeklinde dışa çekik üçgen profilli kozalak formlu amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 70 (Knidos amph.)

Kat. No:15

Kazı Envanter No: 08MS03-PT05a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,4 cm
Gen: 6,5 cm
Yük: 14,2 cm

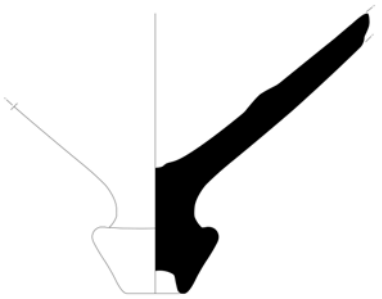
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu alt bölümü oyuk, tutamak şeklinde dışa çekik üçgen profilli kozalak formlu amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Amphora gövdesinin bir kısmı mevcuttur.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 70 (Knidos amph.)

Kat. No:16

Kazı Envanter No: 08MS03-PT06a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 7,2 cm
Yük: 7,4 cm

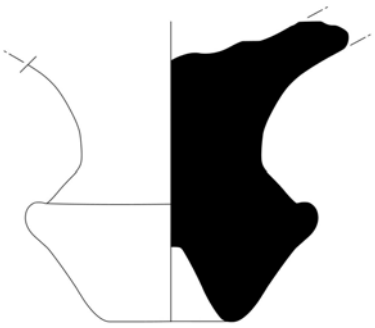
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu alt bölümü oyuk, tutamak şeklinde dışa çekik üçgen profilli kozalak biçiminde amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler mevcuttur, üzerinde kireçlenme ve taşlaşmalar vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.70 (Knidos amph.)

Kat. No:17

Kazı Envanter No: 08MS07-PT07a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,5 cm
Gen: 5,2 cm
Yük: 7,2 cm

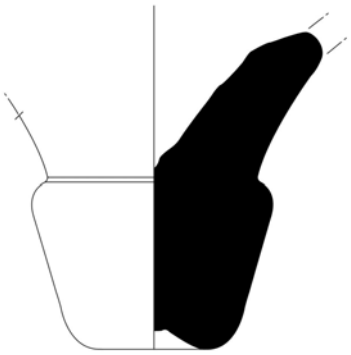
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Tanımı: Belen Tepesi yüzey buluntusu

Tanımı: İçi dolu alt bölümü hafif oyuk, tutamak şeklinde dışa çekik üçgen profilli kozalak biçiminde amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s. 86, Env. No: 3.1.95 (Knidos amph.)

Kat. No:18

Kazı Envanter No: 08BTS08-PT01b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,6 cm
Gen: 6,9 cm
Yük: 7,8 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS08 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: : İçi dolu tutamak formunda, belli belirsiz bir kalın plastik halka eklentili amphora kaidesi, kaide kiremit renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

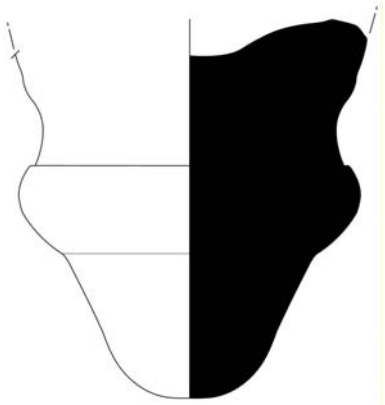
Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Bulba, M., Anados. Studies of the Ancient World 8/2008, " Handelsamphorenfüβe aus der Hafenstadt Kaunos", s.98, Abb.2-2 (Knidos);

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.71 (Knidos amph)

Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s. 91, Env. No: 10.1.95 (Knidos amph)

Kat. No:19

Kazı Envanter No: 08MS03-PT02b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,7 cm
Gen: 4,4 cm
Yük: 9,8 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

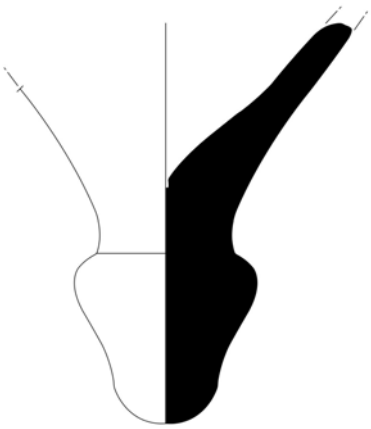
Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde dışa çekik üçgen profilli sivri dipli amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Bulba, M., Anados. Studies of the Ancient World 8/2008, " Handelsamphorenfüβe aus der Hafenstadt Kaunos", s.98, Abb.2-1 (Knidos);

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.71 (Knidos amph)

Kat. No:20

Kazı Envanter No: 08MS03-PT03b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,3 cm
Gen: 4,9 cm
Yük: 7,0 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

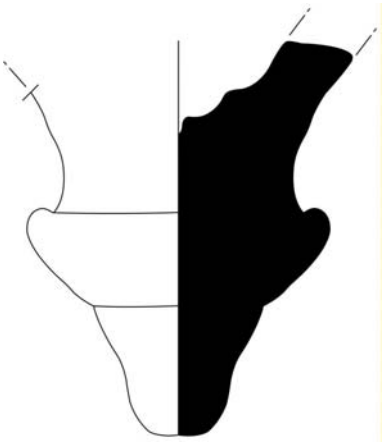
Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde, dışa çekik üçgen profilli kalın plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Bulba, M., Anados. Studies of the Ancient World 8/2008, " HandelsamphorenfüBe aus der Hafenstadt Kaunos", s.98, Abb.2-6 (Knidos);

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.71 (Knidos amph.)

Kat. No:21

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT04b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,5 cm
Gen: 5,8 cm
Yük: 6,5 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

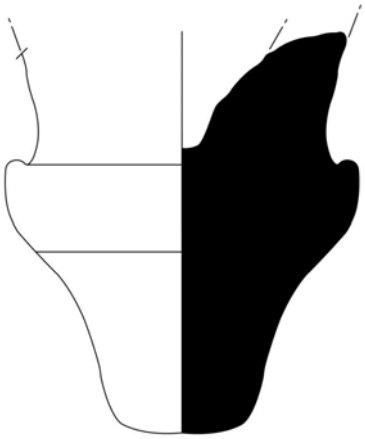
Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, kalın plastik halka eklentili amphora kaidesi, kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006), s.71, Fig.71 (Knidos amph.)

Bulba, M., Anados. Studies of the Ancient World 8/2008, "HandelsamphorenfüBe aus der Hafenstadt Kaunos", s.98, Abb.2-1 (Knidos amph.);

Kat. No:22

Kazı Envanter No: 08BTS08-PT05b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,8 cm
Gen: 4,1 cm
Yük: 7,1 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS08 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

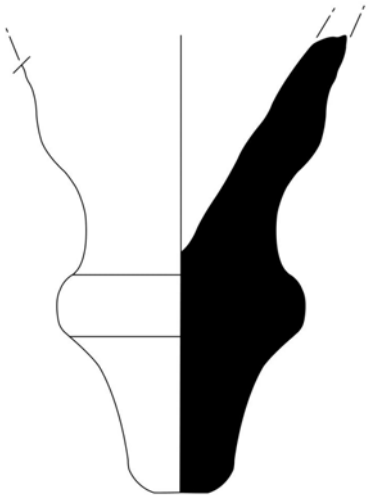
Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R.90 (Knidos amph., İ.Ö. 110 civarı), s.95, R. 91 (Knidos amph.)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 72-73 (Knidos amph)

Alpözen, T. O., Özdaş H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.89, Env. No: 1.25.91, (Knidos amph.)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph.)

Kat. No:23

Kazı Envanter No: 08MS03-PT06b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,9 cm
Gen: 7,4 cm
Yük: 12,3 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde dışa çekik üçgen profilli, ovoidal sivri dipli amphora kaidesidir. Plastik halka kaideden ayrılarak net bir şekilde görülmeye başlamıştır. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

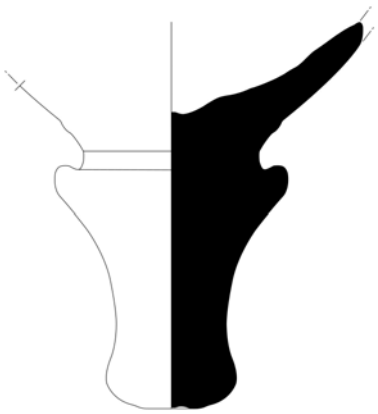
Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.71 (Knidos amph)

Bulba, M., Anados. Studies of the Ancient World 8/2008, " HandelsamphorenfüBe aus der Hafenstadt Kaunos", s.98, Abb.2.5-6 (Knidos amph.);

Şenol A. K., "Erken Knidos Amphoralarında (İ.Ö. III. yy) Monogram Mühürler", Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1995, Levha 3, Res.10

Kat. No:24

Kazı Envanter No: 08BTS08-PT01c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

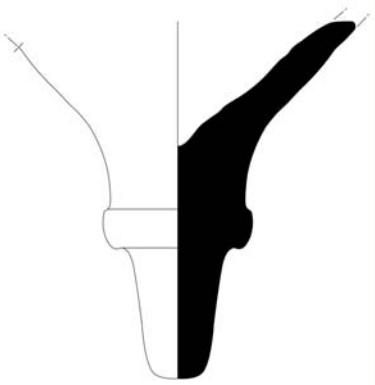
Ölçüleri: Cid. Kal: 1,0 cm
Gen: 4,9 cm
Yük: 11,7 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS08 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.72-73 (Knidos amph.);

Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.86, R.77 (Khios tip. 4, İ.Ö. 430/420-400), s.94, R.90 (Knidos amph., İ.Ö. 110 civarı), R.91 (Knidos amph., İ.Ö. 1. yy ortası);

Alpözen, T. O., Özdaş H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.88, Env. No: 1897, (Knidos amph.)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph.)

Kat. No:25

Kazı Envanter No: 08BTS08-PT02c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,1 cm
Gen: 5,8 cm
Yük: 9,3 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS08 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

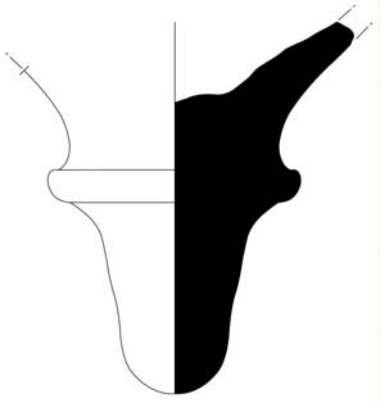
Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R.90 (Knidos amph., İ.Ö. 110 civarı), s.95, R. 91 (Knidos amph., İ.Ö. 1. yy ortası)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 72-73 (Knidos amph.)

Alpözen, T. O., Özdaş H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.89, Env. No: 1.25.91, (Knidos amph.)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph.)

Kat. No:26

Kazı Envanter No: 08MS04-PT03c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

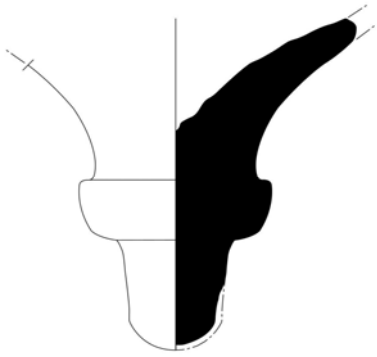
Ölçüleri: Cid. Kal: 1,0 cm
Gen: 4,9 cm
Yük: 8,3 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS04 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.73 (Knidos amph.)

Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R.90 (Knidos amph.), s.95, R.91 (Knidos amph.)

Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s. 88, Env. No: 1897 (Knidos amph.)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph.)

Kat. No:27

Kazı Envanter No: 08BTS08-PT04c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 3,9 cm
Yük: 5,7 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS08 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

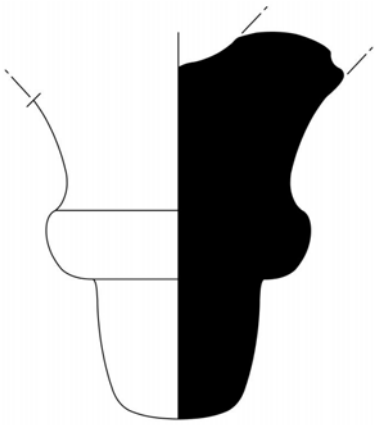
Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R.90 (Knidos amph., İ.Ö. 110 civarı), s.95, R. 91 (Knidos amph.)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.73 (Knidos amph)

Alpözen, T. O., Özdaş H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", YIL??, s.88, Env. No: 1897, (Knidos amph.)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph.)

Kat. No:28

Kazı Envanter No: 08BTS10-PT05c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,9 cm
Gen: 6,2 cm
Yük: 8,9 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

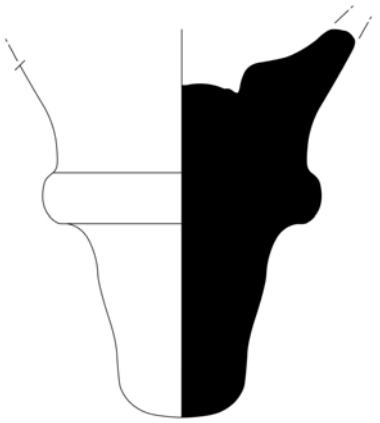
Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.73 (Knidos amph)

Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R. 90 (Knidos amph.)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph.)

Kat. No:29

Kazı Envanter No: 08MM26-PT06c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,0 cm
Gen: 5,6 cm
Yük: 9,1 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MM26 numaralı mezarda bulunmuştur.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir. Kaidenin plastik halka eklentiden sonra gelen bölümü burgu şeklindedir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

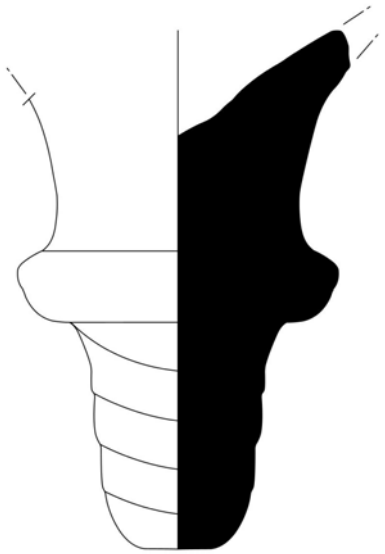
Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R.90 (Knidos amph., İ.Ö. 110 civarı), s.95, R. 91 (Knidos amph., İ.Ö. 1. yy ortası)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.73 (Knidos amph.)

Alpözen, T. O., Özdaş H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.88, Env. No: 1897, (Knidos amph)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph.)

Kat. No:30

Kazı Envanter No: 08BTS10-PT07c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,2 cm
Gen: 5,2 cm
Yük: 8,4 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

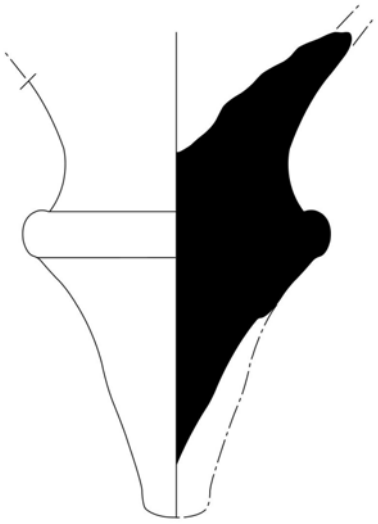
Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.73 (Knidos amph)

Şenol A.K., "Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları", 2003, s.38, Env. No. 74-10-91. (Knidos amph.)

Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R.90 (Knidos amph., İ.Ö. 110 civarı), s.95, R. 91 (Knidos amph.)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph)

Kat. No:31

Kazı Envanter No: 07BTS05-PT08c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cidar Kalınlığı: kırık
Gen: 4,1 cm
Yük: 7,7 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS05 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

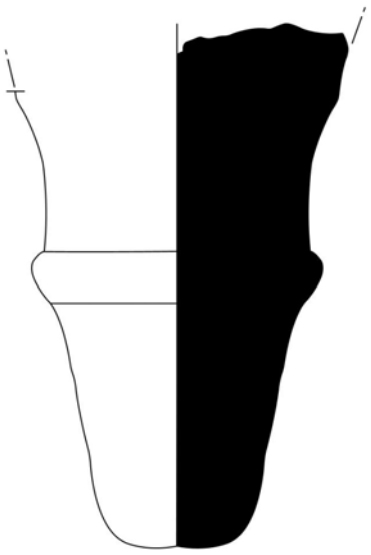
Tanımı: İçi dolu tutamak formunda uca doğru oldukça sivriltilmiş amphora kaidesi, kaide de belli belirsiz bir plastik halka eklentisi görülmektedir, kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.95, R.90 (Knidos Amph.)

Bulba, M., Anados. Studies of the Ancient World 8/2008, " HandelsamphorenfüBe aus der Hafenstadt Kaunos", s.98, Abb.2-9 (Knidos)

Kat. No:32

Kazı Envanter No: 07BTS05-PT09c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cidar Kalınlığı: 0,7 cm
Gen: 4,6 cm
Yük: 8,7 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS05 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

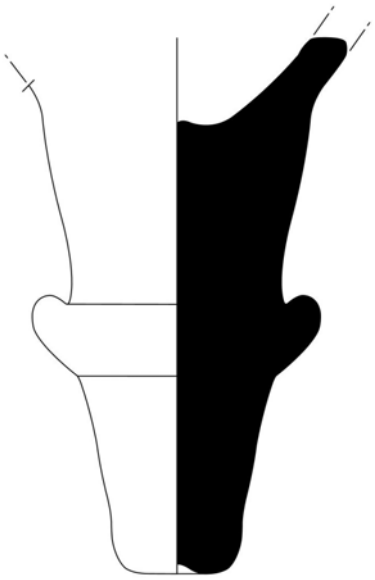
Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.95, R.91 (Knidos Amph)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 73 (Knidos amph)

Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s. 89, Env. No: 1.25.91 (Knidos amph)

Kat. No:33

Kazı Envanter No: 08BTS10-PT10c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,7 cm
Gen: 6,1 cm
Yük: 8,2 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

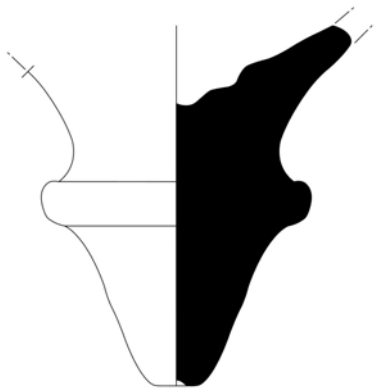
Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R.90 (Knidos amph., İ.Ö. 110 civarı), s.95, R. 91 (Knidos amph.)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 72-73 (Knidos amph.)

Şenol A.K., "Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları", 2003, s.38, Env. No. 74-10-91. (Knidos amph)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph.)

Kat. No:34

Kazı Envanter No: 08MS03-PT11c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 5,9 cm
Yük: 7,2 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

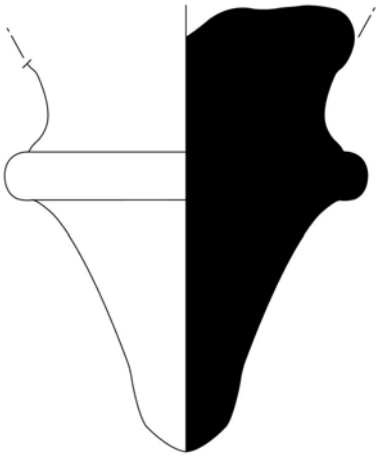
Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.73 (Knidos amph)

Şenol A.K., "Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları", 2003, s.38, Env. No. 74-10-91. (Knidos amph)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.70, Plate 4.9-SS371 (Knidian amph.), s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph)

Kat. No:35

Kazı Envanter No: 08MS03-PT12c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 4,5 cm
Yük: 7,0 cm

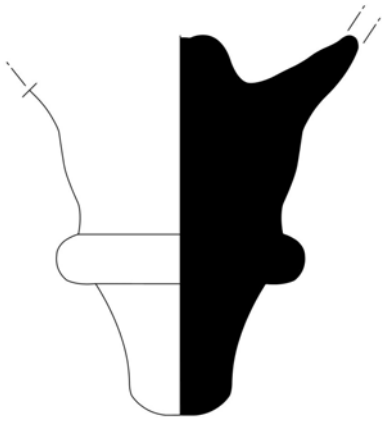
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.72 (Knidos amph.)

Kat. No:36

Kazı Envanter No: 08BTS08-PT13c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

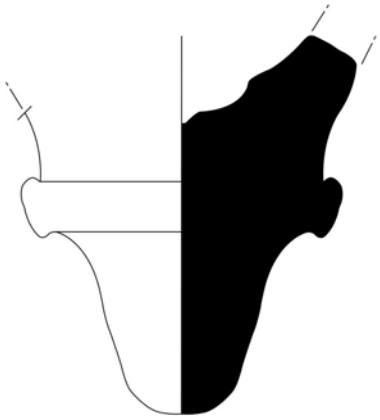
Ölçüleri: Cid. Kal: 1,2 cm
Gen: 5,8 cm
Yük: 6,9 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS08 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R. 90 (Knidos amph., İ.Ö. 110 civarı), s.95, R.91 (Knidos amph.)

Alpözen, T. O., Özdaş H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.88, Env. No: 1897, (Knidos amph.), s.89, Env. No: 1.25.91 (Knidos amph.)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.73 (Knidos amph.)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph.)

Kat. No:37

Kazı Envanter No: 08BTS10-PT14c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık cm
Gen: 5,1 cm
Yük: 6,2 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

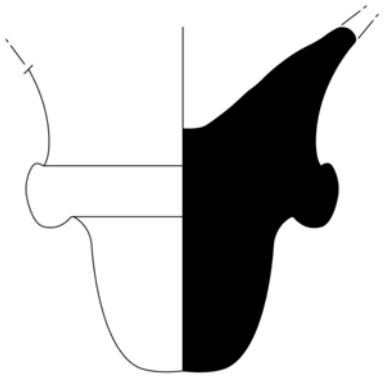
Benzerleri: Alpözen, T. O., Özdaş H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.88, Env. No: 1897, (Knidos amph)

Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.95, R. 91 (Knidos amph.)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.73 (Knidos amph)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS9367 (Knidian amph)

Kat. No:38

Kazı Envanter No: 08BTS10-PT15c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 4,3 cm
Yük: 5,5 cm

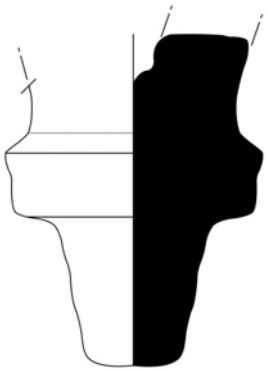
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: : İçi dolu tutamak formunda, kalın plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir. Açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.72 (Knidos amph.)

Kat. No:39

Kazı Envanter No: 08BTS10-PT16c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 6,0 cm
Yük: 7,3 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

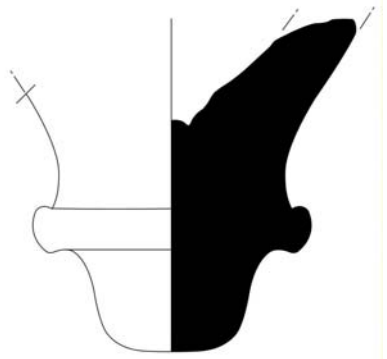
Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R.90 (Knidos amph., İ.Ö. 110 civarı), s.95, R. 91 (Knidos amph.)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 72 (Knidos amph)

Aslan, E., Özkan, G., "A Group Of Commercial Amphorae At Konya Archeological Museum", Trade and Production Through the Ages, 2008, s.17, Fig.4 (Knidos);

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS7918 (Knidian amph)

Kat. No:40

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT17c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

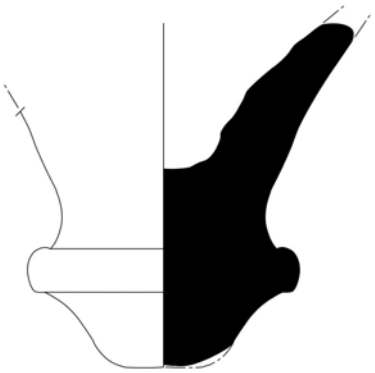
Ölçüleri: Cid. Kal: 1,0 cm
Gen: 4,6 cm
Yük: 7,3 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da kırıklar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 72 (Knidos amph.)

Şenol A.K., "Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları", 2003, s.38, Env. No. 74.10.91 (Knidos amph.)

Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.88, Env. No: 1897 (Knidos amph.), s.89, Env. No: 1.25.91 (Knidos amph.), s.91, Env. No: 10.1.95 (Knidos amph.);

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS7918 (Knidian amph.)

Kat. No:41

Kazı Envanter No: 07BTS03-PT18c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: : Cid. Kal: 0,5 cm
Gen: 5,5 cm
Yük: 6,6 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

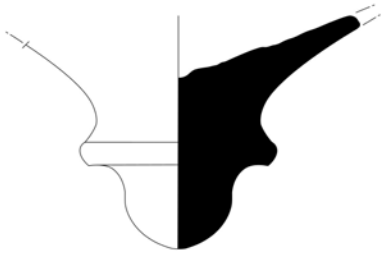
Tanımı: İçi dolu, plastik ince halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi**,** deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır, üzerinde az miktarda kireçlenmeler vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s. 89, Env. No: 1.25.91 (Knidos amph.);

Şenol A. K., "Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları", 2003, s.38, Env. No: 74-10-91 (Knidos amph.);

Kat. No:42

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT19c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,1 cm
Gen: 7,2 cm
Yük: 6,3 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda alt bölümü hafif oyuk plastik halka eklentili amphora kaidesi, kaidenin halka eklentisi üzerinde çentikler vardır. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

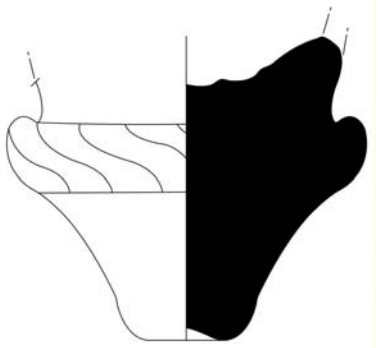
Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig. 72 (Knidos amph)

Şenol A.K., "Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları", 2003, s.38, Env. No. 74.10.91 (Knidos amph)

Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.91, Env. No: 10.1.95 (Knidos amph.)

Kat. No:43

Kazı Envanter No: 08MS07-PT20c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

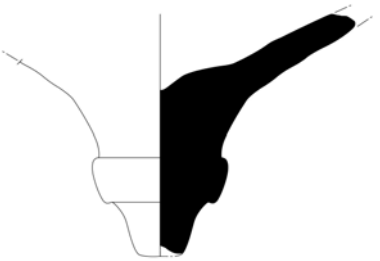
Ölçüleri: Cid. Kal: 0,9 cm
Gen: 4,3 cm
Yük: 7,6 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS07 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.72 (Knidos amph., İ.Ö. II. yy'ın II. yarısı);

Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.94, R.90 (Knidos amph.- İ.Ö. 110 civarı), s.95, R.91 (Knidos amph)

Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s. 88, Env. No: 1897 (Knidos amph.)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS7918 (Knidian amph.)

Kat. No:44

Kazı Envanter No: 08MS07-PT21c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 4,2 cm
Yük: 7,6 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Tanımı: Belen Tepesi yüzey buluntusu

Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

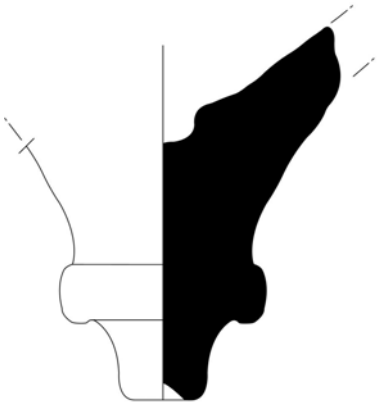
Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s. 88, Env. No: 1897 (Knidos amph.)

Aslan, E., Özkan, G., "A Group Of Commercial Amphorae At Konya Archeological Museum", Trade and Production Through the Ages, 2008, s.17, Fig.4 (Knidos amp)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS7918 (Knidian amph)

Kat. No:45

Kazı Envanter No: 07BTS03-PT22c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cidar Kalınlığı: kırık
Gen: 5,2 cm
Yük: 6,2 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: : 07BTS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

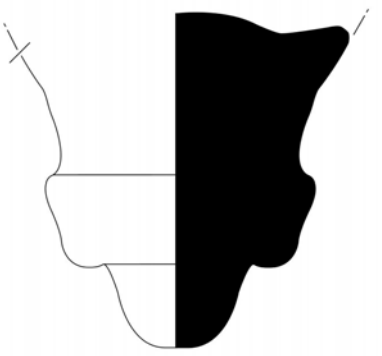
Tanımı: İçi dolu, kalın plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s. 88, Env. No: 1897 (Knidos amph.)

Aslan, E., Özkan, G., "A Group Of Commercial Amphorae At Konya Archeological Museum", Trade and Production Through the Ages, 2008, s.17, Fig.4 (Knidos amph)

Kat. No:46

Kazı Envanter No: 08MS03-PT23c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,3 cm
Gen: 5,7 cm
Yük: 8,0 cm

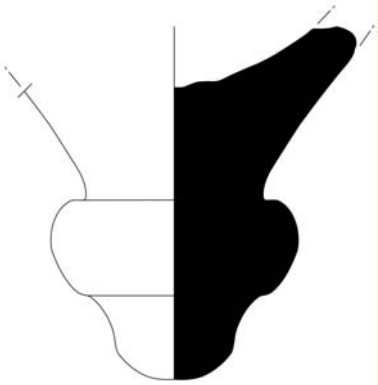

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde, kalın plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Aslan, E., Özkan, G., "A Group Of Commercial Amphorae At Konya Archeological Museum", Trade and Production Through the Ages, 2008, s.17, Fig.4 (Knidos amph);

Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s. 90, Env. No: 4025 (Knidos amph.)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.72 (Knidos amph)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS7918 (Knidian amph.)

Kat. No:47

Kazı Envanter No: 08MS03-PT24c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 10,6 cm
Gen: 5,2 cm
Yük: 0,9 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak şeklinde plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, üzerinde kireçlenmeler vardır. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

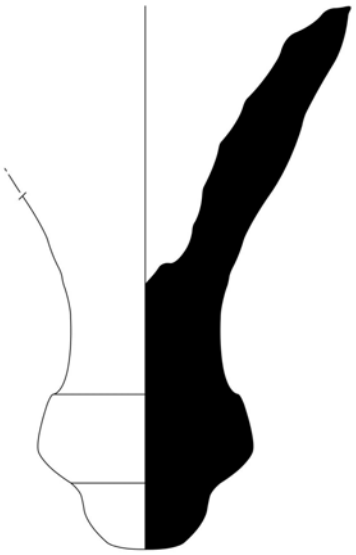
Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Aslan, E., Özkan, G., "A Group Of Commercial Amphorae At Konya Archeological Museum", Trade and Production Through the Ages, 2008, s.17, Fig.4 (Knidos);

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.72 (Knidos amph.)

Whitbread, I.K., "Greek Transport Amphorae A Petrological and Archaeological Study", 1995, s.71, Plate 4.10-SS7918 (Knidian amph.)

Kat. No:48

Kazı Envanter No: 08BTS08-PT25c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,1 cm
Gen: 3,9 cm
Yük: 14,2 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS08 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

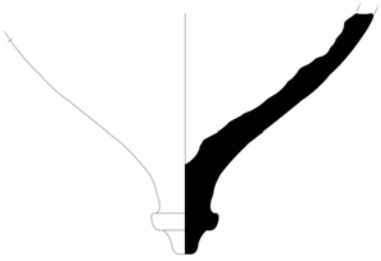
Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur. Amphora gövdesinin bir kısmı mevcuttur ve gövde üzerinde yivler vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Aslan, E., Özkan, G., "A Group Of Commercial Amphorae At Konya Archeological Museum", Trade and Production Through the Ages, 2008, s.17, Fig.4 (Knidos);

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.71, fig.72 (Knidos amph)

Kat. No:49

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT26c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,6 cm
Gen: 3,8 cm
Yük: 10,6 cm

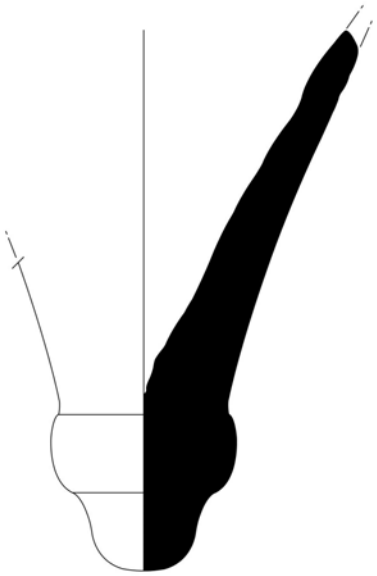
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Aslan, E., Özkan, G., "A Group Of Commercial Amphorae At Konya Archeological Museum", Trade and Production Through the Ages, 2008, s.17, Fig.4 (Knidos);

Kat. No:50

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT01a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 5,0 cm
Yük: 3,9 cm

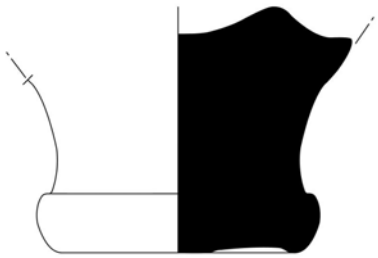
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda uç kısmı düğme biçiminde altı düzleştirilmiş amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol, G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.100, fig.141, (Kos amph.);

Kat. No:51

Kazı Envanter No: 08MS03-PT02a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,6 cm
Gen: 6,4 cm
Yük: 7,3 cm

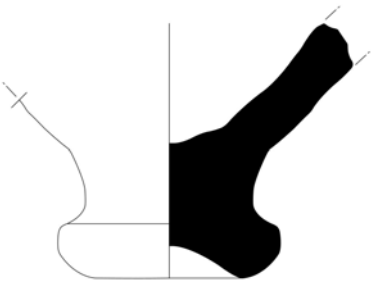
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu altı bölümü oyuk, tutamak formunda uç kısmı düğme biçiminde, altı düzleştirilmiş amphora kaidesidir. Kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, üzerinde kireçlenmeler vardır. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol, G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.100, fig.141, (Kos amph.);

Kat. No:52

Kazı Envanter No: 08BTS08-PT01b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,9 cm
Gen: 4,2 cm
Yük: 7,5 cm

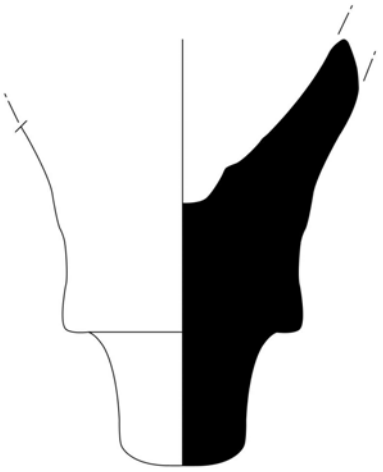
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS08 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda olan kaide, amphora gövdesinden aşağı doğru daralarak uzamış ve uç kısımda içe doğru keskin bir dönüş yaparak yine uç kısımda küçük sivri ve altı ovoidal bir çıkıntı ile sonlanmıştır. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Alpözen, T. O., Özdaş H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", 1995, s.97, Env. No: 7455, (Kos-İstanköy amph.)

Kat. No:53

Kazı Envanter No: 08BTS04-PT01a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,7 cm
Gen: 5,4 cm
Yük: 7,0 cm

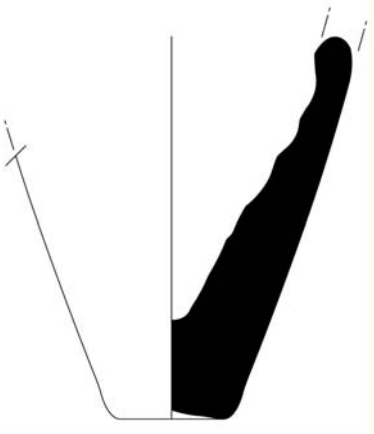
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS04 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu üçgen formlu sivri dipli amphora kaidesi, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.93, fig.117 (Lesbos amph.);

Kat. No:54

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT02a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,9 cm
Gen: 3,7 cm
Yük: 4,8 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

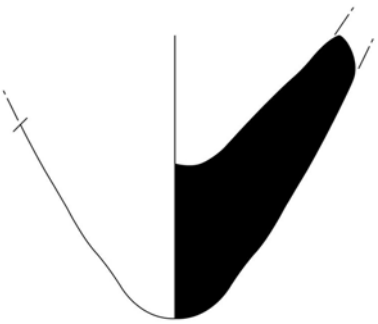
Tanımı: İçi dolu tutamak formunda uca doğru oldukça sivriltilmiş amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.93, Fig.117 (Lesbos);

Alpözen T. O., Özdaş A. H., Berkaya B., "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları", s.77, Env. No: 1986 (Lesbos-Midilli amph)

Kat. No:55

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT03a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,1 cm
Gen: 5,4 cm
Yük: 8,3 cm

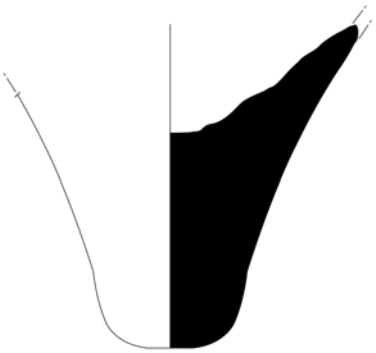
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: : İçi dolu tutamak formunda ovoidal sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.93, Fig. 117 (Lesbos apmh.)

Kat. No:56

Kazı Envanter No: 08BTS10-PT01b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 4,2 cm
Yük: 5,8 cm

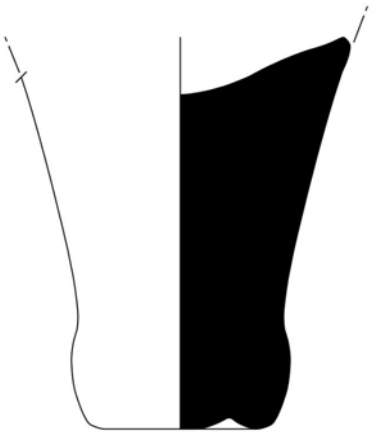
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu uzun tutamak formunda altı düzleştirilmiş sivri dipli ovoidal amphora kaidesi, kiremit renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde:

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.93, fig.118 (Lesbos amph)

Kat. No:57

Kazı Envanter No: 07BTS04-PT02b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cidar Kalınlığı: 1,2 cm
Gen: 4,0 cm
Yük: 7,0 cm

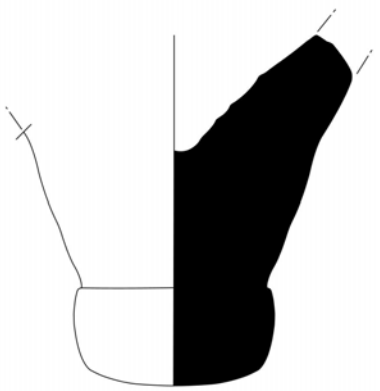
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS04 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda düğme biçiminde altı düzleştirilmiş sivri dipli amphora kaidesi, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol, G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.93, fig.119, (Lesbos amph.);

Kat. No:58

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT01a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 4,6 cm
Yük: 6,4 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

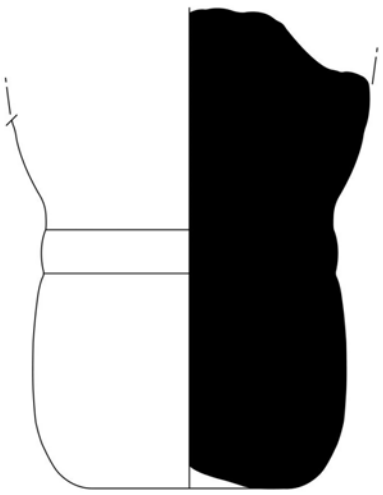
Tanımı: İçi dolu tutamak formunda alt bölümü hafif oyuk topaç dipli, orta kısmında ince bir bant bulunan amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.64, fig. 58 (Rhodos Peraiası)

Şenol A.K., "Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları", 2003, s.20, Env. No. 64.10.91 (Rhodos amph), s.22, Env. No: 61.10.91 (Rhodos amph)

Kat. No:59

Kazı Envanter No: 08MS03-PT01b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 5,5 cm
Yük: 6,9 cm

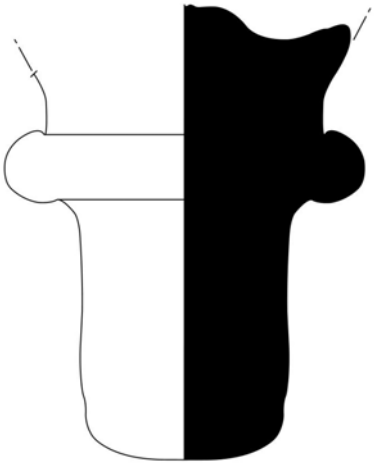
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili altı düzleştirilmiş silindir şeklinde sivri dipli amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Bulba, M., Anados. Studies of the Ancient World 8/2008, " Handelsamphorenfüβe aus der Hafenstadt Kaunos", s.99, Abb.3.15-21 (Rhodische Peraia);

Kat. No:60

Kazı Envanter No: 07BTS04-PT01c
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cidar Kalınlığı: 0,6 cm
Gen: 3,9 cm
Yük: 4,4 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS04 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

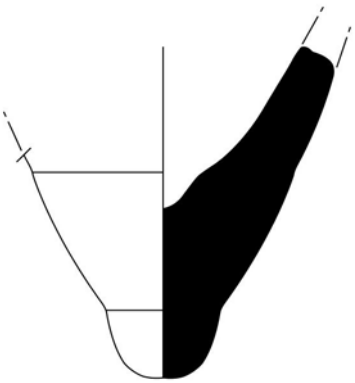
Tanımı: İçi dolu üçgen formlu sivri dipli amphora kaidesidir. Üzerinde ince yivler bulunmaktadır. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.90, R.86 (Rhodos amph.)

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.114, fig.167 (Rhodos amph)

Kat. No:61

Kazı Envanter No: 07BTS05-PT01d
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cidar Kalınlığı: kırık cm
Gen: 4,3 cm
Yük: 5,8 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS05 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

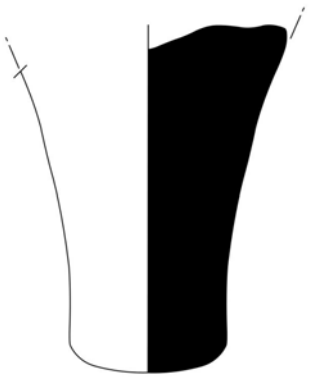
Tanımı: İçi dolu tutama formunda altı düzleştirilmiş ovoidal sivri dipli amphora kaidesi, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol, G. C., "Amphora Mühürlerinin Köken ve Sosyal Statünün Belirlenmesindeki Etkileri ve Kent Lokalizasyonunun Tespitine Katkıları", Olba XII, Mersin, 2005, s.163, Fig.9 (Mısır üretimi taklit Rhodos amph., Alexandria Greko-Romen Müzesi, env. no. 372);

Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.113, fig.166 (Rhodos amph.)

Kat. No:62

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT02d
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 0,8 cm
Gen: 3,5 cm
Yük: 5,2 cm

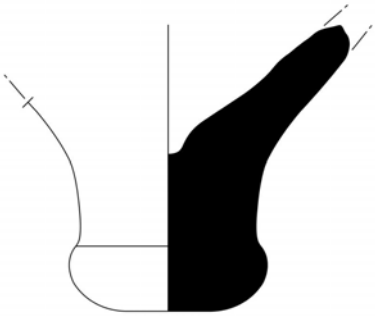
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda altı düzleştirilmiş ovoidal sivri dipli amphora kaidesi, kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.90, R.85, (Rhodos amph)

Kat. No:63

Kazı Envanter No: 07BTS05-PT01e
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cidar Kalınlığı: 0,7 cm
Gen: 4,0 cm
Yük: 6,0 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS05 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

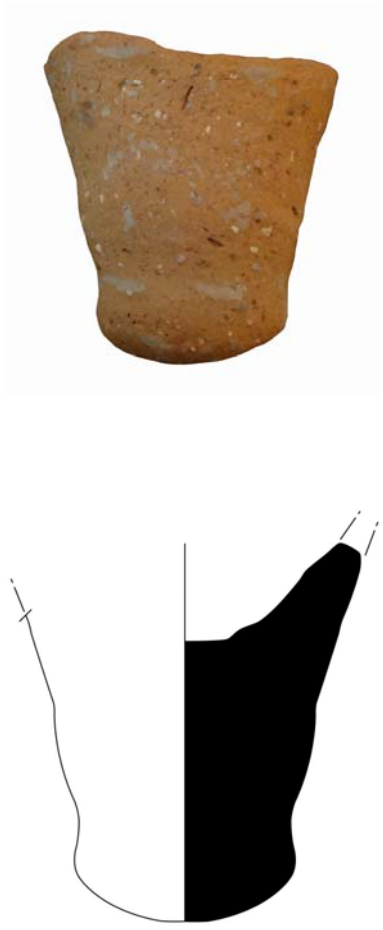
Tanımı: İçi dolu tutamak formunda sivri dipli ovoidal amphora kaidesi, üzerinde dalga şeklinde yivler bulunmaktadır, deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.114, fig.168, (Rhodos amph.)

Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.91, R.87 (Rhodos Amph.)

Bulba, M., Anados. Studies of the Ancient World 8/2008, " HandelsamphorenfüBe aus der Hafenstadt Kaunos", s.98, Abb.2-9 (Rhodos)

Kat. No:64

Kazı Envanter No: 08MS03-PT01a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: kırık
Gen: 6,6 cm
Yük: 5,6 cm

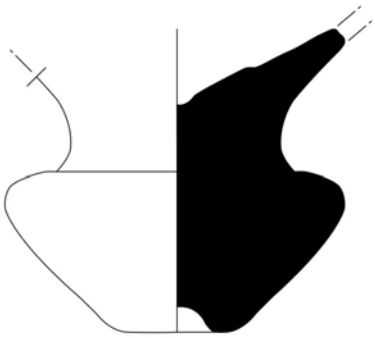
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu alt bölümü hafif oyuk, tutamak şeklinde dışa çekik üçgen profilli, altı düzleştirilmiş topaç biçiminde amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler vardır. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.100, fig.139 (Samos amph.)

Kat. No:65

Kazı Envanter No: 08MS03-PT02a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,0 cm
Gen: 5,3 cm
Yük: 5,9 cm

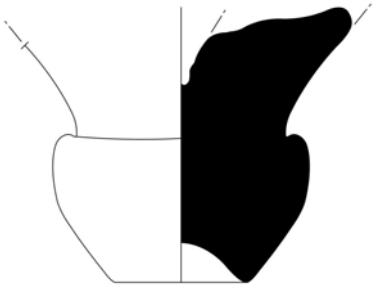
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu alt bölümü oyuk, tutamak şeklinde dışa çekik üçgen profilli topaç formlu amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler ve çatlamalar mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.100, fig.139 (Samos amph.)

Kat. No:66

Kazı Envanter No: 08MS03-PT03a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,0 cm
Gen: 6,5 cm
Yük: 8,6 cm

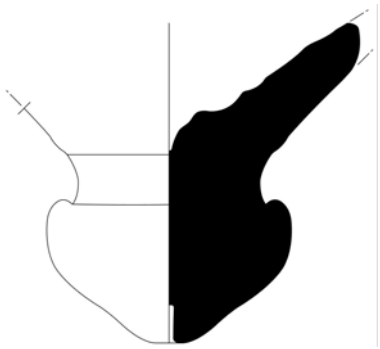
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08MS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu alt bölümü oyuk, tutamak şeklinde dışa çekik üçgen profilli topaç formlu amphora kaidesidir. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de erimeler mevcuttur. Kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol G.C., "Klasik Ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler Ve Mühürleme Sistemleri", 2006, s.100, fig.139 (Samos amph.)

Kat. No:67

Kazı Envanter No: 07BTS10-PT01a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 2,5 cm
Gen: 5,3 cm
Yük: 7,3 cm

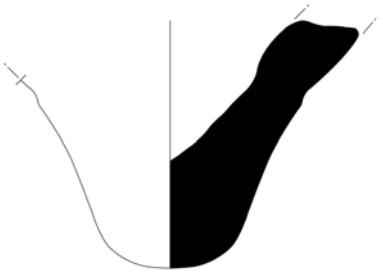
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS10 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: : İçi dolu tutamak formunda ovoidal sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.115, R.125 (Sinope amph.)

Kat. No:68

Kazı Envanter No: 2008 BTYB-PT01b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1 cm
Gen: 4 cm
Yük: 6 cm

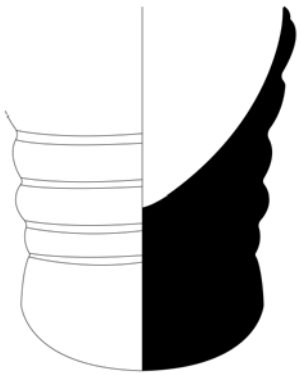
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Belen Tepesi yüzey buluntusu

Tanımı: İçi dolu uzun tutamak formunda altı düzleştirilmiş burgu şeklinde amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.116, Fig. 127 (Sinop amph.)

Kat. No:69

Kazı Envanter No: 07BTS03-PT02b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cidar Kalınlığı: kırık
Gen: 5,4 cm
Yük: 9,1 cm

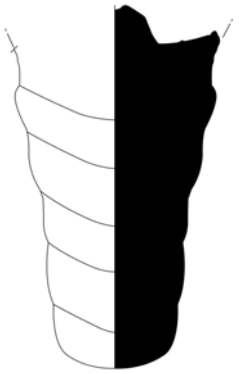
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS03 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu uzun tutamak formunda altı düzleştirilmiş burgu şeklinde amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Doğer, E., ,"Antik Çağda Amphoralar", 1990, s.116, R.127 (Sinope amph.)

Kat. No:70

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT01a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,0 cm
Gen: 5,2 cm
Yük: 9,9 cm

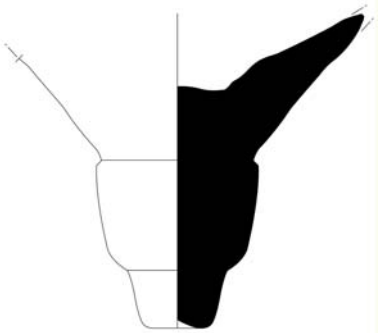
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda alt bölümü hafif oyuk, kalın plastik halka eklentili amphora kaidesi, kaide açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Adlandırılamamıştır.

Kat. No:71

Kazı Envanter No: 08BTS08-PT02a
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,2 cm
Gen: 5,3 cm
Yük: 10,9 cm

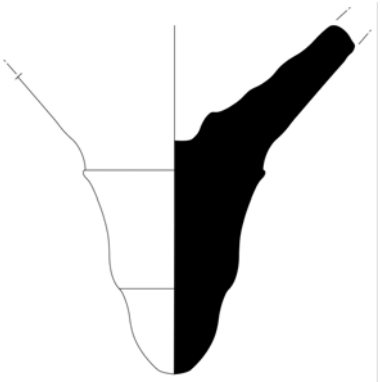
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS08 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: İçi dolu uzun tutamak formunda, kalın plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesi, açık deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, hamuru az pişirilmiş olduğu için kaide de yer yer erimeler mevcuttur, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır ve alt kısmında da hafif kırılmalar vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Adlandırılamamıştır.

Kat. No:72

Kazı Envanter No: 08MS07-PT01b
Eserin Adı: Amphora Dibi
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Cid. Kal: 1,6 cm
Gen: 3,3 cm
Yük: 6,6 cm

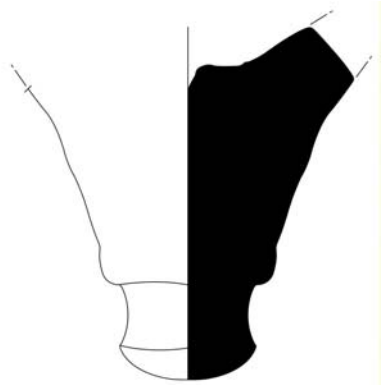
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Tanımı: Belen Tepesi yüzey buluntusu

Tanımı: İçi dolu tutamak formunda olan kaide, amphora gövdesinden uca doğru daralarak uzamış ve uç kısımda içe doğru yumuşak bir dönüş yapmış, devamında uç kısımda küçük sivri ve altı ovoidal bir çıkıntı ile sonlanmıştır. Kaide deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, kaide amphora gövdesi ile birleşim yerinden kırılmıştır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Adlandırılamamıştır.

Kat. No:73

Kazı Envanter No: 07BTYB-PT01
Eserin Adı: Amphora Kulpu
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Çap: 5,1 cm, Uz: 8 cm.

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Belentepe Yüzey Buluntusu

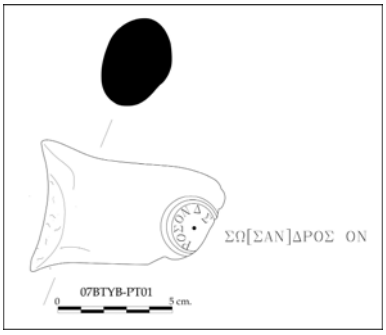
Tanımı: Kiremit renkli, mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren Amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dairesel bir damga ve damga içinde "Σώ[σαν]δρος ὅν " harfleri görülmektedir. Çevirisi: Bunu Sosandros (üretti).

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Şenol A. K., "Erken Knidos Amphoralarında (İ.Ö. III. yy) Monogram Mühürler", Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1995, s.70, Env. No: Mühür Tipi: KT 5026

Kat. No:74

Kazı Envanter No: 07BTS11-PT01
Eserin Adı: Amphora Kulpu
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Çap: 4,8 cm Uz: 7 cm

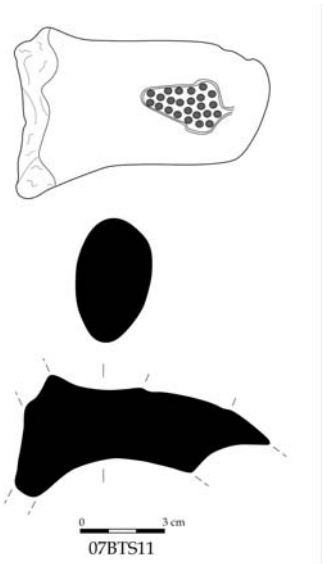
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 07BTS11 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: Kiremit renkli, mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren Amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde bir üzüm demeti litografyası bulunmaktadır.

Taşıdığı Olası Madde: Üzüm demeti damgası olduğu için olasılıkla şarap taşınmıştır.

Benzerleri: Tırpan, A.A., Gider, Z., Büyüközer, A., "Wine Production and Trade In Belentepe In Byzatine Period", Trade and Production Through the Ages, 2008, s.188, Fig.10

Kat. No:75

Kazı Envanter No: 08BTYB-PT01
Eserin Adı: Amphora kulpu
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Ölçülebilir Uz: 8,4 cm
Kulp En: 5,1 cm
Kulp Kal: 3 cm

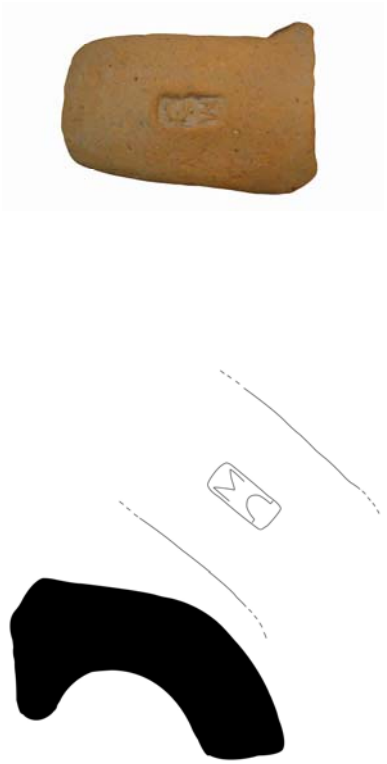
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Tanımı: Belen Tepesi yüzey buluntusu

Tanımı: Kiremit renkli, mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren Amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dikdörtgen bir damga ve damga içinde "SO" harfleri görülmektedir, yalın ve –in halindedir. Bir şahıs ismi olabilir

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri: Tuna, N., "Datça Yarımadası Arkeolojik Yüzey Araştırmaları, 1987", VI.AST, Ankara, 23-27 Mayıs 1988, s.144

Şenol A. K., "Erken Knidos Amphoralarında (İ.Ö. III. yy) Monogram Mühürler", Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1995, s.70, Env. No: Mühür Tipi: KT 5026

Kat. No:76

Kazı Envanter No: 08BTS06-PT01
Eserin Adı: Amphora Kulpu
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Ölçülebilir Uz: 6,5 cm
Kulp En: 2,3 cm
Kulp Kal: 1,8 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS06 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

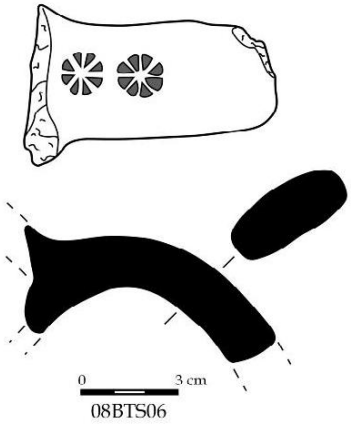
Tanımı: Deve tüyü renginde, mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren Amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dairesel 8 yapraklı rozet motifi şeklinde iki adet damga vardır.

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Benzerleri:

Kat. No:77

Kazı Envanter No: 08BTS06-PT02
Eserin Adı: Amphora Kulpu
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

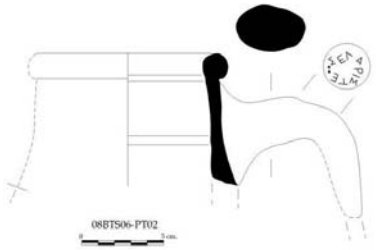
Ölçüleri: Ölçülebilir Uz: 7,5 cm
Kulp En: 5,3 cm
Kulp Kal: 2,8 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS06 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: Deve tüyü renkli mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren Amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dairesel bir damga vardır ve damga içinde "ἐπ' Ἀριστέως. " harfleri görülmektedir. Çevirisi: Aristeas magistrat iken (üretildi).

Taşıdığı Olası Madde: Zeytinyağı ve/veya şarap.

Kat. No:78

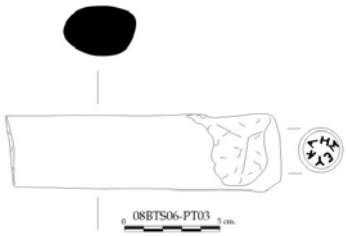
Kazı Envanter No: 08BTS06-PT03
Eserin Adı: Amphora Kulpu
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Çap: 2,8 cm, Uz: 12,8 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: 08BTS06 numaralı sondaj alanında ortaya çıkarılmıştır.

Tanımı: Elips kesit veren Amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dairesel bir damga vardır. Kulp deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir.

Kat. No:79

Kazı Envanter No: 08MMYB-PT01
Eserin Adı: Amphora Kulpu
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Hellenistik Dönem

Ölçüleri: Ölç. Uz: 7,9 cm
Kulp En: 3,6 cm
Kulp Kal: 2,6 cm

Bulunduğu Tarih: 17.06.2008

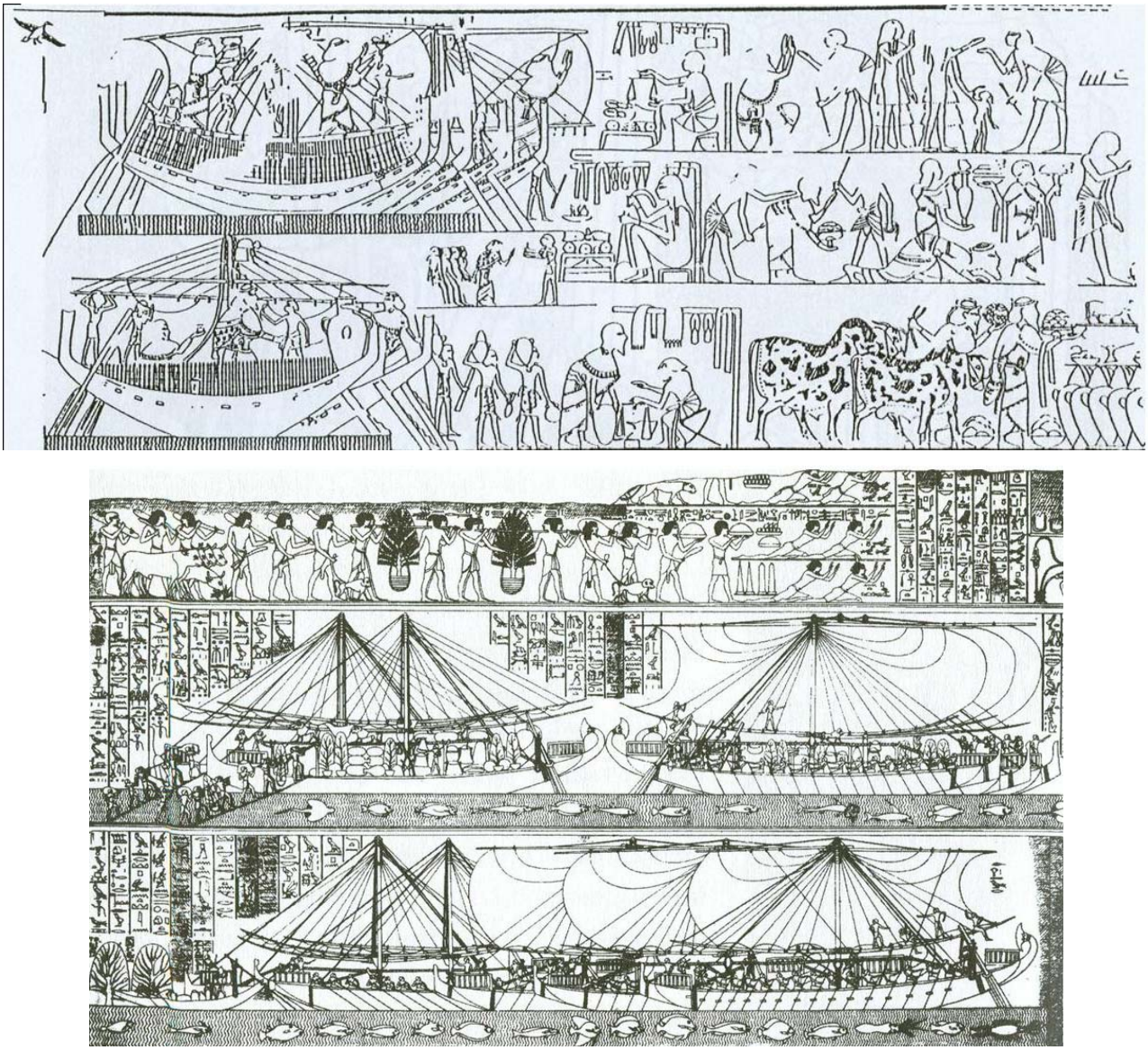
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Mengefe Mevkii yüzey buluntusudur.

Tanımı: Deve tüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahip, elips kesit veren amphora kulpudur. Kulpun boyuna bağlandığı yerde dikdörtgen bir damga vardır. Damga içinde "ΝΙΚΑΣ ΙΚΡΑΤΗΣ" harfleri görülmektedir. Çevirisi: Nikasikrates (Bu amphorayı mühürledi?).

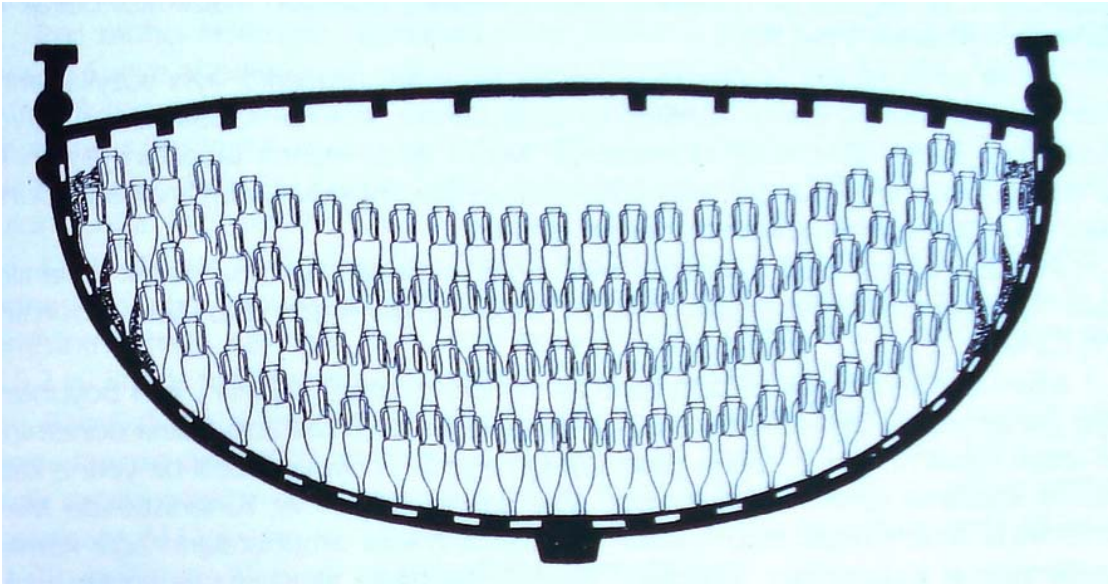

RESİMLER

Resim 1: Mısır'da İ.Ö. 14. yy'a tarihli duvar resimlerindeki gemilerden indirilen çift kulplu Kenaan testileri.

Resim 2: Fransa'da M.Ö. 1. yy'a tarihlenen bir batığın kazısında bulunan geminin içinde üst üste tiflenmiş amphoralar.

Resim 3: 07MM34 numaralı mezarın içi ve kontekst bulunan malzemelerin bir kısmı

Resim 4: Mengefe'de açılan sondaj alanlarının genel görünüşü

Resim 5: 08BTS12 numaralı sondajda bulunan M.Ö. 297-285 yıllarına tarihlenen bronz sikke

TABLOLAR

Keay'in Afrikan Modelleri amphora Kaideleri

08BTS08-PT01a

08BTS10-PT02a

08BTS12-PT03a

Khios Amphora Kaideleri

Khios A rubu Amphora Kaideleri

07BTS10-PT01a

08BTSYB-PT02a

08MS03-PT03a

08BTSYB-PT04a

Khios B rubu Amphora Kaideleri

08BTS04-PT01b

07BTS10-PT02b

07BTS05-PT03b

Knidos Amphora Kaideleri

Knidos A Grubu Amphora Kaideleri

08BTS10-PT01a

08MS03-PT02a

08MM26-PT03a

08MS03-PT04a

08MS03-PT05a

08MS03-PT06a

08MS07-PT07a

Knidos B Grubu Amphora Kaideleri

08BTS08-PT01b

08MS03-PT02b

08MS03-PT03b

07BTS11-PT04b

08BTS08-PT05b

08MS03-PT06b

Knidos C Grubu Amphora Kaideleri

08BTS08-PT01c

08BTS08-PT02c

08MS04-PT03c

08BTS08-PT04c

08BTS10-PT05c

08MM26-PT06c

08BTS10-PT07c

07BTS05-PT08c

07BTS05-PT09c

08BTS10-PT10c

08MS03-PT11c

08MS03-PT12c

08BTS08-PT13c

08BTS10-PT14c

08BTS10-PT15c

08BTS10-PT16c

07BTS11-PT17c

07BTS03-PT18c

07BTS11-PT19c

08MS07-PT20c

08MS07-PT21c

07BTS03-PT22c

08MS03-PT23c

08MS03-PT24c

08BTS08-PT25c

07BTS11-PT26c

Kos Amphora Kaideleri

Kos A Grubu Amphora Kaideleri

07BTS11-PT01a

08MS03-PT02a

Kos B Grubu Amphora Kaideleri

08BTS08-PT01b

Lesbos Amphora Kaideleri

Lesbos A Grubu Amphora Kaideleri

08BTS04-PT01a

07BTS11-PT02a

07BTS11-PT03a

Lesbos B Grubu Amphora Kaideleri

08BTS10-PT01b

07BTS04-PT02b

Rhodos Amphora Kaideleri

Rhodos A Grubu Amphora Kaideleri

07BTS11-PT01a

Rhodos B Grubu Amphora Kaideleri

08MS03-PT01b

Rhodos C Grubu Amphora Kaideleri

07BTS04-PT01c

Rhodos D Grubu Amphora Kaideleri

07BTS05-PT01d

07BTS11-PT02d

Rhodos E Grubu Amphora Kaideleri

07BTS05-PT01e

Samos Amphora Kaideleri

Samos A Grubu Amphora Kaideleri

08MS03-PT01a

Samos B Grubu Amphora Kaideleri

08MS03-PT02a

08MS03-PT03a

Sinop Amphora Kaideleri

Sinop A Grubu Amphora Kaideleri

07BTS10-PT01a

Sinop B Grubu Amphora Kaideleri

2008 BTSYB-PT01b

07BTS03-PT02b

Adlandırılamayan Amphora Kaideleri

07BTS11-PT01a

08BTS08-PT02a

08MS07-PT01b

Mühürlü Amphora Kulpları

Yazıt (Yönetici/Üretici) Baskılı Mühürlü Amphora Kulpları

07BTYB-PT01

08BTYB-PT01

08BTS06-PT02

08BTS06-PT03

08MMYB-PT01

Sembol Baskılı Mühürlü Amphora Kulpları

07BTS11-PT01

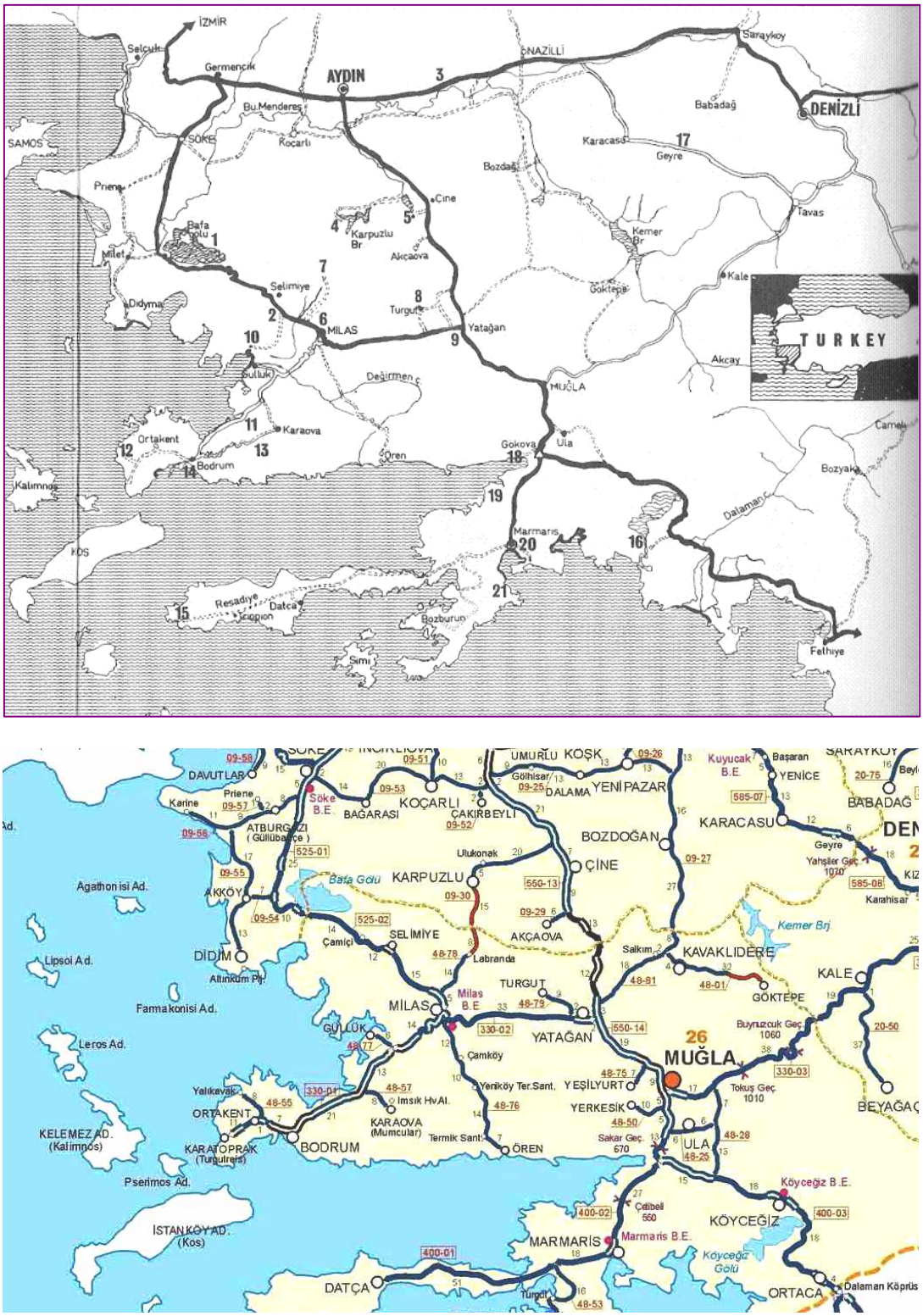

08BTS06-PT01

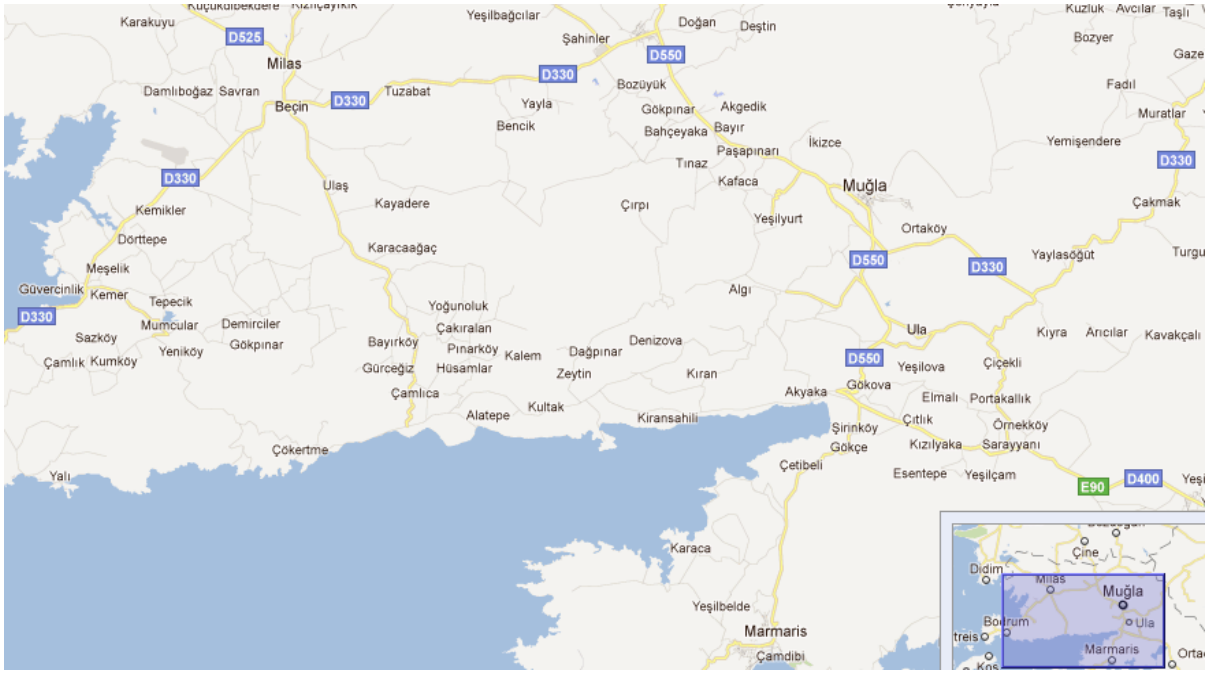
HARİTALAR

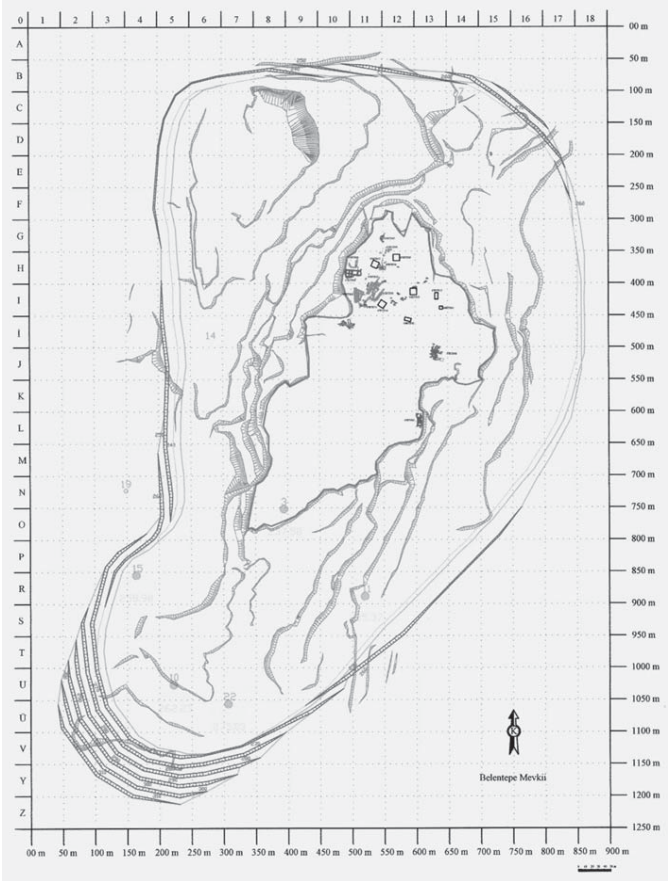
Harita 1: Karia Bölgesi

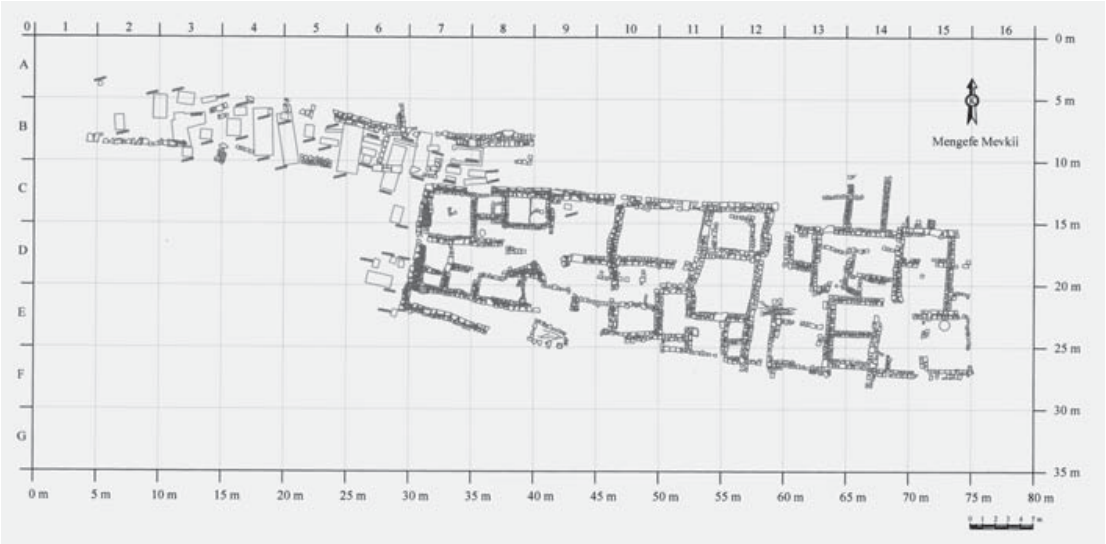
Harita 2: Muğla Milas Ören Bölge Haritası

Harita 3: Belentepe ve Mengefe Mevkilerinin yer aldığı Çakıralan ve Hüsamlar Köyü

Harita 4: Belentepe'de açılan sondaj ve mezarlar

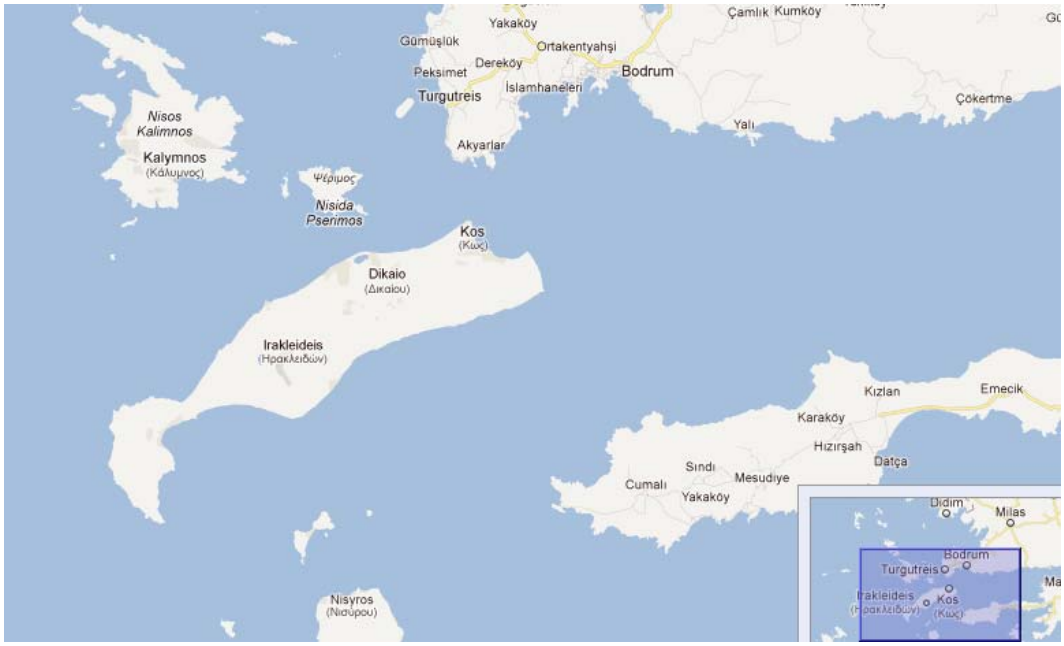
Harita 5: Mengefe'de açığa çıkarılan mezarlar ve yapılar

Harita 6: Khios Antik Kenti

Harita 7: Knidos Antik Kenti

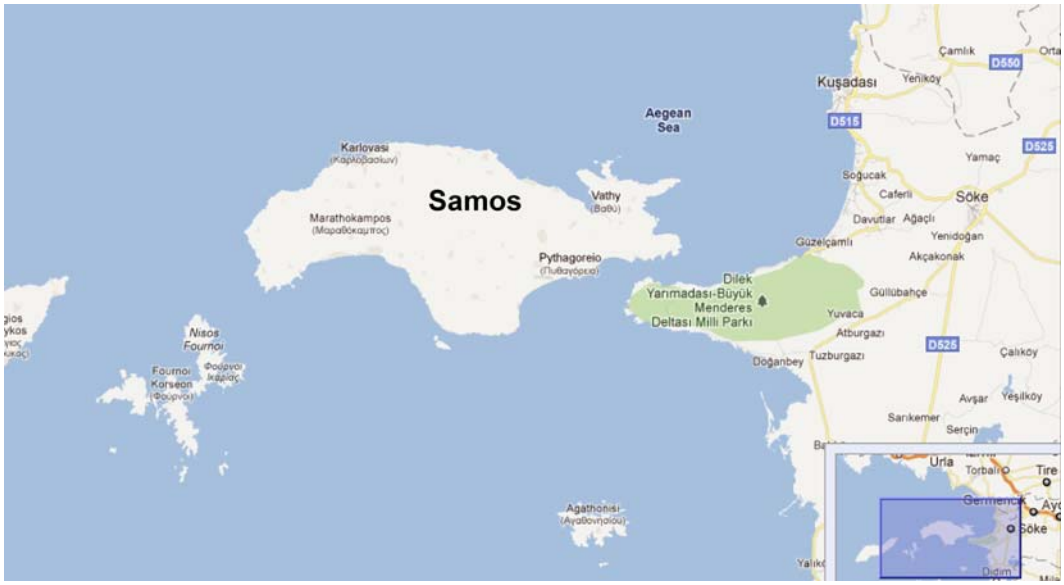
Harita 8: Kos Antik Kenti

Harita 9: Lesbos Antik Kenti

Harita 10: Rhodos Antik Kenti

Harita 11: Samos Antik Kenti

Harita 12: Sinop Antik Kenti

Harita 13: Antik Kentlerin genel görünüşü